



**Pomoc pre
mierotvorcov**

GULOMETY
skúsenosti
z ISAF

**Rozhovor
s JÁNOM
KUBIŠOM**

**Slovensko
v Afganistane**



Boje nad Hronom



Deviaty ročník rekonštrukcie historických bojov pri Starom Tekove sa tešil veľkému záujmu návštevníkov. Služi ku cti organizátorov na čele s Jozefom Hostinským, predsedom Konfederácie klubov vojenskej histórie Slovenska, že každý rok sa usilujú okrem vernej rekonštrukcie prechodu rieky Hron z marca 1945 priniesť divákovi aj nové epizódy. Tento rok to bola napríklad účasť štyroch lietadiel zo skupiny Retro Sky Team z Košíc. Na replikách sovietskych a nemeckých lietadiel zvädzali nad bojiskom neúprosný vzdušný súboj, okorený pyrotechnickými efektmi.

K úspešnej rekonštrukcii bojov prispelo takmer tristo členov klubov vojenskej histórie zo Slovenska, Českej republiky, Maďarska a po prvý raz aj z Ruskej federácie a Ukrajiny.

Pozornosť návštevníkov pútala aj statická prezentácia Ozbrojených síl SR z 12. mechanizovaného práporu z Levíc, protiletadlovej raketovej brigády z Nitry a regrutačnej skupiny z Nitry.

Text: Miroslav Minár

Foto: Juraj Hučko



Pavol Vitko,
šéfredaktor

„Píp“, ozvala sa koncom júna prichádzajúca SMS-ka z telefónu rotmajstra Petra Tumu, ktorý len pokrčil plecami a zrejme si pomyslel, že až keď sa šťastne vráti domov... Z trenčianskej transfúznej stanice mu poslali správu, či by ako osvedčený darca mohol naráchlo darovať krv. On však ako profesionálny vojak práve plnil svoje úlohy v Afganistane.

Témou tohto čísla OBRANY sú práve slovenskí vojaci v operácii ISAF. V Afganistane totiž pôsobí posledná, 22. rotácia slovenského kontingentu. Situáciu v tejto krajine rozoberáme tiež v rozhovore so osobitným vyslancom generálneho tajomníka OSN v Afganistane Jánom Kubišom. Činnosť ISAF rezonuje aj v rubrikách Poddôstojníci, Technika, Military English a do značnej miery aj Rodina a práca či Štýl. Na dôvažok vojenský duchovný sa nám tentoraz takisto prihovára z Kandaháru. Do pozornosti odporúčame aj analytický článok o zostrelených civilných lietadlách, v slávnych bitkách histórie sa venujeme Kresčaku a seriál o prvej svetovej vojne pokračuje vzburou v Kragujevaci. No a generál Ján Hľanovský začína svoje spomienky na SNP slovami: „Ak nezabijem ja jeho, zabijú oni mňa...“

Minister obrany Martin Gľváč sa v júni s vojakmi našej 22. rotácie ISAF lúčil na bratislavskom letisku M. R. Štefánika slovami: „Verím, že ozbrojené sily a Slovenskú republiku budete reprezentovať najlepšie, ako viete. A čo je najdôležitejšie, že sa všetci živí a zdraví vrátite späť k rodinám.“ Želáme im to všetci. Aby sa vrátili k svojim partnerkám, deťom, mamám, otcom, záľubám – a aby trebárs mohli odskočiť na transfúzku pomáhať nielen v ďalekom svete, ale ako sú zvyknutí aj doma.

Na obálke: Po desiatich rokoch pôsobí v ISAF posledná slovenská rotácia • Foto: npor. Peter Poldruhák

6 ROZHOVOR: Ján Kubiš, osobitný vyslanec generálneho tajomníka OSN pre Afganistan



8 TÉMA: Naši vojaci v ISAF

14 Vplyv afganského bojiska na moderné vojenstvo

18 Pred medzinárodnou výstavou: NATO EOD Demonstrations and Trials 2014

20 S tabletom na Mesiac

22 Katastrofy civilných lietadiel zapríčinené ozbrojenými silami

24 Guľomety v ISAF



26 Bitka pri Kresčaku

32 V Afganistane na strane zákona

34 Slovenské piesky 2014



36 Psychologická starostlivosť o mierotvorcov

44 Otúžovaním k lepšej imunite

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk



Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 9/2014 • Redakčná uzávierka 22. 8. 2014 • Do výroby zadané 25. 8. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleónora BUJACKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomnícka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ





cca 1800 pred n. l. V miestach dnešného Afganistanu žil, pôsobil a zomrel šľachtický potomok Zoroastros (Zoroaster, Zarathustra, Zaratuštra), zakladateľ zoroastriického náboženstva

6. stor. pred n. l. územie dobyl perzský kráľ Kýros II.

329 až 327 pred n. l. krajinu obsadil Alexander Veľký

7. stor. n. l. Afganistan islamizovali Arabi

1219 Džingischánove nájazdy

1381 útoky mongolského vládcu Timura

1709 začalo sa povstanie chána Mira Waisa Hotaka proti perzskej nadvláde

1747 pašúnske kmene utvorili prvý afganský štátny útvar pod vládou šacha Ahmada Durráního, „otca vlasti“

1839 – 1842 Prvá britsko-afganská vojna

1878 – 1881 Druhá britsko-afganská vojna

1885 Panjdehský incident – Rusko si prisvojilo sever Afganistanu

1919 Tretia britsko-afganská vojna, budúci kráľ Amánulláh vyzval Afgancov do boja proti Britom

1973 Muhammad Dáúd Chán, vyhlásil Afganistan za republiku a seba za premiéra

27. apríla 1978 vojenský puč vedený komunistami zbavil Dáúda Chána moci i života

27. decembra 1979 krajinu začal vojensky obsadzovať Sovietsky zväz

15. februára 1989 Sovietske vedenie priznalo neúspech, Afganistan opustil posledný sovietsky vojak. Rozpútala sa kmeňová, neskôr občianska vojna.

1996 Taliban získal vplyv nad celou krajinou, obsadil Kábul, popravil prezidenta Muhammada Nadžibulláha, podporoval al-Káídu a Usámu bin Ládina

11. septembra 2001 teroristické útoky al-Káidy na USA

7. októbra 2001 Začala sa operácia Trvalá sloboda

20. decembra 2001 Bezpečnostná rada OSN sa uzniesla na zabezpečenie Kábulu proti Talibanu, al-Kájde a miestnym ozbrojencom začať operáciu International Security Assistance Force – ISAF

január 2002 Taliban kapituloval, moci sa ujala dočasná vláda na čele s Hamídom Karzáim

október 2003 Bezpečnostná rada OSN rozšírila operáciu ISAF na územie celého Afganistanu

máj 2004 do operácie ISAF sa zapojila prvá jednotka slovenských ozbrojených síl

5. októbra 2006 operácia ISAF prevzala zodpovednosť za celé územie krajiny

19. júna 2014 do operácie ISAF odletela posledná slovenská rotácia



Najdôležitejšie dislokácie slovenských

1 Bagram

2002 – 2006 40-členná stavebná letisková čata v operácii Trvalá sloboda

2 Kábul

2004 – 2006 17-členná odmínovacia a ženijná jednotka

2006 – 2007 57-členná multifunkčná ženijná rota

2008 dve rotácie 7 a 8-členného zdravotníckeho tímu

2004 – 2014 zastúpenie Slovákov v štruktúrach veliteľstiev ISAF od jedného dôstojníka v roku 2004 až po súčasných 17 (vrátane regionálnych veliteľstiev)

2012 – 2014 polročné pôsobenie trojice Slovákov v rámci nasaditeľného komunikačného modulu. Na prelome rokov 2012 - 2013, opätovné nasadenie päťice odborníkov v roku 2014.

2014 Dvojica príslušníkov medzinárodnej vojenskej polície. Vojenská polícia bola v Kábule a iných destináciách nasadená viackrát. Podobne aj odborníci z oblasti PSYOPS (Psychological Operations - psychologické operácie).

3 Pol-e-Khomri

2007 – 2009 jeden a neskôr dvaja dôstojníci v provinčných rekonštrukčných tímoch

4 Tarin Kowt

2008 – 2013 dvaja dôstojníci v provinčných rekonštrukčných tímoch

2008 – 2012 45 až 53-členná strážna jednotka

2008 – 2013 Najskôr päť a postupne až 15 slovenských vojakov v Operačnom, výcvikovom a styčnom tíme, ktorý bol od júna 2011 pod slovenským velením. Od júla 2012 sa transformoval na Vojenský poradný tím a mal 16 vojakov.



Afganská islamská republika

rozloha: 652 225 km²
členitosť: horská krajina s veľmi členitým povrchom
podnebie: vnútrozemské, suché a veľmi premenlivé, ovplyvnené polohou a povrchom
nerastné bohatstvo: uhlie, meď, zlato, striebro, soľ, malé zásoby ropy, zemného plynu, železnej rudy, chrómu a uránu
počet obyvateľov: 35 320 000
zloženie: Paštúni, Tadžici, Hazárovia, Uzbeci, Kirgizi, Turkméni, Arabi a ďalší
úradné jazyky: paštčina (afgančina) a darjččina (afganská perzština)
hlavné mesto: Kábul (3 289 000 obyvateľov)
administratívne delenie: 34 provincií

AFGANISTAN

vojakov v Afganistane

5 Kandahár

2007 – 2012 57-členná, ku koncu nasadenia 47-členná multifunkčná ženijná rota
2008 – 2014 strážna jednotka, najskôr 50-členná, v súčasnosti 178 členná
2008 – 2014 Národný podporný prvok – od 7 po dnešných 15 vojakov
2010 – 2013 štvorčlenný tím EOD
2007 – 2014 Vojenská polícia, od jedného vojaka až po postavenie celej slovenskej strážnej jednotky. V súčasnosti štyria v jednotke medzinárodnej vojenskej polície a jeden v rámci národného kontingentu.
2014 47-členný vojenský poradenský tím SFAT (Security Force Advisory Team)

6 Qalat

2013 – 2014 48-členný vojenský poradenský tím SFAT (od decembra do marca)

7 Deh Rawood

2009 – 2010 50-členná strážna jednotka
2009 jedna rotácia 3-členného zdravotníckeho tímu

8 Wardak

2013 – 2013 Polročná rotácia dvojice vojenských policajtov pôsobiach v českej výcvikovej jednotke

Mandát s pôsobením na celom území Afganistanu

2011 – 2013 20 – členná jednotka vojakov 5. pluku špeciálneho určenia v SOTU (Special Operations Task Unit – jednotka síl pre špeciálne operácie)
2013 – 2014 40-členná jednotka vojakov 5. pluku špeciálneho určenia SOAG (Special operations advisors group – poradná skupina síl pre špeciálne operácie)

Islam

Najmladšie monoteistické náboženstvo vzniklo v 7. stor. ovplyvnené judaizmom a kresťanstvom. Vyznáva ho viac ako miliarda ľudí. Zakladateľom bol prorok Mohamed. Dve hlavné vetvy islamu sa nazývajú sunna a šía. Tri štvrtiny moslimskej populácie tvoria sunniti.



Korán

Je základom islamskej viery. Moslimovia veria, že Mohamedovi ho diktoval archanjel Gabriel. Obsahuje náboženské, etické, právne a kultové zásady i pravidlá konania. Delí sa na 114 kapitol zvaných súry a tie na verše, ktorých je 6 236.



Šaría

Islamský právny systém, bohom zjavené pravidlá ľudského správania platné pre moslimov aj nemoslimov. Zložitý systém trestného práva kombinuje tresty určené Koránom a tresty svetské. Najvyšším je trest smrti, napr. za vraždu, cudzoložstvo alebo odpadnutie od islamu. Existujú aj mnohé formy telesných trestov, vrátane amputácií končatín, uší, nosa a pod.



Džihád

Úsilie dodržiavať moslimské božie príkazy. Je zameraná dovnútra proti vlastným slabostiam a nedostatkom (veľký džihád), alebo vonok, proti nedostatkom islamskej spoločnosti a proti nemoslimom (malý džihád).



Mudžáhid

„Kto sa o niečo usiluje“, množ. č. mudžáhedíni. Moslim angažovaný v džiháde. Podľa Koránu mudžáhedíni nesmú v džiháde zabíjať ženy, deti a starých ľudí, rabovať či zohavovať mŕtve telá nepriateľov, ale porušenie sa považuje len za prehrešok.



Taliban

Radikálna nábožensko-politická skupina, ideovo založená na kombinácii radikálneho islamu a paštúnskeho nacionalizmu. Vodcami sú islamskí náboženskí učitelia, jadro stúpencov tvorili ich študenti. Taliban v Afganistane nastolil totalitný systém založený na islamskom práve šaría a paštúnskych zvykoch – vrátane zákazu hudby, televízie a športu, nastolenia telesných trestov i popráv.





Ján Kubiš:

Afganistan nás potrebuje

Ján Kubiš, ktorý pôsobí v pozícii osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN pre Afganistan, sleduje pôsobenie slovenských vojakov v ISAF na vlastné oči.

Slovenský diplomat svetového formátu v roku 2006 ešte v pozícii ministra zahraničných vecí SR spolu s premiérom Robertom Ficcom vycestoval za našimi vojakmi do koalíciej

operácie Iracká sloboda, keď ich naša vláda sťahovala z Iraku domov. Teraz bude v Afganistane, keď sa bude domov vracáť naša posledná rotácia z operácie ISAF.

Pán vyslanec, aká je v súčasnosti politická a bezpečnostná situácia po prezidentských voľbách v Afganistane?

Situácia je významne poznamenaná skutočnosťou, že niekoľko mesiacov po voľbách, ktorých prvé kolo sa uskutočnilo v apríli a druhé v júni, krajina v polovici augusta stále nepozná meno svojho budúceho prezidenta. Ľudia sú unavení z pokračujúceho vzájomného obviňovania oboch kandidátov z volebných podvodov a z toho, že kandidáti nie sú schopní z tejto situácie nájsť východisko. Rastú ceny potravín, ceny nehnuteľností padajú a kriminálne živly aj protivládne sily sa usilujú ukazovať svoju silu voči vláde. Je preto dôležité, aby sa tento proces volieb čím skôr skončil. Uvedomujú si to aj najdôležitejší zahraniční partneri Afganistanu. Viceprezident USA John Kerry už bol v Kábule v ostatnom období dva razy, pričom aj vďaka nemu sa podarilo odvrátiť politickú krízu. Ja som sa zúčastnil na jeho rokovaníach s oboma kandidátmi - s bývalým ministrom financií Ašrafom Gháním aj s exministrom zahraničných vecí Abdulláhom Abdulláhom a teším sa, že atmosféra diskusie s oboma kandidátmi na prezidenta počas druhého stretnutia začiatkom augusta už bola konštruktívna. Audit volebných výsledkov prebieha pod dohľadom OSN, pričom približne 23-tisíc volebných urien prepravili do Kábulu na základe požiadaviek domácich politikov koalície sily ISAF s pomocou OSN. Vzápätí po definitívnom vyhlásení výsledku volieb by sa malo začať kreovanie vlády národnej jednoty. Rokovania o princípoch jej formovania prebiehajú paralelne s auditom.

Ako ste hodnotili priebeh volieb z hľadiska bezpečnosti?

Zaistenie bezpečnosti bolo kľúčovou úlohou a afganské bezpečnostné sily odvedli výbornú prácu. Až na výnimky v niektorých lokalitách ukázali, že i napriek zložitým podmienkam a vojenským aktivitám opozície sú v krajine schopné udržať poriadok. Výrazne si tým získali na svoju stranu verejnú mienku. Samozrejme, stojí za tým aj pomoc pri plánovaní a poradenstvo koalície sily operácie ISAF, čo však neznižuje prácu afganských bezpečnostných zložiek, ktoré konali samostatne. Preto treba oceniť ich úlohu a obeť, ktoré pri jej plnení priniesli.

Aký vývoj očakávate do konca roka keď sa končí operácia ISAF?

Je dôležité, že obaja kandidáti na prezidenta majú záujem, aby po roku 2014 pokračovala v Afganistane v činnosti výcviková a poradenská misia NATO. Zároveň obaja kandidáti chcú podpísať dohodu o spolupráci v oblasti bezpečnosti so Spojenými štátmi, ktorá tejto misii

otvára dvere a pokračovať v strategickom partnerstve s USA a ďalšími štátmi koalície, ako aj v politickom kurze, ktorý sa v krajine začal porážkou Talibanu. Po politickej stabilizácii bude mimoriadne dôležitý hospodársky progres, keďže aj vinou aktuálnej patovej situácie nastal výrazný prepád ekonomiky Afganistanu, poklesol príjem štátneho rozpočtu z výberu ciel a daní, domáci kapitál uteká z krajiny a neprichádza ani zahraničný kapitál.

Aké hlavné pozitíva vnímate v krajine od porážky Talibanu a kde v politickom systéme môžete definovať najväčšie rezervy?

Hoci má Afganistan pred sebou veľa zložitých výziev, oproti roku 2001, keď sa začala operácia Trvalá sloboda, sa Afganistan mimoriadne posunul dopredu. Od vzdelávania či zdravotníctva až po posilnenie práv žien. Iste, vláda ešte nemá dostatočný potenciál, aby mohla uplatňovať svoju politiku na úrovni provincií a oblastí. Aj výstavba bezpečnostných síl ešte musí niekoľko rokov pokračovať a budovať na tom, čo sa dosiahlo v ostatných 13 rokoch vrátane významného príspevku Slovenska a príslušníkov našich ozbrojených síl a zborov, teda armády a polície. No táto krajina je celkom iná ako pred 13 rokmi, keď bola v medzinárodnej izolácii, a keď ľudia prežívali pod vplyvom veľmi konzervatívnej ideológie. Ako obrovské pozitívum možno vnímať aj skutočnosť, že krajiny NATO a ďalšie štáty, ktoré sa zapojili v rámci koalíčných síl ISAF, dokázali veľmi efektívne spolupracovať.

Čo očakávate od novej medzinárodnej misie Resolute Support po roku 2014?

Už v spomenutých voľbách sa dva razy ukázalo, že afganské bezpečnostné sily sú schopné viesť operácie na celom území krajiny. Napriek tomu afganské bezpečnostné sily budú potrebovať pomoc a podporu, či už materiálnu, finančnú, alebo v oblasti výcviku a poradenstva ešte niekoľko najbližších rokov, aby sa situácia výrazne stabilizovala.

Čo je v Afganistane vašou hlavnou úlohou ako vyslanca OSN? Aké ťažiskové ciele má OSN v tejto krajine?

OSN bola aktuálne požiadaná, aby prevzala dohľad nad nezávislou volebnou komisiou, ktorá vykonáva audit volebných výsledkov. Na túto úlohu sme nasadili viac ako sto našich pracovníkov. V Afganistane však mám priamo podriadených približne 500 medzinárodných pracovníkov misie UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) a spolu s domácimi Afgancami je nás 1 600. Zodpovedám však aj za bezpečnosť a celkovú koordináciu celého systému OSN v krajine, čo znamená aj ďalšiu

päťstovku medzinárodných pracovníkov OSN z rôznych špecializovaných súčastí našej organizácie. Tí sa zaoberajú napríklad utečencami, potravinovým programom a podobne. Prirátať pritom treba aj ich afganských spolupracovníkov. Ako UNAMA pomáhame pri budovaní inštitúcií, usilujeme sa o rozvoj a dodržiavanie ľudských práv a sme nápomocní medzinárodným donorom, aby cielene poskytovali pomoc. Podporujeme budovanie kultúry národného uzmiernenia, ktoré je pre budúcnosť krajiny mimoriadne dôležité. Jedným z cieľov je, aby opozícia zložila zbrane a zapojila sa do politického života. Nie vždy sa nám darí plniť svoje ciele, napríklad nedarí sa nám v úsilí o zníženie produkcie narkotík v krajine. Verím, že to príde so zlepšením bezpečnostnej a ekonomickej situácie.

Slovenskí vojaci v Afganistane odvádzajú vynikajúcu prácu. Nehovorím to preto, že som Slovák a patriot, ale najmä preto, lebo mám prístup k serióznym a objektívnym informáciám a som v dennom kontakte s velením spojeneckých síl. Zaslúžia si najvyššiu úctu a podporu aj po svojom návrate späť do vlasti.

Môžete zhodnotiť tunajšiu úroveň občianskeho života?

Afganistan je veľmi tradičná až konzervatívna krajina, takže sa usilujeme pracovať aj s kmeňovými vodcami. Rešpektujeme, že napríklad pri riešení sporov či v ďalších oblastiach života majú v spoločnosti dôležitú úlohu. Výrazné postavenie si však získali a veľkú aktivitu najmä v mestách vyvíjajú aj mimovládne organizácie. Angažujú sa predovšetkým v oblasti vzdelávania, ľudských práv vrátane práv žien či zdravotníctva. Veľmi významná je ich práca v humanitárnej

oblasti a pri poskytovaní rozvojovej pomoci. Patria medzi nich aj medzinárodné mimovládne organizácie, a to aj zo Slovenska. Afganistan je zároveň teritoriálnou prioritou pre program Slovak Aid slovenského ministerstva zahraničných vecí. Na bilaterálne programy je vyčlenených z tohto programu na rok 2014 až 500-tisíc eur. S odchodom ISAF síce cítim ich obavy, či sa im tento priestor na pôsobenie mimovládnych organizácií nezúži, ale verím, že si ho udržia. Hoci niektoré oblasti z ich činnosti postupne zrejme prevezme štát.

Za vojakmi počas doznievajúcich ozbrojených konfliktov prichádzajú do krízových oblastí nielen rôzne mimovládne organizácie, ale aj ekonomické subjekty z jednotlivých krajín s cieľom využiť potenciál, ktorý tu zanechali ich ozbrojené sily. Je to tak aj v Afganistane? Registrujete takéto snahy aj zo strany Slovenska?

Áno, býva to tak, že ekonomické subjekty sa často usilujú využiť situáciu, keď im činnosť vojakov z ich krajín takpovediac pootvorila dvere. Slovensko to má zložitejšie, pretože v Afganistane nemá veľvyslanectvo ako napríklad Česká republika. O prienik na trh a do ekonomiky Afganistanu sa však usilujú aj niektoré firmy zo Slovenska, a to aj s pomocou Afgancov, ktorí vyštudovali a usadili sa u nás doma. Som preto optimista a verím, že keď sa nám v Afganistane podarí ukončiť proces prezidentských volieb, vytvorí sa vláda národnej jednoty a oživí sa ekonomika, prídu sem vo väčšej miere aj slovenské ekonomické subjekty, najmä ak budú mať postupne výraznejšiu podporu slovenskej diplomacie.

Akú odozvu vnímate na činnosť vojakov slovenských ozbrojených síl? Ako ich pôsobenie hodnotíte vy osobne?

Môžem povedať, že odvádzajú vynikajúcu prácu. Nehovorím to preto, že som Slovák a patriot, ale najmä preto, lebo mám prístup k serióznym a objektívnym informáciám a som v dennom kontakte s velením spojeneckých síl. Slovenskí vojaci tu pôsobia vo veľmi zložitých podmienkach, sú vystavení nebezpečenstvu a značnej psychickej aj fyzickej námahe. Zástavu Slovenska vztýčili veľmi vysoko. Majú rešpekt v medzinárodných veliteľstvách, a tam kde prichádzajú do styku s domácimi obyvateľmi, získavajú si korektným pôsobením rešpekt aj u nich. Bolo mi veľmi ľúto, keď traja z našich vojakov v Afganistane padli. Aj takto vyslovujem sústrasť ich rodinám. Slovenskí vojaci, ktorí pôsobili či pôsobia v Afganistane, si zaslúžia najvyššiu úctu a podporu aj po svojom návrate späť do vlasti.

Zhovárал sa: Pavol Vitko
Foto: TASR

Slovenskí vojaci pôsobia v operácii ISAF pod velením NATO od roku 2004. Po boku demokratických síl v úsilí o potlačenie terorizmu pôsobili v Afganistane už od roku 2002 v koalíčnej operácii Trvalá sloboda na základni Bagram. V ISAF bol ich hlavným pôsobiskom Kábul a od roku 2007 Kandahár. Pôsobili aj na základniach v Tarin Kowte, Deh Rawoode a v ďalších miestach. Do činnosti v ISAF sa zapojili slovenskí ženisti, strážne jednotky či príslušníci provinčných rekonštrukčných tímov, ktorí pomáhali pri obnove bojmi zničenej krajiny. Vyznamenali sa aj príslušníci tímov na likvidáciu nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných prostriedkov. Nasadené boli zdravotnícke aj výcvikové tímy, ako aj príslušníci Vojenskej polície. Desiatky vojakov pôsobili či pôsobia aj vo veliteľských štruktúrach. Do júna slúžilo v tejto operácii NATO, ktorej činnosť sa končí záverom roka 2014, spolu 3 299 slovenských vojakov, z nich 17 žien. Traja pri plnení svojich povinností v ISAF zahynuli. V rámci poslednej 22. rotácie pôsobi na leteckej základni Kandahár takmer 180 príslušníkov strážnej jednotky. Necelé dve desiatky slúžia v národnom podpornom prvku. Takmer tridsať slovenských vojakov vojenskej poradenskej jednotky pokračuje vo výcviku a poradenstve práporu rýchlej reakcie Afganskej národnej armády. Poradná skupina síl pre špeciálne operácie, zložená z približne štyroch desiatok príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny, pokračuje v inej časti Afganistanu spolu s americkými partnermi v poradenstve v prospech veliteľstva elitnej divízie špeciálnych síl Afganskej národnej armády. Sedemnást Slovákov pôsobi vo veliteľských štruktúrach ISAF. Spolu bolo v tejto operácii ku 4. augustu 2014 nasadených 44 299 vojakov z 31 krajín, pričom až 30 700 vyslali USA.

Ako potvrdil minister obrany SR Martin Giváč, na ukončenie pôsobenia slovenských vojakov v operácii ISAF ku koncu decembra 2014 sa pripravujú slovenské ozbrojené sily v úzkej súčinnosti s NATO, aj s velením ISAF. Minister zároveň uviedol, že Slovenská republika je zodpovedným členom NATO, a preto v Afganistane vojaci Ozbrojených síl SR zostanú tak dlho, ako to bude nevyhnutné. Po novom roku a po skončení operácie ISAF bude totiž pri výcviku afganských bezpečnostných síl pôsobiť v tejto krajine nová misia Resolute Support.

Predchádzajúcej 21. rotácii, ktorej činnosti sa venujeme na ďalších stranách, velil plukovník gšt. Svetozár Bohuš. Plukovník Zoltán Iboš ako veliteľ poslednej 22. rotácie pre svojich vojakov vybral motto, ktoré je vlastné aj fanúšikom FC Liverpool a znie: „Nikdy nebudeš kráčať sám.“





Džone džoraz, Žilinčania

Štyri desiatky príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny pôsobia na severovýchode Afganistanu spolu s jednotkami špeciálnych síl USA od začiatku leta už v druhej rotácii.



„**C**halani, keby na nás strieľali z ručných zbraní, začujeme na opancierovanom obrnenom vozidle len také cinkanie. Keď to zacinká, tak to zacinká – nič sa nedeje. Najmä pokoj, a keby bolo treba strieľať, pozor, aby ste neohrozili deti. Radšej pridáme plyn a rozhodnem, ktorou trasou nebezpečný priestor opustíme...“ pokračuje v podrobnom plánovaní výjazdu nočného konvoja slovenskej jednotky Síl pre špeciálne operácie slovenský nadporučík. Volajme ho Štefan.

„Naši vojaci poradnej skupiny Síl pre špeciálne operácie (Special operations advisors group – SOAG) vykonávajú poradenstvo pre príslušníkov velenia veliteľstva divízie špeciálnych síl Afganskej národnej armády,“ konštatuje veliteľ slovenskej jednotky v hodnosti major, volajme ho Peter. Netajú sa tým, že ide o prestížnu úlohu. Zrejme je to už z faktu, že pri mentoringu veliteľstva divízie, ktorej

počty presahujú 10-tisíc vojakov a velí jej generálmajor, dostali od Američanov spomedzi ostatných krajín v ISAF dôveru práve Slováci.

Lakovky versus kanady

Do jedného z naštartovaných obrnených vozidiel nastupuje aj veliteľ jednej zo 6-člených autonómnych skupín špeciálov nadporučík Samuel. Samo vymenil na mieru ušité obleky a lakované topánky za nepriestrelnú vestu, zbraň a tvrdý výcvik. Je totiž vyštudovaný právnik pochádzajúci z Bratislavy, no vnútorne sa rozhodol pre veliteľskú kariéru v Silách pre špeciálne operácie. „Ak chcete slúžiť v špeciáloch, to sa nedá mechanicky naučiť, to musí vo vás skrátka byť. V Amerike robili štúdiu o tom, z akej množiny je vôbec možné vyberať ľudí do jednotiek nášho typu. Vyšlo im to na celé jedno percento...“, porovná veliaci poddôstojník slovenskej

Vyznamenanie veliteľa KAF

Výše 170 príslušníkov slovenskej strážnej jednotky sa spolu so šiestimi slovenskými členmi medzinárodnej Vojenskej polície výrazne podieľa v priamej podriadenosti veliteľa Kandahárskej leteckej základne (KAF) na ochrane základne. Na strane druhej jednotlivé štruktúry KAF-u zabezpečujú pre Slovákov stravu, energię, pohonné hmoty, časť ubytovacích kapacít a ďalší servis.

O tom, že táto spolupráca je príkladná, symbolicky svedčí aj Pamätná medaila za účasť vo vojenskej operácii, ktorú minister obrany SR Martin Givčák udelil veliteľovi KAF brigádneho generála Michaelovi Fantinimu. Generálovi ju v ministrovom mene odovzdal veliteľ slovenského kontingentu plukovník Svetozár Bohuš. „Som veľmi hrdý a je pre mňa čťou byť veliteľom základne NATO v Kandaháre a zároveň veliť Slovákom, ktorí si svoje úlohy plnia naozaj vzorne,“ povedal americký generál. Dodal: „Obrana a bezpečnosť tisícov ľudí na základni KAF je pre mňa prioritou číslo jedna. Velím tu od novembra 2013, osobne som si bol pozrieť profesionálnu prácu Slovákov na veľmi dôležitej vstupnej bráne ECP 5 a vysoko oceňujem aj ich činnosť pri ochrane vonkajšieho peri-

metra. Skrátka, dá sa na nich spoľahnúť a integrálne sa podieľajú na úspešnom plnení úloh celej KAF,“ povedal brigádny generál Fantini.

Stopercentná kontrola osôb aj vozidiel, neustála koncentrácia, nasadenie vo vysokých teplotách s ochrannou prilbou aj vestou, pria-





ruke držali zbraň a v druhej baterku?“ zasmeje sa. Má aj svietiacu čelovku, ale pri riziku boja na najkratšie vzdialenosti sa mu systém baterky priamo na osobnej zbrani osvedčil viac. Rýchlopínací prípravok spájajúci baterku a pištoľ si kúpil za svoje, tak ako si väčšina jeho kolegov za rádovo stovky eur pokupovala rôzne špeciálne doplnky. Žilinčania sa pritom nesťažujú. Vedia, že oproti iným jednotkám sú vyzbrojení a vystrojení vynikajúco. Lenže pri ich type plnenia úloh si každý ešte perfekcionisticky zlepši svoju výstroj tými najkvalitnejšími „vychytávkami“ tak, aby mu najlepšie sedela. Skrátka – svojou profesiou žijú naplno. Preto sa tak osvedčili pri nasadení počas mentoringu špeciálnej policajnej jednotky pred dvoch rokov. „Aj na základe profesionál-

jednotky nadrotmajster Miloš. Aj on, ako viacero ďalších, študoval v USA a oceňuje, že Američania do značnej miery pomohli Žilinčanom okrem výcviku aj s výzbrojou a výstrojom. „To právo som študoval len preto, lebo som vedel, že aj v armáde sa mi môže hodiť,“ vysvetlí Samuel, muž s chlapčenským úsmevom, ktorý už má za sebou aj nasadenie v Afganistane pred dvoch rokov. Vtedy Žilinčania od septembra 2011 do marca 2013 mentovali približne 120-členú provinčnú policajnú pohotovostnú jednotku. No ak by si niekto predstavoval mentoring len ako prednášky v učebni alebo výcvik na cvičisku, je ďaleko od pravdy. Tá afganská jednotka, ktorú by sme mohli prirovnať k nášmu pohotovostnému policajnému útvaru, kukláčom, totiž vykonávala celé spektrum operácií priamo v teréne. Od ozbrojeného prieskumu až po „ostré“ akcie, zamerané na potlačenie vplyvu Talibanu a iných povstaleckých skupín v priestore zodpovednosti. No a naši mentori ich sprevádzali spôsobom „shahna ba shahna“. Po paštúnsky: plece pri pleci.

Vtedy s policajtmí, rovnako aj teraz počas spolupráce s príslušníkmi afganskej armádnej divízie špeciálnych síl, je to o obrovskej dôvere. No aj o skúsenos-



tyach, ktoré sa nedajú získať inak ako v ostrom nasadení. K tomu len malý detail. Keď sa nadporučíka Samuela pýtame, čo to má za nezvyklú príchytку na pištoľ, vytiahne z nohavíc baterku a zasunie si ju pomocou „príchytky“ na osobnú zbraň. „Viete si predstaviť, že keď pri pátraní po teroristovi bleskovo vniknete napríklad do malého hlineného domu bez elektriny a akéhokoľvek svetla, aby ste v jednej

nej práce našich predchodcov, ktorú oceňovali tak domáci Afganci, ako aj špeciálne sily USA, sme sa v súčasnosti dostali až k poradenstvu na operačno-strategickej úrovni,“ celkovo zhodnotil veliteľ major Peter. Porovnal, že je to vlastne postup hore o dva stupne. V oblasti mentoringu špeciálnych síl je to v podstate až najvyššia úroveň, čo v ISAF robí výborné meno celým našim ozbrojeným silám.

my styk s miestnymi obyvateľmi spojený s viacerými nemalými rizikami – aj to je práca našej strážnej jednotky. V Obrane sme o práci našich „strážnych“ písali už viackrát, pričom je obdivuhodné, že za tie roky v Kandahare, no aj v iných základniach, dokázali obstáť bez chyby. Za všetkých tento raz rotmajster Marcel Lechman, pre ktorého je ISAF prvá zahraničná vojenská skúsenosť: „Ak je tu niečo, čo sa doma nedá celkom nacvičiť, tak je to práca s miestnymi ľuďmi. No poviem čo ma naozaj teší. Doma v médiách, hlavne na internete, nie raz osočujú a podceňujú našu armádu. Tu som sa presvedčil, že v porovnaní s inými vojakmi na tom vôbec nie sme zle, že ani u iných to nebýva až také ružové ako sa hovorí. Iste, v odmeňovaní najlepších nie sme, ale celkove sa vôbec nemáme za čo hanbiť.“

Hrdina dňa

„Nepriateľ ma zasiahol, ale nezabil. Rozbúchalo sa mi srdce, bol som v strese, fungoval adrenalín. Ale cvičíme aj také situácie, aby sme dokázali správne zareagovať a neurobiť zo strachu nejakú chybu,“ opísal situáciu slobodník Martin Fiala, ktorý sa tak ako po iné dni vracal v apríli v Kandaháre z afganského do slovenského



kempu, keď jeho prilbu zasiahla nepriateľská guľka. Ďalšie štyri strely zasiahli vozidlo. Vyšli zo zbrane nepriateľa, ale keď slobodník natočil vežu obrneného vozidla MRAP s guľometom do predpokladaného smeru výstrelů, sám spúšť nestlačil. Bolo tam veľa

Foto: npor Peter Poldruhák



denčnej značky a zadného osvetlenia. „Pri našom nasadení v Iraku by sa civilné auto vidiac vojenský konvoj okamžite zaradilo ku kraju. Ak nie, urobilo by tak po našom varovnom výstrele. No v Afganistane takéto praktiky nie sú súčasťou našich presunov,“ vysvetlil Štefan. Zároveň mu odľahlo, keď nákladiak už v širších uliciach mesta nechali za sebou. Vodič a spolujazdec v prvom vozidle naďalej hlásia situáciu vpred, posledný transportér monitoruje priestor za chrbtom kolóny. „Pozor, vľavo výjazd členov Harley Clubu,“ počuť cez reproduktory v kabínach všetkých vozidiel, pričom chlapi sa po niekoľkých okamihoch zasmejú, keď obiehajú miestnych „lokálcov“ na trieliacich starých motorkách. Ako inak – bez zadných svetiel. Treba však dávať pozor na akýkoľvek detail, aby sa na kolónu „neprilepili“ teroris-



Otvorte huby!

Nadporučík Štefan, ktorý je veliteľ výjazdu nočného konvoja, vydáva cez vysielaciu pokyn VPRED. Pri výjazde zo základne si však nepochybne spomenie na svojich kamarátov Patrika Fraštiu a Edmunda Makovníka. Aj Štefan bol totiž s nimi v predsunutej skupine, keď od novembra 2013 pripravovali v Kábule podmienky na príchod slovenských príslušníkov SOAG. Štefan preto dobre vie, že na obrnenom vozidle nemusia zacinkať len strely z ručných zbraní. Veď Patrika, Edmunda a ich amerického kolegu kapitána Davida I. Liona 27. decembra 2013 zabil samovražedný útočník tak, že sa k ich konvoju obrnených vozidiel priblížil s autom plným trhaviny a odpálil sa. O to viac si Štefan váži gesto veliteľa Síl pre špeciálne operácie v Afganistane generál-majora Eda Reedera. Najvyššie postavený „špeciál“ v Afganistane totiž pricestoval v júni na základňu Žilínčanov a Američanov, aby tu spolu s veliteľom spoločnej poradenskej americko-slovenskej jednotky plukovníkom Fredom Dummarom počas smútočnej slávnosti pomenoval dve budovy po Edmundovi a Patrikovi. Sú to vôbec



dve prvé budovy na základni s menami hrdinov. Štefan vie, že takýto vážny akt sa zvyčajne koná s trochu väčším odstupom od smrti padlých. O to väčšiu váhu má toto morálne gesto.

Štefan sa po prejazde vonkajšou bránou, ktorú už strážia vojaci Afganskej národnej armády, sústreďuje na dianie pred sebou. Navyše, na úzkej ceste sa nedá už niekoľko kilometrov predbehnúť nákladiak bez evi-

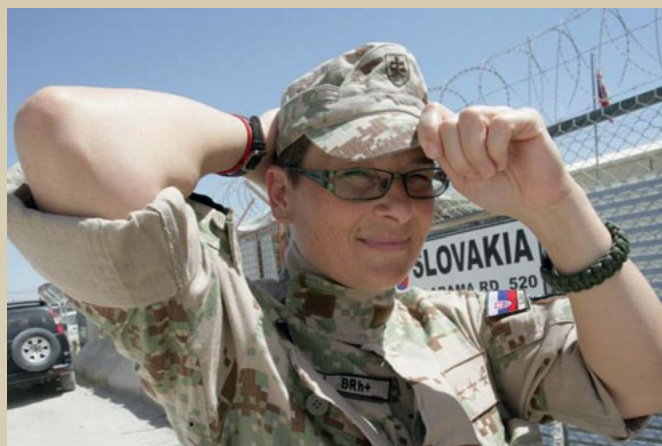
ti s cieľom zaútočiť. Podobných prípadov je v poslednom období nemálo. Štefan aj preto mladších príslušníkov jednotky tréningovo naviguje aj cez únikové trasy, aby mali mesto lepšie zmapované. Podobne to naši borci učia aj príslušníkov afganských špeciálnych síl. Tí sú neraz veľmi dobrí bojovníci – no ako to v histórii Afganistanu bolo oddávna, vedia bojovať skôr v malých skupinách a individuálne. Afganská divízia

civilov a nechcel, aby zomreli nevinní ľudia. Napriek tomuto stresujúcemu zážitku slobodník Fiala z 12. mechanizovaného práporu v Nitre pôsobenie vo vojenskej poradenskej jednotke SFAT dotiahol až do júnovej rotácie. Za svoju rozvahu dostal titul Hrdina dňa. „Tento titul mu udelil veliteľ Veliteľstva ISAF - Juh so sídlom v Kandaháre americký generálmajor Paul LaCamera. Tradične sa vyberá len jeden vojak týždenne spomedzi všetkých jednotiek podriadených tomuto veliteľstvu. Titul odovzdávaný s príslušnou plakettou má očiach vojakov veľkú vážnosť,“ ozrejmil npor. Peter Poldruhák, ktorý bol v 21. rotácii poradca palebnej podpory poradenskej jednotky SFAT a zároveň dôstojník povedený pre vzťahy s verejnosťou.

Posledná žena

Poslednou slovenskou ženou v operácii ISAF je od júna kapitánka Zuzana Paceková. V poradí je sedemnásť. „Afganistan je moja tretia zahraničná misia. V rokoch 2004 a 2009 som slúžila v operácii KFOR v Kosove,“ spomenula.

V roku 2001 promovala na Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom



Mikuláši. Študovala finančníctvo spolu s ekonomikou armády. Aj v rámci nášho vojenského kontingentu v Afganistane pôsobí v pozícii finančného dôstojníka. Vyrastala medzi uniformami. „Dedko bol major. Otec odchádzal do výslužby v hodnosti plukovník. Istý čas



špeciálnych síl, podobne ako celé afganské bezpečnostné sily, však musia vedieť svoje akcie koordinovať na čo najväčšej ploche krajiny. O to ide!

Po ďalších desiatkach minút jazdy nočného konvoja sa zrazu vo všetkých vozidlách z reproduktorov ozve ostrá úsečná nadávka a veliteľovo zvolanie: „Všetci otvoriť huby! Chlapi, otvorte huby...!“ Moment maximálneho napätia. Útok? Čo sa deje? Čo to malo znamenať? Nákladné vozidlo, ktoré po štarte slovenskej kolóny dlhé minúty zavádzalo a nedalo sa predbehnúť, sa totiž opäť asi po hodine vyrútilo z vedľajšej cesty rovno pred našich. Veliteľ si veľmi rýchlo vyhodnotil, že ide alebo o málo pravdepodobnú náhodu – alebo je to možný útok. Nuž, ak by došlo k útoku a výbuchu, otvorené ústa napomôžu zabrániť pretrhnutiu Eustachovej trubice v ušiach. Samozrejme, pomohlo by to len do

istej intenzity explózie... „Uff, ten magor sa tu znova vyskytol naozaj náhodou. Je to dobré, ide sa ďalej, huby zavrieť, ku...a“ zahučala v reproduktoroch vozidiel nočného konvoja celkom prirodzená nadávka aj s dozvukom uvoľňujúceho smiechu.

Džone džoraz

„Dobré, kamoši, výborná práca, ďakujem,“ povie svojim kolegom po návrate z nočného výjazdu nadporučík Štefan. Na krátkom zhodnotení v podstate bežnej úlohy sú okrem neho takmer iba poddôstojníci. On sa však ako dôstojník nemusí „oháňať“ veliteľským tónom v hlase. U špeciálov je to inak. Sú ako rodina, hoci je zrejme, že Štefanove kamarátske slová všetci vnímajú s váhou a rešpektom. Týchto šlachovitých rozvážnych mužov totiž spája vzájomná úcta, rešpekt a maximálna dôvera. Nad-

utosť či chvastúnstvo – také vlastnosti sa u nich hľadajú len ťažko. A ak by – ich nositeľov spravidla spomedzi seba vypudila. Sebadôvera – to áno – ale to je iné. Pravda, možno by niekto v ich povahách očakával výbušnosť. Nepochybne ňou disponujú, no nie vo vzťahoch. Ich sila je v sebaovládaní, koncentrácii, inteligencii, v zaujatí pre vec a v tom, čo rokmi nadriľovali. To všetko by však bolo stále málo. Oni musia vedieť aj to, čo ich nikto presne nenaučil. Bez potenciálu riešiť aj tým najnekonvenčnejším spôsobom tie najnepredvídateľnejšie situácie by nemohli byť príslušníkmi Síľ pre špeciálne operácie. A o také situácie v Afganistane naozaj nie je núdza. Preto: džone džoraz, chlapi. Čiže, ako sa povie v jazyku dárí, všetko dobré (aj) dnešný deň.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a 5. pšu

slúžil v našich ozbrojených silách ako poddôstojník aj môj brat.“ Usmievavá kapitánka v detstve zažila aj presuny typické pre vojenské rodiny. Veď vyrastala v Ružomberku, Malackách, Trebišove a v Banskej Bystrici. Po absolvovaní vysokej školy slúžila v Banskej Bystrici, vo VVP Lešť a pred nástupom do ISAF pôsobila v Úrade hlavného lekára Ozbrojených síľ SR v Ružomberku. V Afganistane kapitánke Pacekovej najviac chýbajú jej dve deti. Je rozvedená, pri ich výchove sa môže spoľahnúť na pomoc rodičov. „Dcéra aj syn si na náš typický vojenský štýl života zvykli. Veľmi dôležité je, že ma chápu a podporujú. Ako aj otec s mamkou. Inak by sa to nedalo.“

Otec a syn

Počas júnovej rotácie sa v Kandaháre na dva týždne stretli Svetozár a Martin Bohušovci. Prvý plukovník generálneho štábu, veliteľ 21. rotácie slovenského kontingentu v ISAF, ktorý je v uniforme od roku 1978. Druhý, vojak, prišiel do Afganistanu s 22. rotáciou ako guľometník strážnej roty, pričom slúži od roku 2012. „Ten pocit, že budem mať v Afganistane syna, nie je pre mňa ako otca bohvieako príjemný. No ak sa Martin rozhodol, že bude vojak, nech dokáže, že ako



vojak za niečo stojí – a kde inde to bude môcť to dokázať, ak nie v takejto náročnej operácii. Ako vojenský profesionál stojím za jeho rozhodnutím a verím, že na neho budem hrdý rovnako, ako som hrdý na vojakov 21. rotácie, ktorým som v Afganistane velil,“ povedal

Poradca s bronzovou hviezdou

Bronzovú hviezdú, jedno z najvyšších amerických vojenských vyznamenaní, udelil začiatkom leta minister obrany USA ako prvému slovenskému vojakovi podplukovníkovi Štefanovi Acsaiovi.

Do júna velil slovenskej vojenskej poradenskej jednotke SFAT (Security Force Assistance Team), ktorá v Qualate a neďaleko kandahárskej základne pomáhala pri výcviku práporu rýchlej reakcie (MSF – Mobile Strike Force) Afganskej národnej armády (ANA). Ostrieľaný podplukovník pritom už dva razy slúžil v Kosove a tri razy bol Afganistane. „Vyslanie do ISAF beriem vždy ako veľkú výzvu, pričom zakaždým sem idem s veľkou pokorou, pretože tu je ešte stále veľa vecí neistých,“ dodal

Mentori špičkového práporu

„Keď sme poradenstvo v prápore pred pol rokom prevzali, prevažná väčšina jeho vojakov bola krátko po ukončení základného výcviku. Okrem úvodných poznatkov v streľbe ovládali iba niekoľko málo elementárnych zručností,“ povedal nám



v júni pred odchodom do vlasti pplk. Acsai (na fotografii vpravo medzi afganskými vojakmi). Dodal: „Po štyroch mesiacoch sú schopní participovať na spoločných operáciách s medzinárodnými jednotkami ISAF, vykonávať podporné operácie pre jednotky Afganskej národnej armády (ANA) a na rozkaz pôsobiť aj samostatne. Stali sa aj zálohou pre nepredvídateľné uda-

losti a určite patria k najlepším vycvičeným jednotkám ANA.“ Slováci pomáhali vojakom špičkového afganského práporu v oblastiach streľby z ručných zbraní aj delostreleckých systémov, v spojovacej príprave, boji proti nástražným výbušným systémom či v ťažiskových zručnostiach zdravotníckej prípravy. Mimoriadne dôležité bolo ich zaškolenie v oblastiach procesov plánovania, logistiky, spojenia, vyhodnocovania nových nebezpečenstiev zo strany Talibanu a ďalších odporcov regulárnej vlády, či príprava a ochrana dopravných konvojov. Podľa Acsaia aj úroveň bezpečnosti tohtoročných prezidentských volieb, ktoré zabezpečovali domáce ozbrojené sily, svedčí o tom, že ich práca prináša dobré ovocie. Na plánovaní činnosti nasadenia uvedeného práporu v čase volieb sa podieľali aj slovenskí mentori.

Akceptujú len profesionálov

Vojaci OS SR spolu s Afgancami vyrážajú aj mimo základne, aby ešte v priebehu presunov a plnenia úloh mohli spolu s domácimi veliteľmi a vojakmi zdokonaľovať priamo v praxi potrebné postupy. „Príslušníci afganského práporu rýchlej reakcie mali veľký záujem zdokonaľovať sa, pričom z našej strany sme k nim museli pristupovať ústretovo ako k rovnocenným partnerom a zároveň byť maximálni profesionáli, inak by sme v ich očiach prišli o autoritu a prestali by nás akceptovať,“ konštatoval pplk. Acsai, ktorého pozíciu prevzal v rámci poslednej rotácie podplukovník Peter Michlík. Ak predchádzajúcu približne 50-člennú poradenskú jednotku SFAT tvorili prevažne vojaci z Nitry, tí súčasní sú najmä z posádky Levice.

Text: Pavol Vitko

Foto: npor. Peter Poldruhák

plukovník. A čo na to jeho manželka? „Nuž, aj by som sa jej čudoval, keby bola nadšená. No sama bola 31 rokov vojačka, do zálohy odchádzala s hodnosťou major, takže keď prišiel rozkaz opäť vycestovať, chápala, že jeho povinnosťou ho bolo splniť,“ uviedol plk. Bohuš, ktorý po návrate domov prevzal funkciu náčelníka odboru síl špeciálneho určenia Generálneho štábu OS SR.

List čitateľa

Prichádza čas budovania

Keď som si prečítal júlovú OBRANU, ako človeka, ktorý kedysi cestoval za zahraničným obchodom týkajúcim sa ponajviac nákupu bavlny pre československé textilky do krajín bývalého ZSSR, Turecka, Sýrie, Afganistanu a ďalších krajín Ázie ma zaujal článok o vojenskom rozmere zblížovania sa Ruska a Číny a o novom tureckom vrtuľníku. Prečítal som si aj úvodník o tom, ako šéfredaktor Pavol Vitko priletel za našimi vojakmi do Afganistanu a o kapitánovi Stanislavovi Sikelovi, ktorý tam dva razy slúžil. Dočítal som sa, že v roku 2008 pôsobil kapitán Sikel v provincii Baghlán - ja som pred troma desaťročiami

v neďalekom Kunduze. Čo by som sa aj prostredníctvom OBRANY pána kapitána rád spýtal? Napríklad keď slúžil v provinčnom rekonštrukčnom tíme a zhováral s domácimi civilmi, či ešte vedeli niečo o Slovákoch? Či si ešte pamätajú ako Baghláne Československo postavilo cukrovar a vedľa v Pul-e-Khumri cementáreň? Ja zatiaľ spomínam, ako som práve pred tridsiatimi rokmi odletel zo sovietskimi (šuraví) okupovaného Afganistanu domov. Tiež spomínam, ako som v Baghláne v odzrňovacom závode na bavlnu rád jedával ich dobrý „ošak“. Pre tamojších malo to jedlo podobný význam ako pre Slovákov halušky, pričom to boli mäsové gul'ky v cestíčku zabalené do trávy nazývanej gandana. No nech je akokoľvek, je zrejmé, že pomaly prichádza čas opäť budovať rozbitý Afganistan. Chcem pritom veriť, že pri tom budovaní nedostanú zelenú len Američania, Francúzi, Briti a ďalšie veľké štáty, ale že na tom budú participovať aj firmy zo Slovenska. Aby nám, ako sa v minulosti už nie raz stalo, neostali len spomienky na výborných slovenských vojakov, ktorých úsilie po návrate domov nemalo však aj adekvátne ekonomické pokračovanie.

Marián Mydlo, Ružomberok

Vplyv afganského bojiska na moderné vojenstvo

Operácia ISAF, Afganistan. Bojisko vzdialené 6 000 km, 49 koalíčných krajín, 13 rokov expedičného operačného nasadenia, 3 466 obetí z radov koalíčných vojakov, výdavky v miliónoch dolárov.



Počiatkové nasadenie na afganské bojisko prinieslo požiadavky, na ktoré nie všetky koalíčné vojská a vojaci boli pripravení. Výnimkou boli len príspevky krajín, ktoré v tom čase už boli zapojené do tzv. druhej Irackej vojny (2003-2011). Afganistan priniesol takmer nepoznané, alebo z histórie vojenstva dávno zabudnuté formy a metódy vedenia boja, ale aj zmenu charakteru nepriateľa. Väčšina nasadených koalíčných armád spočiatku používala doktríny, skúsenosti a výcvik z čias studenej vojny orientované zväčša na boj s konvenčným nepriateľom. Značnú rolu v ich (ne)pripravenosti zohrali paradoxne skúsenosti z operácií „peace support“, nadobudnuté z nasadení pod vedením OSN v 90. rokoch.

Afganské nasadenie znamenalo pre väčšinu spojeneckých krajín vyslanie jasného politického signálu spojencom v boji proti terorizmu. Pre vojakov sa však afganské nasadenie stalo tvrdým precitnutím v konfrontácii s novou realitou, kde skúsenosti z krajín bývalej Juhoslávie či Východného Timoru zrazu neplatili. Viacerí vojaci sa vôbec prvý raz ocitli v konflikte vysokej intenzity, s inými pravidlami, nepriateľom a požiadavkami na spôsobilosti, ako boli pripravovaní a cvičení.

Afganské bojisko prinieslo asymetrického protivníka, často boj len proti hrozbe (najmä improvizované výbušné systémy), chýbajúca personifikácia nepriateľa (človek, uniforma, zbraň), prudko a dynamicky sa meniacia situácia, kde lacné riešenia (napr. nástražný výbušný systém v hodnote 50 USD) dokážu zastaviť a znefunkčniť drahé zbraňové systémy. To všetko v komplexnom prostredí s prvkami informačnej vojny, kde len použitím vojenskej sily nie je možné dosiahnuť požadované ciele.

Adaptácia

Geometria afganského bojiska vytvorila tlak na adaptáciu nasadených koalíčných vojsk aj NATO. Dramatické zmeny začali prebiehať takmer naraz na strategickej, operačnej

Naši na veliteľstvách



Veliteľstvo ISAF

Plukovník Marián Kurilla slúžil do júna rok na medzinárodnom veliteľstve operácie v Kábule v pozícii riaditeľa odboru štábu dlhodobého plánovania. „Náš odbor sa intenzívne podieľal na príprave voľieb prezidenta Afganistanu,“ konštatoval plukovník. Venoval sa aj plánovaniu a implementácii pravidiel v rámci pohraničnej agendy najmä na afgansko-pakistanskej hranici. Ďalšou prácou bolo plá-

novanie úloh, ktoré súvisia s budúcou operáciou Resolute Support Mission (Misia rozhodnej podpory). Na veliteľstve ISAF v Kábule, ktoré v súčasnosti velí približne 40-tisícovým koalíčným silám z takmer štyroch desiatok krajín, predtým zastávali funkciu riaditeľa odboru dlhodobého plánovania plukovníci Martin Stoklasa a Svetozár Bohuš. Od júna tu slúži plukovník Slavomír Staviarsky. Slovensko potvrdilo svoju rešpektovanú pozíciu v ISAF získaním ďalšej plukovníckej pozície na medzinárodnom veliteľstve operácie v Kábule, keď funkciu riaditeľa kancelárie náčelníka štábu ISAF obsadil od začiatku tohto roka plukovník Ladislav Dovhun (o ňom viac v OBRANE 2/2014 s. 12 a 13).

Veliteľstvo pre špeciálne operácie

Na Veliteľstve NATO-komponentu pre špeciálne operácie v Afganistane (NATO Special Component Command – Afghanistan) má príslušník 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny obsadenú pozíciu majora. Ten, ktorý slúžil do júna a mal už za sebou nasadenie v štyroch operáciách: „Dôstojník, ktorý odchádza zo Slovenska na pozíciu na medzinárodnom veliteľstve elitných síl pre špeciálne operácie, musí byť už profesionálne pripravený, aby prišiel pra-

aj taktickej úrovni. V každodennej realite sa na taktickej úrovni zrýchlil operačný proces (plánovanie, príprava, vykonanie a neustále vyhodnocovanie), čo spôsobovalo, že operácie prebiehajúce v priestore zodpovednosti nenachádzali oporu v strategických dokumentoch a operačných plánoch, boli len bezprostrednou reakciou, bez napĺňania dlhodobiejšieho vojenského strategického cieľa.

Koalícia si postupne stanovila strategické vojenské ciele, naučila sa zvládať operačný proces a velenie v boji tak, aby sa všetky tri úrovne velenia vzájomne efektívne podporovali a tvorili jeden celok, ktorý funguje podľa štandardov NATO. Enormne sa zvýšila potreba a sila synchronizácie a koordinácie, čo malo za dôsledok vznik nebývalého množstva stálych operačných postupov, ktoré sa flexibilne dali meniť. Smernicu pre operačné plánovanie (GOP) nahradila v roku 2009 smernica pre komplexný plánovací proces (COPD). NATO postupne prešlo na uplatňovanie tzv. stratégie COIN (operácie proti povstaniu), v ktorej komplexný prístup bol jednou z podmienok jej realizácie.

Čo sa zmenilo?

49 koalíčných partnerov pohromade a všeobecný technologický pokrok spôsobili „vojenskú globalizáciu“. Komunikačné a informačné systémy boli na začiatku často nekompatibilné, fungovali len autonómne. Postupne bola dosiahnutá technická interoperabilita, a to až do takej miery, že NATO samo začalo vyvíjať pre operáciu v Afganistane vlastné nástroje (softvér iGEOSIT, NITB, JOCWatch, JChat, Afghan mission network). Zmeny a nové možnosti v oblasti KIS vyvolali zmeny vo vedení operácií priamo na bojisku. Zmeny nastali v štábných procesoch a štábnej práci veliteľstiev. Znamenali prechod z tzv. systému „push“ na „pull and share“. Informácie sa stali dostupnými podľa potreby a nie na základe vopred určenej matrice prijímateľov a odosielateľov. Tento nový prístup

značne zjednodušil štábne postupy v plánovaní a riadení operácií aj práci so samotnou informáciou. Interoperabilita zúčastnených krajín dosiahlanevidané rozmery. Angličtina sa stala jediným komunikačným jazykom. Začali sa zjednocovať postupy v takých úlohách a z nich vyplývajúcich procesoch ako priama vzdušná podpora (CAS), vyzdvihovanie ranených z bojiska (MEDEVAC), plánovanie leteckého úsilia a prostriedkov ISR, ochrana vlastných síl, EOD, KIS a operácie pre návrat po vynútenom odlúčení.

Nadobudnuté zručnosti a skúsenosti boli často vykúpené stratami na ľudských životoch. Preto sa mohutne rozvinul proces tzv. „ponaučenia zo skúseností“ (LL - „Lesson Learned“). Znížil sa tým predpoklad opakovania rovnakých chýb. Používanie bezpilotných prostriedkov (UAV) zaznamenalo rozmach, z ktorého vyťažili všetky zúčastnené krajiny, aj tie, ktoré žiadne bezpilotné prostriedky nemali.

Zmeny v bojovej podpore

Zvýšila sa strategická dôležitosť špeciálnych síl (SOF). Priamo na bojisku kde



treba čeliť asymetrickému nepriateľovi sa ukázalo, že správnym použitím špeciálnych síl možno splniť strategické ciele s relatívne malými nákladmi. Vo viacerých členských armádach NATO boli SOF povýšené na druh síl. Ochrana síl (Force Protection) sa v afganskom nasadení vyprofilovala na jeden z limitujúcich faktorov ako vzdušná podpora či zdravotné zabezpečenie. Novým fenoménom sa stali operácie proti improvizovaným výbušným systémom, tzv. C-IED, ktoré spĺňajú všetky znaky nového druhu bojovej podpory.

Afganské nasadenie prinieslo poznanie, ako spolu cvičiť, viesť operácie, spolupracovať s civilnými aktérmi a koalíčnými partnermi, riešiť problémy, prekonávať vzájomné rozdiely a národné obmedzenia v záujme spoločného cieľa.

Text: mjr. Milan Hanko

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií

Foto: npor. Peter Poldruhák a 5. pšu



covať a nie učiť sa. Skutočnosť, že som sa mohol ako jeden z minima neamerických dôstojníkov NATO podieľať na tvorbe lokálnej afganskej polície, ma aj veľa naučila.“ O čo v projekte išlo? „Sily pre špeciálne operácie začali pred štyrmi rokmi realizovať projekt budovania bezpečnosti v Afganistane zdola, ktorému spočiatku veril len málokto. No najmä teraz po z bezpečnostnej stránky úspešných prezidentských voľbách sa ukázal ako veľmi efektívny,“ povedal major, ktorý má na pozícii pokračovateľa - tiež majora zo žilinského 5. pluku.

Veliteľstvo Juh

Kapitán Marek Uchal, pre ktorého bol Kandahár štvrtým nasadením v operácii, pôsobil na tunajšom veliteľstve ISAF – Juh ako dôstojník pre delostrelectvo. Nadporučík Ľubomír Muráň slúžil v zahraničí prvý raz a ako starší dôstojník logistiky mal na starosti najmä konvoje. Nadporučík Peter Pavlík pôsobil pri podpore operácií, pričom na Veliteľstve Juh od septembra 2013 do júna 2014 odslúžil 280 nočných zmien. Kapitán Peter Vanek pôsobil v skupine operačného plánovania ako vyštudovaný právnik aj v oblasti medzinárodného opráva. Bol našim druhým dôstojníkom v tejto pozícii.

Všetky štyri funkcie obsadzujeme aj v súčasnosti. Do júna sme na Veliteľstve Juh obsadzovali aj pozíciu dôstojníka pre EOD, ale táto funkcia bola medzitým preložená do Kábulu. „Mojou prácou bolo posudzovať a vyhodnocovať jednotlivé EOD incidenty. Oproti minulosti je ich intenzita nižšia,“ povedal kapitán Pavol Židek. Dodal, že slovenskí kolegovia z EOD síce skončili svoju prácu v novembri 2013, ale zanechali tu naozaj výborné meno.“

Základňa Kandahár

Zástupcom veliteľa takmer 50-člennej jednotky medzinárodnej Vojenskej polície zloženej z Američanov (42), Rumunov (3) a Slovákov (6) bol kapitán Jozef Kaščák. Do ISAF prišiel s bohatými skúsenosťami, pretože pred desaťročím bol náčelníkom skupiny medzinárodnej vojenskej polície v KFOR v Kosove a bol aj zástupcom veliteľa medzinárodnej vojenskej polície v UNFICYP na Cypre. Aj túto pozíciu obsadzuje i v súčasnosti slovenský dôstojník. Doteraz najvyššiu funkciu v ISAF zastával súčasný 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko. V rokoch 2007 - 2008 bol na Hlavnom veliteľstve ISAF v Kábule náčelníkom štábu riadenia a koordinácie operácií (CJ3).



Storočnica Veľkej vojny

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec si na vojenskom cintoríne v Nitre – Mlynárčiach 28. júla pripomenul 100. výročie začiatku prvej svetovej vojny a jej obeť.

„Stojíme na vojenskom cintoríne, kde je pochovaných 427 vojakov rôznych národností. Aj to je dôkaz, že vojna sa nepozerala na národnosť, vierovyznanie ani na vek,“ povedal štátny tajomník. Zároveň odmenil vojakov z 12. mechanizovaného práporu v Nitre a z protiletadlovej raketovej brigády, ktorí sa o cintorín starajú počas svojho osobného voľna.

Foto: Michal Psota

Spomínáme s novým logom



Ministerstvo obrany SR pripravilo pri príležitosti stého výročia prvej svetovej vojny logo, ktorým si bude nasledujúce štyri roky pripomínať jeden z najdôležitejších medzníkov v dejinách ľudstva. Logo bude rezort používať až do roku 2018, teda do skončenia storočnice prvej svetovej vojny pri všetkých podujatiach súvisiacich s Veľkou vojnou. Silueta vojaka v dobovej uniforme, ktorý smúti nad stratou spolubojovníkov, vychádza zo sochárskeho diela Ladislava Majerského Vojak s prilbou. V číslovke 100 jednotku tvorí dobová zbraň a dve nuly sú vytvorené z kvetov divého maku, ktoré

sa po skončení vojny stali symbolom Dňa vojnových veteránov. Ich výrazná červená farba je zároveň symbolom krvi preliatej na bojiskách prvej svetovej vojny. Logo rezort obrany pripravil vo vlastnej réžii.



Ozbrojené sily pomáhali po záplavách

Terénne vozidlá a vojaci z 5. pluku špeciálneho určenia pomáhali na sklónku júla zabezpečovať zásobovanie po záplavách, ktoré postihli mikroregión Terchová. Na základe požiadavky starostu obce Terchová zabezpečili premostenie zničenej cesty a umožnili presun ťažkej techniky záchranných zložiek do Vrátnej doliny. Vojaci vyčlenili mostný tank aj s mostovkou a príslušnú odbornú obsluhu. Príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny od utorok 22. júla pešo zásobovali povodňou odrezaných obyvateľov osady Štefanová v nebezpečnom vysokohorskom teréne a zabezpečovali im aj prepravu do Terchovej.

Foto: 5. pš

Belgická pomoc a inšpirácia

Štátny tajomník ministerstva obrany Miloš Koterec prijal veľvyslanca Belgického kráľovstva v Slovenskej republike Christiana LePagea. Témou stretnutia bolo zhodnotenie spolupráce medzi Slovenskou republikou a Belgickým kráľovstvom. Diskutovali aj o modernizácii Ozbrojených síl SR v strednodobom a dlhodobom horizonte, ku ktorej sa rezort obrany zaviazal v Bielej knihe obrany a Koncepcii rozvoja vzdušných síl. Štátny tajomník informoval veľvyslanca aj o pripravách na vytvorenie Bojovej skupiny V4, ktorá by mala byť v pohotovosti v prvej polovici roka 2016.

Výšla Ročenka MO SR 2013

Oddelenie internej komunikácie Komunikačného odboru Kancelárie ministra obrany SR zostavilo publikáciu sumarizujúcu na 140 stranách rok 2013 v rezorte obrany a v Ozbrojených silách Slovenskej republiky. Súčasťou ročenky je aj súbor všetkých vydaní eBulletinu MO SR za minulý rok. Ročenku vydanú v náklade tristo kusov začali distribuovať koncom augusta. Záujemcovia ju nájdu aj na internete v elektronickej podobe (formát PDF) na adrese <http://www.mosr.sk/ročenka-mo-sr/>.

Čakatelia v základnom výcviku

Brány Práporu výcviku sa po treť raz v tomto roku otvorili pre 43 čakatelov prípravnej štátnej služby, 50 absolventov vysokých škôl a 65 kadetov Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, ktorí tu podstúpia základný vojenský výcvik. Je medzi nimi aj 34 žien. Po prijímacích procedúrach a vystrojení potrebným materiálom začali výcvik zameraný na zvládnutie základných vojenských zručností, ktoré si preveria v Centre výcviku Lešť, ale najmä pri záverečnom cvičení na posádkovom cvičisku Sučany. Po úspešnom absolvovaní základného vojenského výcviku budú v októbri 2014 slávnostne vyradení.

Zmeny na generálnom štabe

Prvý zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš 4. augusta v Bratislave privítal príslušníkov OS SR, ktorí sa v rámci rotácie vrátili z pôsobenia na zahraničných pracoviskách. Sedemnásti profesionálni vojaci, ktorí zastávali významné pozície v štruktúrach NATO a EÚ, sa od 1. augusta 2014 stali príslušníkmi Generálneho štábu OS SR. Generálporučík Peter Gajdoš predstavil aj nového náčelníka Štábu strategického plánovania GŠ OS SR brigádneho generála Ivana Hirku, ktorý sa vrátil z pozície národného vojenského predstaviteľa pri Najvyššom veliteľstve spojenecských síl v Európe (SHAPE) v belgickom Monse. Na tomto poste ho vystriedal brigádny generál Josef Pokorný.

Sahara 2014 vo VTSÚ Záhorie

Viac ako sto historických i moderných bojových strojov a množstvo nadšencov vojenskej histórie zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Rakúska, Nemecka, Bieloruska, Nórska, Švédska, Španielska a Ruska sa 16. augusta zišlo v areáli Vojenského technického a skúšobného ústavu Záhorie. Dvanásť ročníkov stretnutia vojenských historických vozidiel a klubov vojenskej histórie Sahara 2014 ponúkol ukážky bojov Vylodenie v Normandii a Boje na východnom fronte 1944 za účasti veľkého počtu vojakov v historických uniformách, pozemnej techniky, lietadiel a s použitím pyrotechnických efektov. Nechýbala prezentácia Ozbrojených síl SR. Súčasťou podujatia bola prehliadka historických i moderných vojenských kolesových, pásových a špeciálnych vozidiel.

Tóth a Hrašnová strieborní

(15. augusta) Minister obrany SR Martin Glváč zablahoževal 15. augusta športovcom z Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica k strieborným medailám, ktoré získali na Majstrovstvách Európy v atletike vo švajčiarskom Zürichu.

Chodec Matej Tóth v chôdzi na 50 kilometrov na vrcholnom podujatí vybojoval piatu medailu. Na OH 2012 v Londýne bol siedmy, vlni na MS v Moskve piaty.

Striebornú medailu získala aj ďalšia športovkyňa Dukly Banská Bystrica Martina Hrašnová. V súťaži kladivárov sa umiestnila na druhej priečke hodom dlhým 74,66 metra.

„Srdečne gratulujem Matejovi a Martine k veľkým úspechom. Som rád, že aj na Majstrovstvách Európy potvrdili striebornými medailami tohtoročnú výbornú formu. Zaradili sa tak k ďalším úspešným reprezentantom Dukly Banská Bystrica,“ povedal minister obrany Martin Glváč.

Pre Mateja Tótha je druhé miesto na Majstrovstvách Európy v Zürichu zatiaľ najväčším úspechom v športovej kariére. Zároveň časom 3:37:41 dosiahol aj národný rekord. Martina Hrašnová obhájila druhé miesto z európskeho šampionátu spred dvoch rokov.

Foto: TASR/AP





Príprava Irackých špecialistov inštruktormi trenčianskeho Centra EOD

Nové výzvy



Pred medzinárodnou výstavou NATO EOD Demonstrations and Trials 2014, ktorá je organizovaná s podporou Divízie budúcich bezpečnostných hrozieb NATO a pod odbornou gesciou MO SR a národného riaditeľa pre vyzbrojovanie, sú v centre záujmu mnohé naliehavé výzvy.

Odborníci budú na ne hľadať odpovede. Aj preto, lebo sa blíži záver operácie ISAF v Afganistane, ktorá priniesla mnohé podnety. Výstava a jej sprievodné podujatia (odborná konferencia, semináre, dynamické a statické ukážky) má ambíciu poskytnúť spoločný priestor spoločnostiam, výskumným a vývojovým inštitúciám a orgánom NATO, aby prezentovali svoje potreby a najnovšie technologické riešenia pri zdokonaľovaní EOD spôsobilostí. V rámci dynamických a statických ukážok sa návštevníci výstavy budú môcť oboznámiť s činnosťou najnovších robotov, prístrojov, metód a postupov pri detekcii munície a výbušnín.

Poznatky z Afganistanu

Skúsenosti z predchádzajúcich dvoch ročníkov výstavy (v rokoch 2010 a 2012) ukazujú, že sa stala efektívnym nástrojom, ktorý pomáha medzinárodnej komunite EOD viac si porozumieť prostredníctvom

výmenej informácií a praktických skúseností aj z pôsobenia v medzinárodných misiách a operáciách, najmä pod velením NATO. Výstava ukazuje na možné postupy

vo výskume, zameranom najmä na EOD / IEDD, technologický rozvoj v tejto oblasti. Je to skvelá príležitosť pre výrobcov, výskumné a vývojové ústavy prezentovať



pred orgánmi NATO a medzinárodnou komunitou najnovšie technologické riešenia. Napríklad aj na zlepšenie schopnosti EOD operátora pri jeho praktickej činnosti (na výstavu je prihlásených 37 vystavovateľov z 12 krajín, stav v polovici augusta).

Nemenej dôležitou otázkou je vytvoriť priestor na diskusiu. Konferencia je zameraná na budúcnosť vojenskej robotiky a jej potenciál pre diaľkovo ovládané EOD systémy. Prvý seminár bude hľadať odpoveď na otázku, kde sú hranice technológií EOD a úloha operátora. Druhý sa bude zaoberať úlohami a postupmi pri skúšaní high- tech EOD zariadení a ich zavádzaní. Účastníci budú hľadať a dôsledne analyzovať existujúce medzery v oblasti EOD. Práve končiaci operácia ISAF v Afganistane dáva na tento účel množstvo podnetov. Treba ich analyzovať a navrhnúť možné východiská.

Súčasná existujúca a sofistikovaná IED zariadenia a prostriedky vyžadujú od používateľov dobrú odbornú pripravenosť. Aby vedeli v praktickej činnosti využiť všetky ich možnosti (v tejto súvislosti vidieť aj prínos trenčianskeho centra EOD COE, ktoré pripravilo vo svojich kurzoch štábných dôstojníkov EOD, organizovalo kurzy o munícii bývalej Varšavskej zmluvy, kurzy o podomácky vyrobených výbušnínach, aj o správnom skladovaní, preprave a manipulácii s muníciou). Preto sa v rámci NATO kladie dôraz na prípravu špecialistov. Súčasná operácia ISAF ukázala, že prostriedky a zariadenia sa dajú efektívne využívať aj v takých oblastiach, kde chýba moderná infraštruktúra a je neľahká bezpečnostná situácia. Pravda, pri dodržaní mnohých predpokladov v oblasti technického, personálneho a bezpečnostného zabezpečenia.

Otázky a odpovede

V odborných seminároch budú odborníci hľadať okrem iného odpovede na otázky, kde sú limity súčasných technológií pri nahradzovaní EOD operátora, ako vplývajú spomínané technológie na rozhodovací proces, ako technológie prispievajú k princípom EOD bezpečnosti. Veľkú úlohu v nich zohrajú najnovšie praktické skúsenosti odborníkov z Afganistanu. Budú hovoriť aj o udržateľnosti využitia nových technológií v priebehu operácie a zhoršujúceho sa bezpečnostného prostredia. O tom, ktoré postupy sa osvedčili a, ktoré, naopak, nie a hľadať z tejto situácie poučenie pre celú medzinárodnú komunitu.

Hlavnou myšlienkou a výzvou NATO EOD D & T 2014 je: Nové technológie - pomoc a obmedzenia EOD v ére po ukončení operácie ISAF v Afganistane a jej transformovania do novej formy pomoci. Je to výzva pre medzinárodné spoločenstvo vedcov, výskumníkov, výrobcov a vojakov. Teda všetkých, ktorí sú zapojení do boja proti terorizmu v rôznych častiach sveta.

Výnimočné centrum

Skúsený odborník s bohatými medzinárodnými skúsenosťami plukovník Ľubomír Mrváň, ktorý nedávno velil seredskému ženíjnému práporu, je v súčasnosti riaditeľom medzinárodného Centra výnimočnosti pre oblasť EOD (EOD COE) v Trenčíne (Centra výnimočnosti na likvidáciu výbušných prostriedkov a nevybuchutej munície). Teda prvej ustanovizni NATO na Slovensku.



Čo je poslaním vášho centra?

Centrum výnimočnosti pre oblasť EOD so sídlom v Trenčíne je prvá oficiálna organizácia NATO so štatútom medzinárodnej vojenskej organizácie na území Slovenskej republiky. Centrum je odborný poradný orgán NATO v oblasti likvidácie výbušných prostriedkov a tiež jeden z nástrojov ACT na podporu transformácie, ktorého cieľom je skvalitnenie interoperability, a tým aj efektívnosti využitia vojenských spôsobilostí Aliancie. Poslaním centra je poskytovať podporu operáciám pod vedením Aliancie, prispievať k skvalitňovaniu vzťahov, súčinnosti a interoperability s prvkami velenia NATO, členskými a partnerskými krajinami a medzinárodnými organizáciami. Centrum tiež poskytuje odborný výcvik expertom EOD, zhromažďuje informácie a poznatky v oblasti EOD a ich analýzou podporuje zdokonaľovanie taktiky, metód a postupov na likvidáciu výbušných prostriedkov.

Aký bol vývoj centra?

Rozhodnutie o zriadení EOD COE na území SR bolo výsledkom politických rokovaní a expertných konzultácií medzi NATO a rezortom obrany. Slovenská republika prijala krátko po istanbulskej summite NATO v júli 2004 úlohu vedúcej krajiny v oblasti likvidácie nevybuchutej munície (EOD) a manažmentu následkov. V roku 2005 sa zaviazala vybudovať NATO centrum výnimočnosti so zameraním na oblasť likvidácie výbušných prostriedkov. V roku 2007 bola vydaná úloha vybudovať EOD COE v rámci muničnej základne v Novákoch. Výrazným medzníkom v procese budovania EOD COE bolo v roku 2009 rozhodnutie o rozdelení centra na dva samostatné subjekty a to Národné centrum pre oblasť EOD v Novákoch a Medzinárodné centrum EOD dislokované v Trenčíne. Po podpísaní Memoranda o porozumení v roku 2010 a splnení akreditačných kritérií bolo centrum v máji 2011 rozhodnutím Vojenského výboru NATO akreditované a bol mu priznaný status medzinárodnej vojenskej organizácie. V súčasnosti v centre pôsobia okrem príslušníkov slovenských ozbrojených síl aj experti z Českej republiky, Poľska, Rumunska a Maďarska. V procese vstupu do centra sú Spojené štáty americké.

Čím sa v súčasnosti centrum zaoberá?

Od svojho vzniku EOD COE aktívne prispieva k naplneniu akčného plánu NATO

v oblasti C-IED a programu práce NATO v boji proti terorizmu. Príslušníci centra sa aktívne zúčastňujú na práci skupín NATO. Centrum prevzalo zodpovednosť za tvorbu terminológie EOD Aliancie. Od akreditácie v roku 2011, keď sa uskutočnil prvý výcvik štábných dôstojníkov EOD, centrum výrazne rozšírilo svoje výcvikové aktivity a tiež poskytlo výcvik štábnym dôstojníkom EOD Bosny a Hercegoviny vo forme mobilnej výcvikovej skupiny. Naďalej uskutočňujeme v súlade s normami NATO výcvik štábných dôstojníkov EOD, kurz munície bývalej Varšavskej zmluvy, kurz podomácky vyrobených výbušnín, kurz o správnom skladovaní, preprave a manipulácii s muníciou a seminár operátorov EOD. Koncom roka 2013 sme zorganizovali špecializovaný kurz pre príslušníkov irackej armády, ktorého cieľom bolo rozšírenie ich vedomostí v oblasti teórie výroby, praktickej výroby, detekcie, identifikácie a neutralizácie podomácky vyrábaných výbušnín. Všetky naše kurzy sú plne obsadené účastníkmi z krajín Aliancie a Partnerstva za mier a tiež príslušníkmi OS SR. Pre komunitu EOD centrum každé 2 roky organizuje podujatie NATO EOD Demonstrations and Trials. Na poslednej výstave v roku 2012 sa zúčastnilo viac ako 50 vystavovateľov z 18 krajín.

Aké bude zameranie tohtoročnej, už tretej výstavy v Trenčíne?

Hlavným motívom tohtoročnej Medzinárodnej výstavy v oblasti zneškodňovania nevybuchutej munície NATO EOD Demonstrations and Trials 2014 sú nové technológie, podpora a obmedzenia v oblasti EOD po skončení operácie ISAF. S podporou Divízie budúcich bezpečnostných hrozieb NATO, ministerstva obrany a národného riaditeľa pre vyzbrojovanie sa výstava uskutoční od 30. septembra do 2. októbra 2014 v priestoroch výstavniska EXPO Center v Trenčíne. Výstava poskytuje platformu pre odborníkov EOD/IEDD, vedcov, výrobcov a projektových manažérov angažujúcich sa v boji proti terorizmu. Program podujatia tvorí konferencia, dva semináre, statické a dynamické ukážky najnovších robotov, prístrojov, metód a postupov pri detekcii a zneškodňovaní munície a výbušnín. Účasť na podujatí už potvrdili vedecké osobnosti, spoločnosti a firmy, ktoré predstavujú technický a technologický pokrok v oblasti EOD.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, EOD COE



Admirál Ferguson v novej funkcii

Severoatlantická aliancia oznámila, že americký admirál Mark E. Ferguson sa 22. júla ujal velenia Spoločného veliteľstva NATO v Európe, ktorého sídlo sa nachádza v blízkosti Neapola na juhu Talianska. Ferguson v tejto funkcii nahradil svojho krajana admirála Brucea Clingana. Admirál Ferguson je v poradi už 28. členom amerického námorníctva, ktorý získal funkciu veliteľa kombinovaných síl Aliancie. Doteraz pôsobil ako zástupca náčelníka námorných operácií vo Washingtone. „Som odhodlaný posilniť Alianciu a spolupracovať s našimi spojencami a partnermi, aby aj naďalej predstavovali pozitívnu silu a zabezpečovali mier a stabilitu v regióne,“ povedal pri prevzatí funkcie.

Foto: U. S. Navy



Česko chce poloprofesionálov

Podľa informácií českých Hospodářských novin pripravuje na jeseň rezort obrany návrh zákona, ktorý rieši otázku aktívnych záloh. Zo súčasných necelých 1 300 by sa ich počet zvýšil na 5 000 mužov i žien. K dispozícii by boli na nasadenie aj pri domácom krízovom manažmente či do strážnej služby, ale mohli by pôsobiť aj v zahraničných misiách. Minimálny záväzok by bol aspoň tri roky. Absolvovali by 12-týždňový úvodný výcvik a každý rok štvortýždňové cvičenie. Každý mesiac by dostávali odmenu vo výške 1 000 Kč, počas cvičení plat porovnateľný so mzdou profesionálneho vojaka v rovnakej funkcii a hodnosti. Kompenzácia by sa vyplácala aj ich zamestnávateľom, vysokoškooláci by mali nárok na štipendium 20 000 Kč ročne. Celkové odhadované náklady sú 450 miliónov českých korún ročne. Podľa prieskumov sa veľkého vojnového konfliktu obáva 46 % obyvateľov ČR a za obnovenie povinnej základnej vojenskej služby je 37 percent občanov.

Foto: ČTK

Smrť generála v Afganistane

Americký generálmajor Harold Greene zahynul 5. augusta pri teroristickom útoku na britskej vojenskej akadémii neďaleko afganskej metropoly Kábul. Podľa agentúry AP ide o najvyššie postaveného dôstojníka USA zabitého od roku 1970. Greene bol zástupcom veliteľa mnohonárodnej jednotky, ktorá má za úlohu výcvik afganských bezpečnostných síl pred odchodom bojových zahraničných síl z krajiny do konca tohto roka. K útoku došlo na Britániou prevádzkovanvej afganskej vojenskej akadémii na základni Camp Qargha neďaleko Kábulu. Muž oblečený v afganskej vojenskej uniforme začal strieľať na skupinu koalíčných dôstojníkov a vojakov, ktorí prišli na zvyčajnú návštevu komplexu. Skôr než bol útočník zlikvidovaný, zabil amerického generála a zranil ďalších asi 15 osôb vrátane nemeckého generála a dvoch afganských generálov.

Kurdi proti Islamskému štátu

Strana kurdských pracujúcich PKK, ktorá tri desaťročia bojovala za kurdskú autonómiu v Turecku, vyzvala 4. augusta všetkých Kurdov na boj proti sunnitským militantom zo skupiny Islamský štát, ktorí rozšírili svoju ofenzívu v Iraku na Kurdmi kontrolované oblasti. Predstavitelia autonómneho irackého Kurdistanu oznámili, že kurdské milície pešmerga plánujú operáciu na odrazenie ofenzívy sunnitských extrémistov na severe Iraku. Iracký premiér Núrí Málíkí vzápätí nariadil vzdušným silám krajiny, aby podporili plánovanú protiofenzívu. PKK, ktorá vedie mierový proces s tureckou vládou, sídli v horách severného Iraku, no má aj bojovníkov v Turecku. Je tiež spojená s povstaleckými kurdskými silami bojujúcimi proti Islamskému štátu v Sýrii. Kurdom bojujúcim proti islamským militantom v severnom Iraku poskytujú zbrane z irackých a amerických rezerv.

Zomrel navigátor z Hirošimy

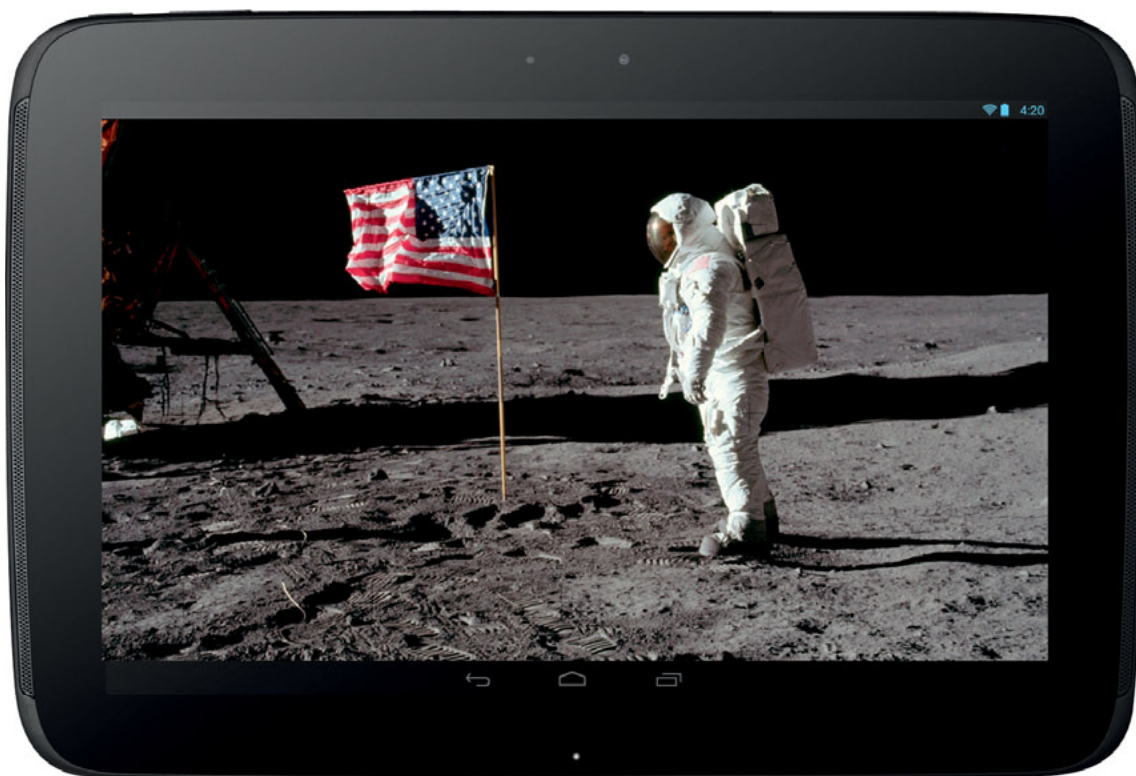
Vo veku 93 rokov zomrel 28. júla v americkej Atlante Theodore Van Kirk, posledný žijúci člen posádky bombardéra Enola Gay, ktorý na japonské mesto Hirošima zhodil v roku 1945 jadrovú bombu. Van Kirkovo úmrtie potvrdili predstavitelia Spoločenstva seniorov v Stone Mountain na predmestí Atlanty. Podľa Van Kirkovho priateľa zomrel posledný člen posádky Enoly Gay po niekoľkotýždňovej hospitalizácii. Theodore "Dutch" Van Kirk bol navigátorom lietadla typu B-29 Superfortress, ktoré 6. augusta 1945 zhodilo na Hirošimu atómovú bombu nazvanú Little Boy. Pri jej výbuchu zahynulo 78 000 ľudí. Do konca roka 1945 dosiahol počet obetí jadrového výbuchu približne 140 000 mŕtvych z celkového počtu 350 000 obyvateľov Hirošimy. O tri dni neskôr zhodili Spojené štáty druhú atómovú bombu nazvanú Fat Man na japonské mesto Nagasaki. Japonské cisárstvo 15. augusta 1945 kapitulovalo, a tým sa druhá svetová vojna oficiálne skončila.

Nemecko zrušilo dohodu s Ruskom

Vzhľadom na krízu na Ukrajine nemecká koalíčná vláda definitívne zrušila dohodu s Ruskom vo vojenskej oblasti v hodnote približne 100 miliónov eur. Výcvikové stredisko mali postaviť v Povolží v meste Mulino a uviesť do prevádzky ešte tento rok. Vojaci v ňom mali cvičiť s technicky vyspelými simulačnými nástrojmi. V takom zariadení môže absolvovať výcvik až 30 000 vojakov ročne. Zrušením vývozného povolenia išlo Nemecko nad rámec schválených sankcií Európskej únie voči Rusku. Tieto opatrenia, ktoré okrem iného zahŕňajú aj moratórium na obchodovanie so zbraňami, sa totiž netýkajú už dohodnutých projektov.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE



S tabletom na Mesiac

Mobilné telefóny v našich vreckách výkonom mnohonásobne prevyšujú superpočítače, ktoré dopravili prvých ľudí na Mesiac.

Dnešný mobilný telefón má viac výpočtového výkonu ako všetky počítače NASA v roku 1969, keď prví ľudia pristáli na Mesiaci. Telefón, na ktorom dnes hrávame Tetris, je niekoľkonásobne výkonnejší ako počítač, ktorý pred 45 rokmi navigoval Apollo 11.

NASA mala vtedy niekoľko počítačov IBM System/360 model 75. Každý stál asi 3,5 milióna dolárov a zaberali celé poschodia. Vedeli spočítať niekoľko stotisíc čísiel za sekundu a ich pamäť sa rátala na megabajty. Dovedna. Navigačný modul Apollo 11 vážil 31 kilogramov, mal 64 kB pamäte, jeho procesor pulzoval na frekvencii 0.043 MHz a celý program vrátane navigačných dát a sledovania stavu lode a astronautov zaberal približne 6 MB. Na porovnanie, HTC One M8 má procesor taktovaný na 2.3 GHz, pamäť najlacnejšieho modelu je 2 GB RAM a najmenší ponúkaný ukladací priestor je 16 GB. HTC One M8 váži 160 gramov.

Potom prišlo obdobie superpočítačov. V roku 1975 prišiel Cray-1. Jeho frekvencia bola neuveriteľných 80 MHz. Cray-1 sa používal na náročné simulácie a vedecké projekty, no napríklad aj na prvý počítačom spracovaný film Tron. Cray-1 vážil 5,5 tony vrátane chladenia a spotreboval 115 kW. Z toho polovica šla do procesora a polovica do operačných pamätí. Operačné pamäte mali 8 MB. Cray-1 dokázal bez poruchy bežať celých 50 hodín! Výkonom bol na tie časy neskutočne dobrý. Dokázal vykonať 138 miliónov operácií s číslami s pohyblivou desatinnou čiarkou (skrátene FLOPS). Na krátky čas dokonca 250 miliónov FLOPS. Telefón HTC One M8 bez chladenia a na baterky má výkon 878,5 milióna FLOPS.

Cray-2, ktorý prišiel 10 rokov po Cray-1, bol s 1,9 miliardy FLOPS najvýkonnejším počítačom do roka 1990. No stále to nesta-

čí na bežný mobilný telefón. Grafický čip iPhone 5s má výkon 76,8 miliardy FLOPS, čo je 40-násobne viac.

Deep Blue. Prvý počítač, ktorý porazil človeka v šachu. V máji 1997. Výkon: 11,38 miliárd FLOPS. Vedel analyzovať 200 miliónov možností na šachovnici za sekundu. Grafický čip dnešného Samsungu Galaxy S5 má výkon 142 miliárd FLOPS.

Ak chcete niečo naozaj extra, na trh prichádza tablet Nexus 9, ktorý má okrem iného aj čip Tegra K1 s výkonom 364 miliárd operácií s pohyblivou desatinnou čiarkou za sekundu. Je cenovo dostupný pre každého.

Budeme sa o desať rokov pozeráť na dnešné výpočtové technológie s rovnakým odstupom a úsmevom, ako sa dnes pozeráme na superpočítače z minulosti?

Text: kpt. Peter Garaj

Smrť nepozná náhodu

Prípady civilných lietadiel, omylom zostrelených ozbrojenými silami, sprevádzajú leteckú dopravu oddávna. Tragédie prinášajú veľa utrpenia a často majú netušené následky.

Z predbežného vyšetrovania katastrofy civilného dopravného lietadla malajzijských aerolínií nad východom Ukrajiny vyplýva, že ho zostrelili pravdepodobne omylom. K podobným nešťastiam civilných lietadiel došlo aj v nedávnej minulosti. Najznámejšie sú tri prípady, ktoré mali vplyv aj na zostrenie medzinárodných vzťahov.



Kórejský 007

V 80. rokoch minulého storočia došlo k prvému, značne medializovanému prípadu zostrelenia civilného dopravného lietadla. Incident sa stal 1. 9. 1983, keď juhokórejské civilné dopravné lietadlo Boeing 747-203V leteckej spoločnosti Korean Air, počas letu z New Yorku do Soulu zostrelila sovietska stíhačka Su-15, pričom zahynulo 246 cestujúcich a 23 členov posádky. Medzi obeťami leteckej katastrofy bol aj kongresman štátu Georgia Larry McDonald. Zostrelenie lietadla vyvolalo vážne zhoršenie aj tak komplikovaných vzťahov medzi ZSSR a USA.

Príčinou incidentu bol nepovolený let v zakázanom vzdušnom priestore Sovietskeho zväzu. V čase katastrofy sa juhokórejské lietadlo odklonilo o viac ako 500 km od pôvodnej trasy a preletelo ponad vojenskými objektmi. Trasa letu civilného lietadla mala byť ponad Tichý oceán a východne od polostrova Kamčatka. Veľké odbočenie z trasy hlboko do vzdušného priestoru ZSSR vyvolalo u Sovietov podozrenie zo špiónážnych zámerov. V dôsledku nesprávneho vyhodnotenia situácie piloti dostali pokyn na zostrelenie kórejského narušiteľa, čo pilot jedného z troch Su-15 aj vykonal. Z vyšetrovania Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO) vyplynulo, že najpravdepodobnejšou príčinou odklonenia od plánovanej trasy letu KAL-

007 bolo nesprávne nastavenie autopilota a nepreverovanie súradníc počas letu.



Iránsky 655

Tragédia sa stala v posledných týždňoch iracko-iránskej vojny (1980 – 1988). Stupňovali sa útoky na kuvajtské a bahrajnské ropné tankery. Americké vojenské lode mali za úlohu chrániť civilné plavidlá a prepravu ropy z Kuvajtu pred iránskymi útokmi. K incidentu došlo 3. 7. 1988 nad Hormuzským prielivom. Airbus A-300 iránskych aerolínií, smerujúci z Teheránu do Dubaja (let IR 655 s medzipristátím v Bandar Abbase) s 290 osobami na palube, bol zostrelený dvoma raketami SM-2MR typu zem-vzduch z amerického raketového krížnika USS Vincennes.

V inkriminovaný deň americké spravodajské služby získali informáciu o možnom iránskom leteckom útoku na americké plavidlá nachádzajúce sa v Hormuzskom zálive. Ďalším dôvodom na znepokojenie boli protirakety HY-1 (v kóde NATO Silkworm), kúpené od Číny, ktoré mohli byť účinne využité voči americkým vojenským lodiam. Okrem toho sa iránske lietadlo A-300 údajne odklonilo z trasy letu o 5 km ku krížniku USS Vincennes. Operátori krížnika vyhodnotili situáciu ako hroziace nebezpečenstvo, domnievali sa, že ide o jedno z iránskych vojenských lietadiel F-14 z letiska Bandar Abbas. Hoci oficiálne Američania pochybenie nepriznali, v roku 1996 sa dohodli s Iránom o vyplatení 61,8 mil. USD odškodného za 248 usmrtených osôb, čím sa Spojené štáty vyhli medzinárodnému súdnemu konaniu, ktoré Irán inicioval v roku 1989.



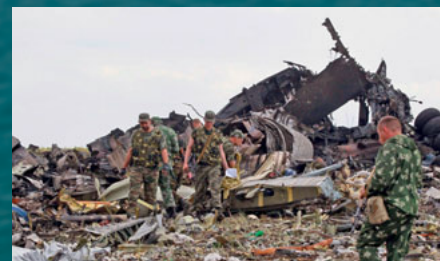
Ruský 1812

K ľudskému pochybeniu došlo v nedávnej minulosti aj neďaleko polostrova Krym.

Dopravné lietadlo Tu-154M leteckej spoločnosti Sibír, letiace 4. októbra 2001 na linke Siberia Airlines 1812 z Tel Avivu do Novosibirska, bolo zostrelené v letovej hladine 11 tisíc metrov nad Čiernym morom. Všetkých 66 cestujúcich a 12 členov osádky zahynulo.

V súvislosti s udalosťami z 11. septembra 2001 v New Yorku prišiel do úvahy aj teroristický útok, ale neskôr sa to nepreukázalo. Podľa inej verzie dopravné lietadlo Tu-154M zasiahla raketa protiletadlového raketového kompletu S-200V (v kóde NATO SA-5 Gammon), ktorý 4. 10. vykonával cvičné streľby na myse Opusk na Kryme. Vzhľadom na to, že sa nepodarilo nájsť čierne skrinky ani väčšinu úlomkov lietadla, ani dlhé medzinárodné vyšetrovanie jednoznačne nedokázalo zostrelenie ruského lietadla ukrajinskou raketou.

Možná verzia: Rádiolokátor protiletadlového kompletu S-200 má dva základné režimy práce trvalého ožarovania cieľa. Monochromatický režim sa využíva pri sledovaní cieľa, pričom sa zisťuje polohový uhol, azimut a rýchlosť cieľa. V režime fázovo kódovanej modulácie sa okrem toho zisťuje aj vzdialenosť cieľa. Prepnutie radaru do tohto režimu trvá do 30 sekúnd. Pri nedostatku času a streľbe na menšie vzdialenosti operátor môže meranie vzdialenosti vynechať. Je možné, že Tu-154M sa ocitol v sektore zostreľovania cvičného cieľa, s ktorým mohol mať takmer identickú rýchlosť, a preto bol vyhodnotený ako cvičný cieľ. V časovej tiesni a nervozite operátor zrejme nevykonal meranie vzdialenosti cvičného cieľa, a tak došlo k zámene cieľov. Chybou mohlo byť, že počas cvičných streľieb boli lety zakázané len v 50 km zóne od protiletadlového kompletu, pričom S-200V má diaľku streľby do 250 km a dolet rakety typu 5V28/5V28M je 300 km.



Malajzijský 17

Posledným prípadom omylom zostrelených civilných dopravných lietadiel je malajzijský Boeing 777 zostrelený 17. júna nad východom Ukrajiny, kde sa odohrávajú boje s proruskými separatistami. Let MH17 smeroval z Amsterdamu do Kuala Lumpuru

23. júla 1954

Čína omylom zostrelila lietadlo hongkonských aeroliniek Cathay Pacific z Bangkoku do Hongkongu. Zahynulo desať z devätnástich ľudí na palube.

27. júla 1955

Bulharské stíhačky zostrelili let izraelských aeroliniek El Al 402 z Viedne do Tel Avivu. Zahynulo 51

cestujúcich a 7 členov posádky.

21. februára 1973

Izraelskí vojaci omylom zostrelili let Libijských arabských aerolinií 114 nad Sinajským polostrovom. Prežilo 5 ľudí zo 113.

September 1993

Abcházski separatisti zostrelili tri gruzínske civilné lietadlá, lebo

ich považovali za vojenské. Prvé – Tu-134 – mieriace z Ruska do Suchumi zostrelili 21. septembra. Stroj dopadol do Čierneho mora, zomrelo všetkých 27 cestujúcich. Na druhý deň zasiahli Tu-154 neďaleko letiska v Suchumi. Zahynulo 108 zo 132 pasažierov. Tretí deň separatisti zasiahli lietadlo stojace na letisku. Pri útoku zahynul jeden člen posádky.

s 298 osobami na palube. K zostreleniu lietadla došlo vo výške 10 tisíc metrov. Ukrajina obviňuje zo zodpovednosti za tragédiu tak Rusko, ako aj separatistov. Tí zase Ukrajinu za neschopnosť zaistiť bezpečnosť vo svojom vzdušnom priestore.

Ruský postoj: Po zostrelení malajzijského lietadla sa náčelník Hlavnej operatívnej správy ozbrojených síl Ruska Andrej Kartapolov 21. 7. vyjadril, že Boeing 777 mohlo zostreliť ukrajinské lietadlo, pretože na rovnakej letovej hladine 10 tisíc metrov sa vo vzdialenosti 5 kilometrov od Boeingu pohybovalo ukrajinské lietadlo Su-25 (v kóde NATO Frogfoot).

Podzvukové bojové lietadlo Su-25 nie je určené na stíhanie lietadiel, ale na podporu jednotiek pozemných síl. Je len nepatrne rýchlejšie ako dopravné lietadlo Boeing, preto nemohlo byť vyslané na jeho stíhanie. Ani argumentácia o lete ukrajinského lietadla v rovnakej letovej hladine neobstoí. Lietadlo typu Su-25 nie je schopné dosiahnuť výšku 10 tisíc metrov, jeho dostup je 7 tisíc metrov. Ak by ukrajinské vzdušné sily chceli stíhať a zostreliť Boeig 777, určite by vyslali stíhacie lietadlo.

Postoj separatistov: Separatisti bezprostredne po katastrofe na internete zdieľali správy o zostrelení ukrajinského vojenského lietadla. Z vyjadrenia veliteľa separatistického práporu Vostok Chodakovského vyplynulo, že protiletadlový raketový systém Buk mali z Ruska, kam ho ihneď po incidente vrátili. Chodakovskij taktiež naznačil, že malajzijské dopravné lietadlo si pomýlili s ukrajinským An-26.

Dobre vycvičenej obsluhu by nemalo uniknúť, že lietadlo An-26 sa nemôže pohybovať vo výške 10 tisíc metrov, lebo výškový dostup má len 7,5 tisíc metrov, nehovoriac o efek-

tívnej odrazovej ploche, ktorá je v prípade väčšieho lietadla na obrazovke radaru zobrazená ako väčší cieľ.

Ukrajinský postoj: Generálny prokurátor Ukrajiny Vitalij Jarema v rozhovore pre Ukrajiniskú pravdu uviedol, že separatisti neukoristili žiadnu vojenskú techniku protivzdušnej obrany, ktorá by mohla zasiahnuť lietadlo letiace vo výške 10 tisíc metrov. Z vyjadrenia riaditeľa Sekcie kontrarozviednej ochrany Služby bezpečnosti Ukrajiny Vitalija Najdu tiež vyplýva, že obsluha systému BUK bola zložená z ruských občanov a systém bol dovezený z Ruska. Nasvedčujú to videozábery, zverejnené ministerstvom vnútra, na ktorých vidieť novší typ systému BUK, ako má vo výzbroji ukrajinská armáda. Pro-ruskí separatisti by obsluhu takéhoto zariadenia nezvládli, na to treba dlhodobejší výcvik.

O tom, že malajzijské dopravné lietadlo bolo zostrelené protiletadlovým -

vým raketovým systémom 9K37M BUK (kódové označenie NATO SA-11 Gadfly), už takmer niet pochyb. Jeho prítomnosť na separatistickom území neďaleko od mesta Snežnoje zaznamenali viaceré prostriedky vrátane satelitov. Na videozázberoch bol zachytený prevoz samohybného odpaľovacieho zariadenia 9A310M1. Lenže do zostavy systému BUK patrí aj prehľadový radar 9S18, samohybné nabíjacie/odpaľovacie vozidlo 9A31M1 a tiež veliteľské stanovište 9S470M1, odkiaľ postupujú súradnice cieľa, potrebné na navedenie rakety. To by znamenalo, že súradnice a povel pre odpaľovacie zariadenie systému BUK boli poskytnuté z iného miesta, pravdepodobne z ruského územia, kde sa nachádzal rádiolokátor a veliteľské stanovište. Oficiálne medzinárodné vyšetrovanie by už čoskoro mohlo priniesť odpovede na mnohé otázky.

Významnú úlohu v prípadoch tragických zostrelení civilných lietadiel zohrali napäté politické vzťahy, vinou ktorých došlo k unáhleným a chybným rozhodnutiam. Ani v jednom z týchto prípadov nešlo o technické zlyhanie, ale o ľudské pochybenie.

Text: Juraj Beskid, IBOŠ

Foto: TASR

Ručné zbrane slovenských vojakov
v operácii ISAF

Guľomet



Po skúsenostiach z nasadenia pištole vz. 82 a samopalu Sa vz. 58 v operácii ISAF sa podelíme o poznatky z používania základnej podpornej zbrane taktických jednotiek Ozbromých síl SR – 7,62 mm univerzálneho guľometu vzor 59 (UG vz. 59).

7,62 mm univerzálny guľomet vz. 59 je určený na ničenie nekrýtych a zamaskovaných jednotlivých aj skupinových cieľov do vzdialenosti 1 000 až 1 500 m (podľa druhu hlavne). Najlepší účinok dosahuje do vzdialenosti 600 m a menej. Nízkoletiace ciele (vrtuľníky, lietadlá a padákové výsadky) je možné ničiť do vzdialenosti 500 m. V OS SR sa používajú verzie UG vz. 59L s ľahkou hlavňou a dvojnožkou a verzia UG vz. 59T s ťažkou hlavňou, optickým zameriavačom a trojnohým podstavcom. Strelba sa dá viesť len dávkami, a to krátkymi (3-6 rán), dlhými (20 rán), alebo nepretržite (pri spojení viacerých nábojových pásov).

UG vz. 59 je automatická zbraň, využívajúca na pohon mechanizmu impulz prachových plynov odoberaných z hlavne. Reguláciu odberu plynov zabezpečuje dvojpolohový regulátor. Záver je uzamknutý, priamobežný s nesenou závorou a pri strelbe je vypúšťaný zo zadnej polohy.

Nábojový pás je otvorený, náboje sa vyberajú pri pohybe závoru smerom dopredu a priamo sa zasúvajú do nábojovej komory. Prázdne nábojnice sa vyhadzujú smerom dole cez odklopné veko ovládané spúšťou. Naťahovanie záveru sa vykonáva pomocou pažbičky spúšťadla. Hlaveň je možné vymeniť po výkyve otvoreného veka podávacieho mechanizmu doprava.

Na strelbu cvičnými nábojmi treba vymeniť kužeľový tlmič plameňa za nastavce na strelbu cvičnými nábojmi a vložiť vodiaci člen pre cvičné náboje. Plnenie pásu nábojmi je možné ručne alebo pomocou plničky. Guľomet vyrábala v rokoch 1960 – 1975 zbrojovka v Uherskom Brode, vyrobila ich asi 37 000 kusov.

Ľahká verzia je zásobovaná muníciou zo schránky s kapacitou 50 rán, zavesenej na pravej strane puzdra záveru. Ťažká verzia je zásobovaná zo samostatnej schránky položené vedľa zbrane s kapacitou maximálne 250 nábojov (5 pásov po 50 nábojov). Pásky sa dajú spájať v neobmedzenom množstve, takže teoreticky je možná aj nepretržitá strelba.

Zamierenie sa vykonáva pomocou mušky a cieľníka, alebo zameriavacieho ďalekohľadu 4×8. Pri zníženej viditeľnosti sa používa infrazameriavač PPN-2.

Skúsenosti z operácie

Naši vojaci používali v operácii guľomety vz. 59 vo verzii UG vz. 59L (ľahký) aj UG vz. 59T (ťažký). Zbraň slú-



M240B

a presnosť strelby UG vz. 59 vyhovuje požiadavkám na daný zbraňový systém pre plnenie operačných úloh v Afganistane. Výkon náboja je pritom mierne vyšší ako výkon štandardného náboja koalíčných aliančných partnerov 7,62×51 mm NATO.

UG vz. 59 bol však v operácii celkovo hodnotený ako nedostatočne spoľahlivá a málo odolná zbraň, nevhodná v podmienkach Afganistanu predovšetkým pre vysokú prašnosť prostredia. Počas strelieb napriek častému čisteniu zbrane neustále vznikali rôzne poruchy, predovšetkým zasekávajúce. Po určitom počte výstrelů dochádzalo aj k nedostatočnému posunu záveru do zadnej polohy, následkom čoho záver nezásunie úplne náboj do nábojovej komory, ten sa vzpriechi, alebo sa nábojnica v nábojovej komore roztlačí. V takom prípade bolo treba zbraň rozobrať, prečistiť a naolejšovať. Často sa uvoľňovali poistné kolíky a pružiny, čo spôsobovalo uvoľňovanie jednotlivých súčastí zbrane alebo nábojnice zostávali po výstrele v nábojovej komore. Ďalším obmedzením bola nedostatočná možnosť viesť účinnú strelbu v podmienkach zníženej viditeľnosti a v noci.

Problémom sa ukázala absencia montážnych líst s rozhraním podľa MIL-STD-1913 na príslušnosť štandardne používané



UG. vz. 59

v moderných armádach sveta, predovšetkým moderných optických zameriavačov, nočných zameriavacích a pozorovacích prístrojov, laserových značkováčov a prídavných rukovätí.

Guľomety vz. 59 používajú muníciu podľa štandardov bývalej Varšavskej zmluvy 7,62×54 mm R, nie je možné použiť štandardnú muníciu 7,62×51 mm NATO. Zásobovanie muníciou bolo možné len prostredníctvom dodávok z územia SR.

Riešenie operačnej potreby

Prevažná časť operačných úloh slovenských vojakov v priestore nasadenia spočívala v strážnej a hliadkovej službe na kľúčových vstupných, kontrolných a zabezpečovacích bodoch a priestoroch rôznych objektov. Univerzálny guľomet tu predstavuje dôležitý zbraňový systém vďaka vysokej palebnej sile a účinnosti v cieľi, neustálej pripravenosti na strelbu, možnosti účinného použitia proti rôznym cieľom a možnosti viesť trva-

novaných súprav protiletadlových raketových kompletov S-10 zo zásob OS SR. Ich prínosom bola spoľahlivosť, odolnosť a presnosť. Nepokryli však úplne operačnú potrebu a nezabezpečili kompatibilitu munície s koalíčnými partnermi.

Americké koalíční partneri poskytli pre potreby nášho kontingentu určité množstvo guľometov 7,62 mm M240B a 12,7 mm M2HB vrátane munície, no americké guľomety sa nepodarilo zabezpečiť pre výcvik na území SR.

Porovnanie s M240B

7,62 mm guľomet M240B používajú americké ozbrojené sily od začiatku 80. rokov v rôznych verziách ako výzbroj pozemných jednotiek, vozidiel, lodí a lietadiel. M240 je americké označenie pre belgický guľomet FN MAG, konštruovaný na štandardné náboje 7,62×51mm NATO.

Automatiku zbrane poháňajú prachové plyny odoberané z hlavne. Má rýchlo vymeniteľnú hlavňu, podávanie nábojov pomocou rozpadávajúceho sa pásu M13 alebo trvale spojených pásov DM1. Priamobežný záverový mechanizmus je uzamknutý s nesenou závorou. Guľomet sa používa s integrovanou dvojnožkou, trojnožkou alebo na montážnych adaptéroch.

Vyniká robustnou konštrukciou a pre spoľahlivosť je zavedený v rôznych variantoch v 75 krajinách – USA, V. Británii, Kanade, Austrálii, Francúzsku, Belgicku, Izraeli, Indii, Holandsku či Turecku. M240B preukázal užitočné, technické a taktické parametre v množstve bojových operácií predovšetkým v Afganistane a Iraku. Nepatrí k najľahším zbraňam

danej kategórie, ale je obľúbený pre svoju spoľahlivosť a štandardizáciu medzi krajinami NATO, čo sa považuje za zásadnú výhodu.

Najnovšou verziou je M240L (pôvodne M240E6), s hmotnosťou zníženou o 2,5 kg. Výhodami v porovnaní s UG vz. 59 je podstatne vyššia spoľahlivosť, využívanie štandardnej munície krajín NATO, možnosť montáže príslušenstva na štandardné lišty MIL-STD-1913. Nevýhodou je vyššia hmotnosť.

Možnosti a alternatívy

Skúsenosti z nasadenia v operácii ISAF naznačujú, že treba vhodne zvážiť náhradu 7,62 mm UG vz. 59 novým typom univerzálného guľometu aspoň pre nasaditeľné útvary OS SR.

Výber munície pre nový typ guľometu je jednoduchší ako v prípade hľadania vhodnej munície pre náhradu samopalu Sa vz. 58. Môžeme vychádzať z predpokladu, že štandardný náboj NATO 7,62×51 mm bude v najbližších rokoch spĺňať požiadavky na použitie v univerzálnom guľomete a iných zbraňových systémoch, a teda ho budú používať krajiny NATO aj v budúcnosti.

Jednou z možných náhrad UG vz. 59 je aj belgický guľomet 7,62 mm MINIMI. Oproti UG vz. 59 je ľahší, kratší, má neporovnateľne lepšiu ergonómiu a vyššiu spoľahlivosť. Guľomet MINIMI bol zvolený ako náhrada UG vz. 59 pre Armádu Českej republiky a pod označením Mk.48 ho používajú aj v armáde USA a v mnohých ďalších.

O novom type guľometu treba uvažovať aj pre vyzbrojenie plánovaných nových taktických kolesových vozidiel, určených na prezbrojenie mechanizovaných jednotiek OS SR, aby bola dosiahnutá maximálna unifikácia zbraňových systémov.

Text: mjr. Ing. Juraj Ondrejček

Strategické centrum krízového manažmentu
GŠ OS SR

Základné takticko-technické údaje			
	UG vz. 59	M240B	7,62 MINIMI
Kaliber	7,62 mm	7,62 mm	7,62 mm
Náboj	7,62×54 mm R	7,62×51 mm NATO	7,62×51 mm NATO
Dĺžka zbrane s ľahkou hlavňou	1 115 mm	1 263 mm	1 015 mm
Dĺžka ľahkej hlavne	593 mm	630 mm	502 mm
Hmotnosť s podstavcom a ťažkou hlavňou	19,24 kg	21,4 kg	-
Hmotnosť s ľahkou hlavňou a dvojnožkou	8,67 kg	12,3 kg	8,17 kg
Hmotnosť podstavca	9,96 kg	9,1 kg	-
Teoretická rýchlosť streľby	700-850 rán.min ⁻¹	650-950 rán.min ⁻¹	680-800 rán.min ⁻¹
Praktická rýchlosť streľby	150-350 rán.min ⁻¹	100-200 rán.min ⁻¹	-
Maximálny dostrel	4 800 m	3 725 m	3 600 m
Účinný dostrel (podľa hlavne a druhu cieľa)	600-1500 m	600-1 800 m	800 m
Počiatočná rýchlosť strely	760-810 m.s ⁻¹ (podľa hlavne a druhu strely)	853 m.s ⁻¹	840 m.s ⁻¹

Typy nábojov vzor 59 pre UG vz. 59:

- náboj s ťažkou strelou (7,62-Tž 59)
- náboj so strelou s oceľovým jadrom (7,62-59)
- náboj s priebojno-zápalnou strelou (7,62-PZ 59)
- náboj so svietiacou strelou (7,62-Sv 59)

Cvičné náboje:

- náboj školský (7,62-Šk 59)
- náboj cvičný (7,62-Cv 59)
- náboj redukovaný (7,62-Rd 59)

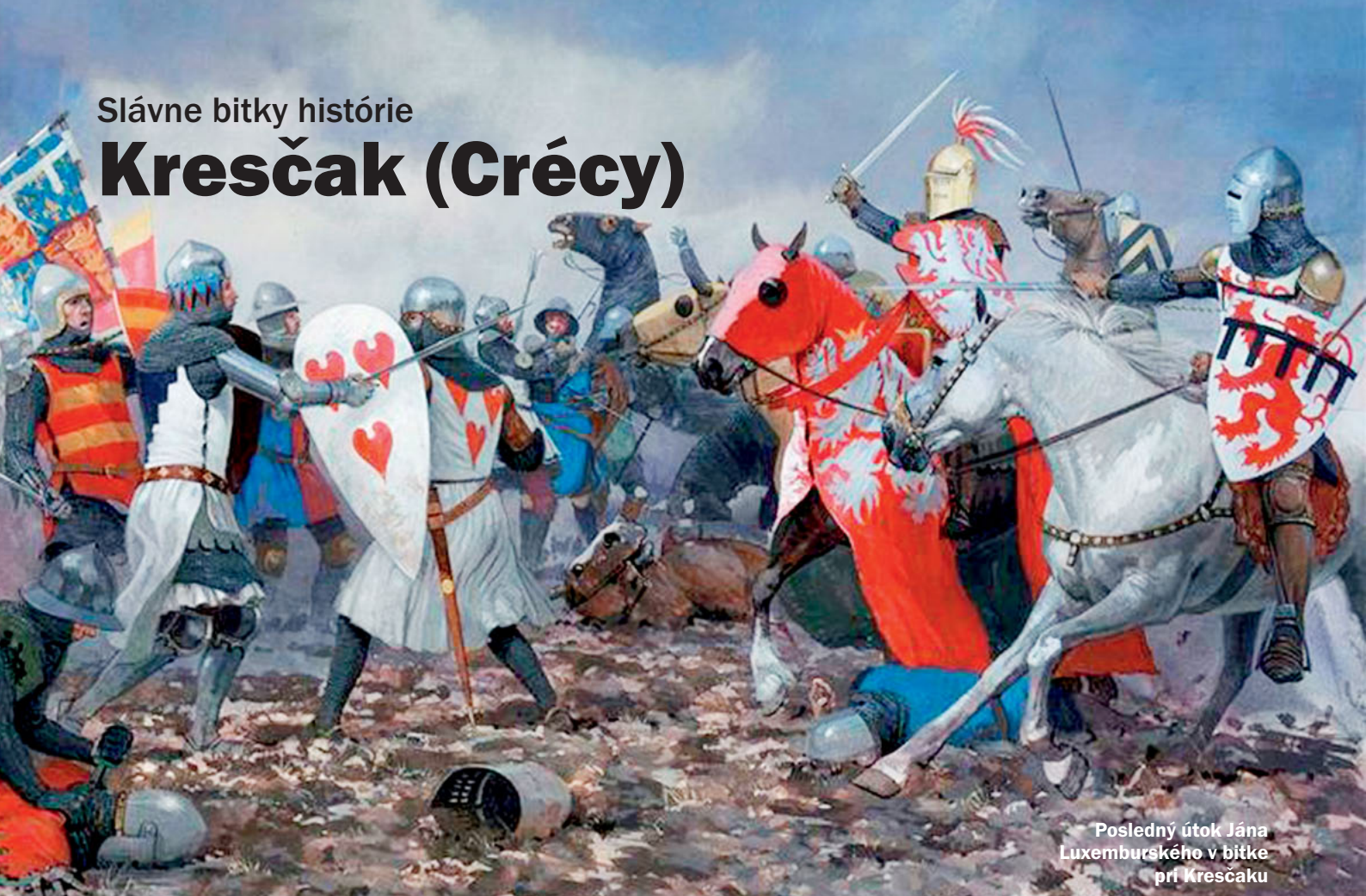
lú strelbu. Zbraň, ktorá v ťažkých klimatických podmienkach Afganistanu funguje podľa zistených skúseností len dôsledne vyčistená, naolejovaná a nie v dostatočne dlhom časovom intervale, nezabezpečuje spoľahlivosť plnenia operačnej úlohy.

Užívatelia preto navrhli výmenu UG vz. 59 za spoľahlivejší typ guľometu. Vďaka okamžitej dostupnosti bol vybraný 7,62 mm guľomet PKMB. Guľomety PKMB sme v obmedzenom množstve získali vyňatím z podvoz-



FN MINIMI

Kresčak (Crécy)



Posledný útok Jána Luxemburského v bitke pri Kresčaku

V rokoch 1337 až 1453 viedli Angličania s Francúzmi dlhú vojnu, ktorá do dejín vošla ako „storočná“. Stretli sa v mnohých bitkách, ale jednou z najdôležitejších bola tá pri Kresčaku, v ktorej 26. augusta 1346 padol český kráľ Ján Luxemburský. Presne v ten istý deň, v ktorom na Moravskom poli v roku 1278 zahynul jeho predchodca Přemysl Otakar II.

„Storočná vojna“

Historický názov tohto krutého konfliktu je zjednodušený, keďže reálne trval až 116 rokov, ale je isté, že naplno prepukol v roku 1337, hoci medzi oboma krajinami to vrelo už skôr.

V roku 1328 zomrel posledný francúzsky kráľ z dynastie Kapetovcov Charles IV. Pekný a nárok na uprázdnený trón vzniesol aj Plantagenet Edward III., ktorý sa iba rok predtým ako 16-ročný stal kráľom Anglicka. Myslel si, že právom, pretože bol synom Edwarda II. a francúzskej princeznej Isabelly. Francúzi ho však odmietli a žezlo získal Filip VI., prvý panovník z rodu Valois. Edward, podnecovaný matkou a jej milencom Rogerom Mortimerom, ktorí boli až do jeho plnoletosti regentmi, začal chystať vojnu. Nepodal sa na svojho slabého otca, ale skôr na starého otca Edwarda I., veľkého bojovníka a nepriateľa Škótov. Pod vplyvom matky dal síce Škótsku samostatnosť, no léna vo Francúzsku si chcel nielen udržať, ale aj rozšíriť a získať i francúzsky trón. Išlo mu najmä o juhozápad Francúzska a obchodné centrum Flandersko.

V roku 1336 flanderský gróf Ľudovít I., zrejme po dohode s Filipom VI., dal zatknúť všetkých Angličanov na svojom úze-

mí. Anglicko odpovedalo zákazom vývozu ovčej vlny do Flanderska a dovozu flanderského tovaru, načo vo Flandersku vypuklo protifrancúzske povstanie a Anglicko ho podporilo.

Vzápätí Filip napadol anglické dŕžavy vo Francúzsku a Edward mu vyhlásil vojnu.

Proti sebe tak v roku 1337 stáli dve silné kráľovstvá, okolo ktorých sa sformovali tábory početných spojencov. Edwarda III. podporovali vojvodovia a kniežatá Flandier, Burgundska, Akvitánie a Navarry, králi Švédska, Dánska a Portugalska, ako aj Svätá ríša rímska. Na strane Filipa VI. sa zišli Škótsko, Aragónsko, Luxembursko, Kastília, Mallorca, Janov i český kráľ Ján Luxemburský.

Luxemburg na českom tróne

V Čechách po vražde posledného Přemyslovca Václava III. v roku 1306 nastúpil na trón syn rímsko-nemeckého cisára Albrechta I. Habsburského Rudolf a po jeho smrti sa v roku 1307 kráľom stal Henrich Korutánsky, manžel dcéry Václava II.

Anny. Vplyvná časť českej šľachty spolu s opätmi rádu cisterciánov v roku 1310 ponúkla trón synovi luxemburského grófa a rímsko-nemeckého cisára Henricha VII., štrnásť-ročnému Jánovi, spolu s rukou ďalšej přemyslovskej princeznej, osemnásťročnej Elišky. Ján, korunovaný vo februári 1311 v Aspelte, vyhnal Henricha Korutánskeho a ujal sa vlády, ale len ťažko sa presadzoval proti najvyššej českej šľachte.

V roku 1313 ho oslabil i smrť otca, po ktorom sa nemohol uchádzať o titul cisára, pretože ešte nemal 18 rokov. V rokoch 1318 a 1319 čelil vážnym vzburám šľachty i pražského patriciátu, ktorý dokonca podporila aj kráľovná Eliška, snažiaca sa nerealisticky obnoviť v Čechách ducha vlády Přemyslovcov.

Ján síce trón s pomocou rímsko-nemeckého cisára Ľudovíta IV. Bavora ubránil, ale postupne na Čechy zanevrel a začal ich brať skôr ako zdroj príjmov pre svoju európsku politiku. Za jej cieľ si vytýčil získať titul rímsko-nemeckého cisára pre prvorođeného syna Václava, ktorého v roku 1341



Veľká pečať Edwarda III.

určil za dediča českého trónu. Václav sa po Járovej smrti pri Kresčaku stal českým kráľom Karolom IV. a ešte pred bitkou ho v júni 1346 zvolili za rímsko-nemeckého cisára.

Zbrane, zbroj a taktika

Rytierstvo dominovalo na bojových poliach Európy po celé 14. storočie, ale jeho úloha sa postupne zmenšovala, najmä vďaka rozmachu miest, ktoré do bitiek čoraz častejšie vysielali oddiely špecializovanej pechoty (aj žoldnierskej), zostavené z kopijníkov, halapartníkov, lukostrelcov, strelcov z kuší a neskôr i strelcov z prvých palných zbraní – pušiek zvaných hákovnice i ťažších poľných a obliehacích diel a mažiarov. V časoch bitky pri Kresčaku však bojujúce strany, hoci už palné zbrane poznali, stále používali tie klasické, takže úderné jadrá vojsk – rytieri – bojovali dlhými kopijami, jednoručnými a jeden a pol ručnými mečmi (bastardmi), bojovými sekerami, kladivami a palcátmi. Základom ich brnenia zostali krúžkové koše s dlhými rukávmi a kuklami, na ktoré si nasadzovali oceľové kónické prilby s otvorenou tvárouvo časťou alebo so sklopným priezorom. Ochrana hornej časti tela im čoraz častejšie spevňoval prsný a chrbtový plát (tzv. kyrys), doplnený nákrčníkom a plátovou ochranou pliec, lakťov a neraz i celých ramien. Plátové prvky začali zosilňovať i krúžkové nohavice rytierov, a to najskôr na kolenách a potom i na stehnách a holeniach.

Až dve tretiny z asi 12-tisícového anglického vojska pri Kresčaku tvorili waleskí lukostrelci a kopijníci, zvyšok ťažkí rytieri a ich jazdecké družiny. Lukostrelci mali až dva metre dlhé rovné luky z tisu, jaseňa alebo brestu, z ktorých dokázali za minútu vystreliť až 12 šípov, schopných preraziť krúžkové brnenie a na menšiu vzdialenosť i plátový zbroj. Ich maximálny dostrel bol až 270 m.

Niektoré zdroje tvrdia, že Francúzi mali až 50-tisíc bojovníkov, ale nie je to pravda a ich prevaha nad Angličanmi bola „iba“ dvoj- až trojnásobná. Proti zhruba trom tisícom anglických rytierov však mohli postaviť až 12-tisíc svojich, čo trestuhodne nevyužili. Hlavnou palebnou silou Francúzov bol 6-tisícový zbor janovských strelcov z kuší, ktorých zbrane mali síce nižší dostrel než anglické luky, ale na strednú vzdialenosť sa im účinnosťou vyrovnali.



Anglickí rytieri v úvode bitky pri Kresčaku

Stretnutie pri Kresčaku

Kresčak (Crécy-en-Ponthieu) bola dedina v Pikardii v severozápadnom Francúzsku, vzdialená asi 25 km od pobrežia. Edward III. tu 25. augusta 1346 na úpätí nízkeho hrebeňa rozmiestnil tri šíky (batailles) svojho vojska. Na pravom krídle bolo asi tisíc rytierov, dvetisíc waleských lukostrelcov, tisíc kopijníkov a velil im 16-ročný kráľov syn Edward, princ z Walesu, neskôr známy ako Čierny princ, spolu s grófmi z Warwicku a Oxfordu. Na ľavom krídle stál šík grófov z Northamptonu a Arundelu a biskupa z Durhamu s 800 rytiermi a 1 200 lukostrelcami. Sám Edward III. velil z vyvýšenej pozície zálohu a mal k dispozícii približne tisíc rytierov a 2 000 lukostrelcov. Anglický kráľ, dobre informovaný o postupe nepriateľa od asi 20 km vzdialeného mesta Abbeville, urobil pred bitkou geniálny ťah. Rozkázal rytierom zosadnúť



Francúzsky rytier a janovský strelec z kuše

z koní a vyplniť medzery medzi pešími lukostrelcami a kopijníkmi, čo ešte zvýšilo ich morálku a odhodlanie.

Morálka Francúzov (najmä pešiakov), ktorí po dlhom pochode popoludní 26. augusta prišli k bojiisku, bola, naopak, mizerná a Filip VI. chcel bitku odložiť na druhý deň. Nedokázal však už zastaviť po boji bažiacich rytierov, a tak poslal do útoku janovských strelcov z kuší. Tým ale chýbali nosiči pavézu, kryjúci ich pri nabíjaní zbraní, a navyše im prudký dažď rozmočil tetivy, takže účinnosť kuší sa znížila. Šípy anglických lukostrelcov, ktorí si tetivy pred dažďom skryli pod prilby a nasadili



Mohyla „Český kríž“ na počesť Jána Luxemburského pri Kresčaku

ich až v poslednej chvíli, ich zabíjali po stovkách a obrátili na zdesený útek pod kopytá rozbehnutých francúzskych rytierov. Tí ich kruto prevälcovali, ale potom sami uviazli v rozbaňenom teréne a stali sa ľahkým terčom. Do súmraku Francúzi podnikli 15 neúspešných útokov a po strate vyše 1 500 rytierov a 15 tisíc neurodzených i so zraneným kráľom ustúpili. Angličania ich neprenasledovali, inak mohla byť francúzska porážka oveľa horšia.

Epilóg

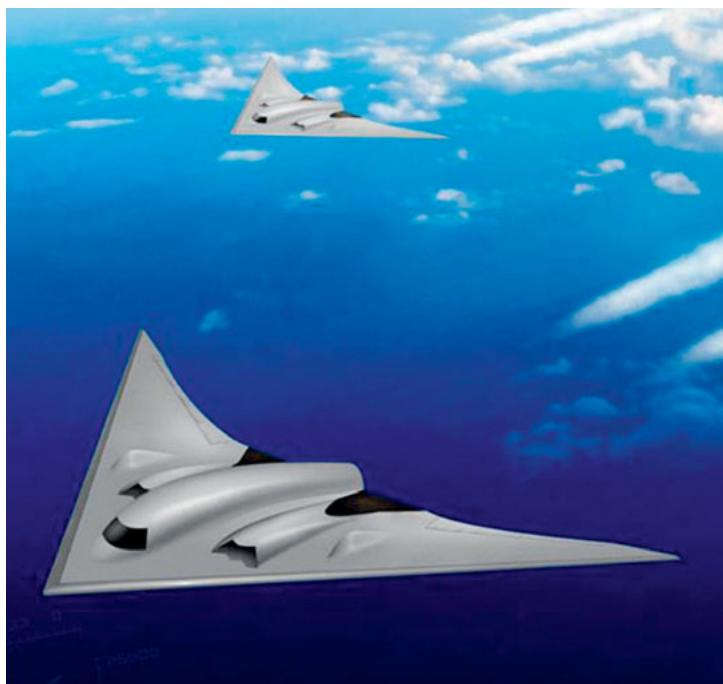
Pri Kresčaku padlo len asi 300 anglických rytierov a Angličania týmto víťazstvom na dlhší čas získali prevahu. Ján Luxemburský, už celkom slepý, ešte skôr, ako vyrazil na istú smrť a spáchal vlastne vznesenú samovraždu, nechal do bezpečia odviešť svojho syna, už zvoleného, ale ešte nekorunovaného rímsko-nemeckého cisára a budúceho českého kráľa Karla IV. Schopný princ Edward z Walesu, ktorého Čiernym princom nazvali až o dve storočia neskôr, anglický trón nezískal, pretože po ťažkej chorobe zomrel rok pred svojím otcom v roku 1376. Angličania napokon „Storočnú vojnu“ prehrali a z francúzskych dŕžav im zostali len Normanské ostrovy a prístav Calais.



Vojaci chcú vesmírnu loď

Americká experimentálna agentúra DARPA chce nové nákladné vesmírne lode. Na rozdiel od raketoplánov majú byť lacné a schopné častých opakovaných letov. Agentúra si budúci nákladný systém predstavuje ako kombináciu nadzvukového nosiča, od ktorého sa vo vhodnej výške oddelí stupeň s nákladom. Experimentálne lode musia za desať dní zvládnuť desať letov a výdavky na vynesenie dvoch ton nákladu na nízku obežnú dráhu nesmú presiahnuť päť miliónov dolárov. DARPA zadala predbežný kontrakt trojici tímov. Boeing sa spojil so spoločnosťou Blue Origin, XCOR s Masten Space Systems a Northrop Grumman s Virgin Galactic. Výsledkom má byť vesmírne plavidlo XS-1, schopné vynášať do kozmu menšie satelity.

Foto: DARPA



S pilotmi aj bez pilotov

Výberové konanie na vývoj nového diaľkového strategického bombardéra pre vojenské letectvo, ktorý má v budúcnosti nahradiť B-52 Stratofortress a B-2 Spirit, vypísalo ministerstvo obrany Spojených štátov. Nie je veľmi pravdepodobné, že by sa doň prihlásil niekto iný okrem Northrop Grumman a konzorcia Lockheed Martin-Boeing. Technické požiadavky sa zatiaľ na verejnosť nedostali, isté je, že cena za kus nemá prekročiť 550 miliónov dolárov, lietadlo má mať veľký dolet, nízku spotrebu a vysokú schopnosť odolávať nepriateľskej protivzdušnej obrane. Malo by dokázať tieniť elektromagnetické žiarenie, odolávať účinkom jadrových zbraní a byť schopné letieť aj bez posádky. Výsledky výberu by mali byť známe na jar budúceho roka a nové stroje by sa do výzbroje amerických vzdušných síl mali dostať v druhej polovici budúceho desaťročia.

Foto: US DoD

Kráľovná pokrstila loď

Britská kráľovná Alžbeta II. v Škótsku 4. júla pokrstila fľašou whisky dokončený trup najväčšej vojenskej lode britského námorníctva HMS Queen Elizabeth. Jej stavba, ako aj stavba sesterského plavidla dosiaľ stála 8,58 miliardy eur. Trup s hmotnosťou 65 000 ton je dlhý 275 metrov. Konštrukcia druhej lode HMS Prince of Wales sa začne ešte tento rok v lodeniciach vo Fife. Zatiaľ nie je jasné, či tiež vstúpi do služby v britskom námorníctve, alebo ju predajú.

Nemecko chce vyzbrojené drony

Nemecká ministerka obrany Ursula von der Leyenová požaduje, aby krajina zakúpila vyzbrojené bezpilotné lietadlá na obranu vojakov pred útokom. Návrh vyvolal kritiku, keďže Nemecko už skôr vyjadrilo znepokojenie nad využitím amerických bezpilotných lietadiel na zabíjanie podozrivých teroristov. Rezortná šéfka zákonodarcom predostrela, že nemecká armáda má v Afganistane s prenájatým prieskumným bezpilotným lietadlom dobré skúsenosti. Podľa jej slov toto zariadenie bez výzbroje dokáže včas zistiť útok, lenže privolanie podporných vrtuľníkov alebo stíhačiek si vyžaduje „drahocenné minúty, čo vojakov môže stáť životy“. Podľa ministerky by bezpilotné lietadlo, schopné niesť výzbroj, mohli v Európe vyvinúť už v najbližších rokoch.

Rusko-taliansky projekt zamrzol

Generálny riaditeľ Centrálného konštrukčného oddelenia Rubin Igor Vilnit oznámil, že rusko-taliansky projekt vývoja malej dieselovej ponorky S-1000 bol z politických dôvodov odložený na neurčito. Práce na vývoji ponorky začali v roku 2004 ruský Rubin a talianska spoločnosť Fincantieri. Model predstavili v októbri 2006 na medzinárodnom zbrojnom veľtrhu vo Francúzsku. Ponorku projektovali pre bojové operácie proti ponorkám a lodiam, prieskumné misie a prepravu najviac 12 vojakov. Ponorka s výtlakom 1 000 ton je dlhá 56,2 metra a dosahuje rýchlosť 14 uzlov. Zástupca šéfa oddelenia Rubin Andrej Baranov vlní prezradil, že ponorky chcú predávať krajinám Blízkeho východu a juhovýchodnej Ázie.

Topánky do nepohody

Topánky značky Magnum sú určené priaznivcom a profesionálom z oblasti armády, ozbrojených a bezpečnostných zložiek, ako sú polícia, hasiči, SBS, ochranky a záchranári, ale obľubujú ich aj priaznivci prírody a turistiky. Materiály, z ktorých sú vyrobené, poskytujú nohám optimálne pohodlie a oporu. Sú určené na celodenné nosenie, do náročného terénu aj do extrémnych podmienok. Väčšina modelov je vybavená protišmykovou podrážkou Durable Vibram Sidewinder a systémom ľahkého a rýchleho šnurovania Blücher. Podošvy sú prispôbené bezpečnej kontrole pri pohybe a odolné voči kyselinám, olejom, vysokým teplotám, chladu aj teplu. Maximálnu ochranu a pohodlie poskytuje vrchná koža v priemernej hrúbke 2 mm s impregnačnou vrstvou ion-mask a vnútorná pot odvádžajúca tkanina MultiCam spolu s tlmiacou odnímateľnou stielkou OrthoLite. Obuv značky Magnum u nás ponúka napríklad MSM Army Shop alebo www.magnum-shop.sk.

Briti pridali miliardu

Britský premiér David Cameron oznámil, že vláda investuje do obranyschopnosti krajiny ďalších 1,1 miliardy libier (1,4 miliardy eur). Rozpočtové prostriedky sú určené najmä na podporu špeciálnych jednotiek a zdokonalenie radarov stíhačiek Typhoon. Suma pokryje 800-miliónové investície do „získavania informácií, pozorovania, zistenia a sledovania cieľa a prieskumu“, uvádza sa vo vyhlásení britského úradu vlády. Ďalších 300 miliónov libier pokryje výdavky na radary s aktívnym elektronickým snímaním pre stíhačky Typhoon a obstaranie ľadoborca Protector.



TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2012

Ústrednou témou februárového vydania sa stal Afganistan, ale miesto sa našlo aj pre problematiku dôstojníkov, ktorých z uniformy násilne vyzliekla normalizácia po roku 1968. Danka Capáková v rozhovore predstavila riaditeľa Úradu pre investície a akvizície Pavla Lišku.

Mário Nicolini v marcovej Obrane analyzoval nové priority obrany USA. Na tému vyzbrojovania a modernizácie sa rozpravali niekdajší náčelníci generálneho štábu Július Humaj, Jozef Tuchyňa, Marián Mikluš, Milan Cerovský a Ľubomír Bulík. Danka Capáková sa opäť rozprávala s Jaroslavom Naďom, ale už ako s vedúcim Sekcie obrany Stálej delegácie SR pri NATO v Bruseli. V apríli priniesol Pavol Vitko reportáž z operácie ISAF. Májová Obrana zaznamenala nástup nového ministra do funkcie, ale aj bezpečnostnú konferenciu Globsec, Pavol Vitko pokračoval v sérii reportáží a rozhovorov z Afganistanu.

Témou júna bolo medzinárodné letecké cvičenie MACE XIII a medzinárodný veľtrh obrannej techniky IDEB. Od júla 2012 má Obrana dnešnú podobu. Písali sme o summite NATO v Chicagu a na túto tému sme sa rozprávali aj s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom. Jozef Žiak priblížil cvičenie Blue Security a nezabudli sme ani na nadchádzajúce LOH v Londýne.

Novú rubriku TÉMA sme v auguste zasvätili ženám v uniformách doma i v zahraničí. Aj o nich – okrem iného – rozprával vo veľkom interview náčelník GŠ OS SR generálporučík Peter Vojtek. V septembri sa o svojich predstavách, úlohách a cieľoch rozhovoril Martin Glváč. Bližšie sme sa prizreli vojenskému školstvu a vzdelávaniu na Slovensku. Októbrovou témou sa stala misia ALTHEA

a v novembri UNFICYP.

Nezabudli sme však ani na starostlivosť o vojenské hroby. Rok 2012 sme zakončili v decembrom čísle rozhovorom s predsedom vlády Robertom Ficom, reportážou z cvičenia Fort Pribina II a – ako inak – rôznymi tvármi vojenských Vianoc. (aš)

Rok 2012 bol turbulentný. Národná rada SR 11. októbra 2011 nevyslovila dôveru vláde Ivety Radičovej. V novembri 2011 prenikli na verejnosť informácie o škandalóznom odpočúvaní zamestnancov ministerstva, novinárov, politikov a podnikateľov, iniciovanom ministrom obrany Ľ. Galkom; následkom toho bol 23.

novembra 2011 odvolaný z funkcie a jeho povinnosti prevzala I. Radičová. V predčasných voľbách do NR SR 10. marca 2012 vyhrala strana SMER – SD so ziskom 44,42 % hlasov a utvorila vládu. Štvrtého apríla 2012 sa úradu ministra obrany SR ujal Martin Glváč.



Mesačník Obrana prvé štyri mesiace roku 2012 viedol šéfredaktor Lukáš Milan, od májového čísla zástupca šéfredaktora Pavol Vitko, od júna opäť ako šéfredaktor. Časopis v júli podstúpil výrazný dizajnový. Dostal nielen novú grafickú úpravu, ale aj nové usporiadanie rubrik a na jeho prípravu sa začal podieľať Miloslav Ščepka. Januárová Obrana vyspovedala nového náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajora Petra Vojteka – a netradične i jeho manželku. O zásahu vojenských vrtuľníkov pri hasení požiaru v Lopušnej doline informoval Jozef Žiak. S generálnym riaditeľom Sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy Jaroslavom Naďom sa rozprávala Danka Capáková.





Miliónový kábel číslo 5

Poddôstojníci ako nadrotmajster Martin Kupčok a rotný Ján Ligas tvoria podľa veliaceho poddôstojníka martinského opravárenského práporu nadrotmajstra Petra Lomena kostru poddôstojníckeho zboru útvaru. Obaja nastúpili k práporu po ukončení vojenskej strednej školy. Rotný Ján Ligas patrí medzi tých, ktorí v roku 2003 ako poslední absolvovali vojenskú strednú školu v Liptovskom Mikuláši.

Technické víno

Nadrotmajster Martin Kupčok (na fotografii vpravo) ukončil výzbrojný smer na vojenskej strednej škole ešte v Martine v roku 1992. V opravárenskom útvaru postupne prešiel viacerými pozíciami. Od veliteľa družstva, cez veliteľa čaty, veliaceho poddôstojníka až po vedúceho staršieho technika skupiny opráv technickej kontroly. Vypracoval sa na uznávaného odborníka. Aj preto je podľa veliaceho poddôstojníka práporu pravidelne pozývaný na vojenské cvičenia, nechýba pri zavádzaní novej techniky, jej vojskových skúškach (v poslednom období napríklad pri projekte bojového vozidla Šakal).

Dobrá technika dozrieva ako víno. „Trvá niekoľko rokov, kým postupne prenikne do tajov techniky, vie diagnostikovať jednotlivé poruchy a odstrániť ich. Aj v poľných podmienkach, kde je to oveľa zložitejšie ako v pohodlí martinských dielní. Zložité boli opravy tanku T-72 či kanónovej húfnice DANA. Napríklad poruchy nabíjajúcich automatov zbraňových systémov alebo keď sa k pretrhol káblový zväzok,

ktorý bol v podvozku tanku či kanónovej húfnice. Kábel číslo 5 na tanku prechádza celou korbou. Museli sme zhodiť vežu tanku, vybrať motor. A všetko len preto, lebo v tanku bol neporiadok pri streľbách. Podarilo sa im kábel preseknúť. Bol poriadne drahý, jeho cena išla až do milióna bývalých korún,“ spomína nadrotmajster Kupčok.

Martinská poistka

Rotný Ján Ligas začínal ako mechanik, dnes je uznávaným veliteľom družstva opráv kolesovej techniky. Pre neho a jeho kolegov bolo veľmi inšpiratívne minuloročné logistické cvičenie Capable Logistician na Lešti. Mali možnosť porovnávať vybavenie i umenie pri odstraňovaní porúch a uschopňovaní vojenskej techniky v poľných podmienkach. „Zaujalo ma vybavenie, s ktorým na cvičení boli Nóri, ale aj Nemci. Som veľmi rád, že v konkurencii obstáli aj naše dielenské kontajnery. Ale najmä, že sme v zručnosti pri opravách v ničom nezaostávali za kolegami z iných armád NATO. Skôr

naopak. Cvičenie ukázalo aj nové trendy v poľných opravách poškodenej techniky,“ konštatuje rotný Ligas. Spoločne so svojím družstvom a ďalšími kolegami patrí už neodmysliteľne k „inventáru“ všetkých významnejších cvičení, ktoré sa v poslednom období udiali na Slovensku. Útvary vedia, že keď si s niečím neveďa rady, sú tu ešte „Martinčania“. Už v auguste sa pre nich začalo aj októbrové cvičenie Ground Pepper 2014. Opravujú techniku michalovského mechanizovaného práporu, ktorý sa na ňom zúčastní.

„Som rád, že máme takých poddôstojníkov ako sú nadrotmajster Kupčok a rotný Ligas. Sú dobrí odborníci a pomáhajú pri výchove mladších vojakov. Nielen skúsenosťami, ale aj osobným príkladom. Preto verím, že nové pravidlá umožnia, aby takí odborníci mohli na svojich miestach zostať čo najdlhšie. Na prospech nielen nášho útvaru, ale celých ozbrojených síl,“ pripomína nadrotmajster Peter Lomen.

Text a foto: Jozef Žiak

Osprey na Sliachi

Minister obrany SR Martin Glváč spolu s náčelníkom Generálneho štábu OS SR genpor. Milanom Maximom sa 19. augusta na letisku Sliach zúčastnili na cvičení amerických vzdušných síl US Air Force Europe (USAF E). Vyše 70 príslušníkov 7. letky špeciálnych operácií USAF E na Slovensku precvičovalo na dvoch lietadlách typu CV-22 OSPREY pristávanie v teréne pri zlej viditeľnosti a v prašnom prostredí – takzvaný „Brown out“. Letka USAF E zároveň nacvičovala aj lietanie v skupinách a leteckú strelbu na pozemné ciele.

„Som veľmi rád, že armáda Spojených štátov mohla u nás kvalitne cvičiť. Je to ďalší dôkaz dobrej spolupráce medzi členskými krajinami NATO. Aj toto cvičenie je dôkazom, že chceme naše výcvikové priestory ponúkať našim partnerom a spolu cvičiť,“ povedal šéf rezortu obrany Martin Glváč. Výcvik prebiehal v prízemných výškach a

to aj v noci. Ozbrojené sily SR poskytli americkej strane výcvikové priestory a základnú logistickú podporu s obsluhou.

„Chcel by som poďakovať pánovi ministrovi za veľmi dobrú spoluprácu. Je to dôkaz silného partnerstva, ktoré je medzi americkými a slovenskými vojakmi. Naši vojaci tu mohli cvičiť v reálnych podmienkach,“ uviedol zástupca veľvyslanca USA v SR Norman Thatcher Scharpf. Foto: Michal Psota



Darovaní bojovníci

Od začiatku roka 2014 sa podarilo doplniť pre potreby OS SR a Vojenskej polície štrnásť služobných psov. Minister obrany Martin Glváč privítal začiatkom februára v radoch Vojenskej polície dvanásťtýždňového nemeckého ovčiaka Cézara, ktorého ministerstvo obrany dostalo od občianskeho združenia K7 Psovodi – záchranári SR. Dnes už deväťmesačný Cezar absolvuje intenzívny výcvik. Na základe dosiahnutých výsledkov bude zaradený do kategórie strážnych psov, hliadkových psov alebo psov so špeciálnym využitím na detekciu výbušnín alebo drog.

V júni pribudli Vojenskej polícii ďalší dvaja dvanásťtýždňoví nemeckí ovčiaci Axel a Alex. Ministerstvu obrany ich daroval ošetrovateľ služobných psov oddelenia kynológie riaditeľstva Vojenskej polície Rastislav Stacho. Absolvujú základný výcvik zameraný najmä na oboznamovanie s rôznymi priestormi a povrchmi, nosením predpísaného výstroja a základmi poslušnosti.

Dva psy rezort získal formou výpožičky a ďalších deväť kúpou. Dovedna štrnásť služobných psov splnilo náročné predpoklady na výkon služby a výcvik, zdravotný stav, telesnú kondíciu a funkčnosť zmyslových orgánov. Psy, ktoré nevyhoveli kritériám, boli z výcviku vyradené.

Doplňovaniu služobných psov treba venovať neustálu pozornosť i preto, že súčasný počet zvierat nepokrýva reálnu potrebu. Získavanie nákupom, ale aj výpožičkami a darmi prispieva k celkovému zvyšovaniu počtu zvierat potrebných na zabezpečenie obmeny služobných psov vzhľadom na vek, zdravotný stav alebo úhyn, zabezpečenie výkonu služby pri strážení a ochrane vojenských objektov a pri plnení úloh Vojenskej polície.

Za prvých sedem mesiacov roka 2014 sa aj vďaka podpore ministra obrany SR Martina Glváča v rezorte podarilo doplniť štrnásť služobných psov, čo je rovnaký počet ako za celý rok 2013.

Text a foto: Vladimír Poláček



Soyuz navštívil krídlo

Deti z Ruska, Bieloruska a Ukrajiny, účastníci detského letného tábora Soyuz navštívili Zmiešané krídlo Sliach. Program sa začal u kynológov ukázkami výcviku služobných psov. Zamerali sa na previerku poslušnosti a zadržanie páchatela. Kto chcel, mohol si v obleku figuranta vyskúšať ako sa cíti výtržník pred služobným psom. Ďalším bodom programu boli sokoly a lovecké psy v Stanici biologickej ochrany letiska. V druhej časti exkurzie sa všetci premiestnili k leteckej technike Zmiešaného krídla Sliach. Mohli fotografovať v nadzvukovom bojovom stíhacom lietadle MiG-29 a v cvičnom bojovom lietadle L-39. Záhľadní technikovia množstvom otázok o histórii, výcviku či technických parametroch lietadiel. V hasičskej zbrojnici si deti vyskúšali hasičské prilby, masky a lezecké náradie. Na záver sa dočkali aj penovej šou.

Text: Tatiana Margolienová



Tábor na Smrekovici

Prvé dva júlové týždne v najvyššie položenom vojenskom rekreačnom zariadení na Smrekovici patrili letnému tábore Ordinariátu OS a OZ pre deti príslušníkov a zamestnancov ozbrojených síl. V prostredí Národného parku Veľká Fatra sa rekreovalo 36 detí vo veku 7 až 15 rokov z celého Slovenska. Vojenský kaplán nadporučík Ján Čupalka a poručík Radoslav Takáč v spolupráci s animátormi pripravili pre ne bohatý program.

Tábor navštívil aj Ordinár OS a OZ Mons. František Rábek. Každému z detí venoval malý darček v podobe zázračného Medailónika Kataríny Labouré z Paríža. Prezrel si najvyššie položenú kaplnku Svätého Gorazda a pamätník postavený slovenským vojakom, ktorí zahynuli pri plnení povinností v zahraničných misiách a operáciách. Letný tábor v auguste zorganizovalo aj Ústredie ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ SR vo vojenskej zotavovni na Zemplínskej šírave.

Text a foto: Michaela Porubanová

Na strane zákona



V práci vojenského policajta sa našiel. „Pravdaže, treba sa vyrovnáť s tým, že ak niekto poruší pravidlá, mňa paradoxne berie ako toho zlého. No ja som vždy chcel byť na strane zákona a som na to hrdý,“ konštatuje nadrotmajster Eduard Guzlej. Od júna je druhý raz nasadený v Afganistane.

Jedno z najdôležitejších rozhodnutí dozrelo v polovici základnej vojenskej služby: „V roku 1988 som sa rozhodol zostať v uniforme. Podpísal som.“ Spočiatku tento Trenčan využil odbornosť vyučeného elektromechanika a slúžil ako správca skladu či náčelník dielne.

Výzvy sa neprehliadajú

U vojenských policajtov je od roku 1995. Od veliteľov si vyslúžil dôveru. Absolvoval pomaturitné štúdium na Strednej odbornej škole policajného zboru, doučil sa angličtinu. V roku 2000 ho vyslali na Kurz veliteľa družstva v Severnej Karolíne a poddôstojnícky kurz vo Virgínii. Pri práci v roku 2002 získal titul bakalára na Trnavskej univerzite a v roku 2006 ukončil diaľkové inžinierske štúdium na fakulte manažmentu a ekonomiky Univerzity Tomáša Baťu v Zlíne. Medzi tým si stihol „odskočiť“ na rok na Golanské výšiny. V misii UNDOF pôsobil v jednotke medzinárodnej

Šestici Slovákov, ktorá do júna desať mesiacov pôsobila v medzinárodnej jednotke vojenskej polície na základni Kandahár, udelil veliteľ kandahárskej posádky plukovník Fletcher V. Washington pred odletom do vlasti vyznamenanie The Army Commendation Medal. V rámci súčasnej poslednej rotácie v ISAF slúžia v jednotke medzinárodnej vojenskej polície v Kandaháre štyria slovenskí vojenski policajti, jeden v pozícii zástupcu veliteľa jednotky a traja v patrolách. Dvaja ďalší od júla pôsobia v prestížnej jednotke pri ochrane veľmi dôležitých osôb (VIP) v Kábule. Jeden vojenský policajt pracuje aj vnútri slovenského vojenského kontingentu.



delbergu. „Ustanovili ma do funkcie veliteľa čaty medzinárodnej vojenskej polície. V kompetencii som mal bezpečnosť na základni, vstupy do chránených objektov, zabezpečenie podujatí i plánovanie výcviku našej policajnej jednotky.“ Zo štruktúr NATO ho na pol roka vyslali do misie ISAF, priamo na veliteľstvo v Kábule.

Škovránok a sova

Zďaleka nie každá rodina takýto intenzívny vojenský život vydrží. Edo-va prvá manželka požiadala o rozvod práve v čase, keď mal ísť druhý raz na Golany. Nástup na misiu musel pre rozvodové konanie zrušiť. „Naše cesty sa rozišli a ja som šťastný, že dnes mám manželku, s ktorou si rozumiem, ktorá si váži a rešpektuje moju prácu. Napokon – čo môže pred odletom do Afganistanu posilniť viac ako jej slová, aby som sa vrátil zdravý, lebo jej budem chýbať, ako aj dcérke, ktorá mi pred odletom nakreslila obrázok našej rodiny aj so spievajúcim škovránkom, aby mi nebolo smutno.“ Pozor si, pravdaže, dáva. Nie vždy je jeho práca bez rizika. Keď sirény na kandahárskej leteckej základni zakvília raketový útok a všetci utekajú do krytov, nadrotmajster Guzlej s kolegami z medzinárodnej vojenskej polície sa čo najrýchlejšie presúva k miestu dopadu rakety. Inokedy vytvárajú bezpečnostný koridor pri podozrivých predmetoch, ktoré by mohli byť nástražnými výbušnými systémami. Vo vozidlách aj objektoch základne hľadajú drogy a iné nepovolené látky. Na základni pri akomkoľvek podozrení, no aj náhodne, identifikujú afganských zamestnancov aj vojakov koalíčných síl. A zabezpečujú dodržiavanie mimoriadne prísnych dopravných predpisov i ďalších pravidiel.

Nadrotmajster Eduard Guzlej je rád, že hoci jeho domovský útvar v Banskej Bystrici rušia, vo Vojenskej polícii s ním ráta. Už sa teší domov. Po návrate si však bude musieť opäť zvyknúť na život cez deň. Prečo? Zasmeje sa: „V Afganistane som začal žiť tak trochu ako sova. Od júna ťahám takmer nonstop nočné služby.“



vojenskej polície. „Príliš mi nevoňajú hundroši, ktorí sa sťažujú, nariekajú, ohovávajú systém a ostatných, no sami by sa radšej roky nepohli z miesta a každú výzvu skôr prehliadnu, ako by ju prijali. Výzvy sa neignorujú, ale prijímajú a treba sa na ne pripraviť,“ vraví. Jednou z jeho výziev bolo trojročné pôsobenie na veliteľstve pozemných síl NATO v nemeckom Hei-

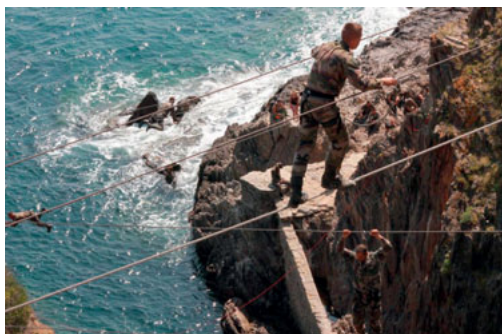
Text a foto: Pavol Vitko

Commando



Ján Moravčík, kadet 2. ročníka Akadémie ozbrojených síl si preveril hranice psychickej i fyzickej odolnosti na štvortýždňovom výcviku organizovanom Národným výcvikovým centrom Commando, určenom na výcvik francúzskych špeciálnych jednotiek. V náročných vysokohorských podmienkach Pyrenej, na skalných útesoch a v pevnostiach pri Stredozemnom mori, kde stále išlo o prežitie, reprezentoval Slovensko a jeho ozbrojené sily. Vojak Moravčík bojoval. Až na samé dno psychických i fyzických síl. Dva týždne v Pyrenejach zaplnilo spektrum komplexných misií a vyčerpávajúce presuny cez vysokohorský terén, desiatky kilometrov takmer bez odpočinku. Pršalo prakticky stále, v horách aj snežilo, všetko sťažovalo vietor. „Presúvali sme sa vo dne, v noci, prekonávali sme chlad, otlaky, zranenia i niekoľkodňový hlad, ale napriek všetkému sme museli ísť ďalej.“ Popri presunoch a misiách zdolávali prekážkové dráhy lezením s lanovými technikami, liezli v skalách, cvičili taktiku malých úderných jednotiek či záchranné operácie a viedli nekonečný boj zblízka. V pevnosti Mont Louis bojovali v

zastavaných priestoroch a vykonávali trhacie práce s výbušninami. „Inštruktori nikomu nič nedarovali. Mne ako cudzincovi obzvlášť: tri bezpečnostné zlyhania, nedodržanie času či nezvládnutie požadovanej techniky trestali vylúčením z výcviku. Už po troch dňoch z 28 členov



z našej brigády ostalo len 15.“ Prísne kritériá sa týkali aj týždenného námorného výcviku pri Stredozemnom mori. „Cvičili sme všetky problematiky predošlých týždňov, obohatené o vylodžovanie, výsadky z lode počas plavby, vodné a podvodné prekážkové dráhy vo výstroji a so zbraňou, pochody, presuny od mora s rôznymi úlohami,“ zhrnul Ján Moravčík. Zaradili ho do brigády Grise, ktorú tvorili zväčša dôstojníci – francúzski výsadkári a príslušníci horskej pechoty. Ján Moravčík, jediný Slovák, bol najmladší. „Výcvik bol vo francúzskom jazyku, takže ak som nemal jasno, sledoval som, čo robia iní a učil sa pozorovaním.“ Posledný týždeň opäť v Pyrenejach bol zameraný na preskúšanie vytrvalcov, aby mohli pôsobiť ako inštruktori. Preverovali ich z teórie a praxe celého výcviku. Ich zručnosti a schopnosti testovala dvojdná commando misia. Záverečné hodnotenie prísnych inštruktorov malo štyri úrovne. Vojak Ján Moravčík získal tú najvyššiu. Dnes jeho uniformu zdobí odznak Moniteur des Techniques Commando.

Text: Alena Haragová • Foto: archív J. M.



• Na pamiatku rotného Daniela Kavuliaka, ktorý vlni zahynul pri útoku na slovenských vojakov v Afganistane, sa v priestoroch prápornej kaplnky 11. mechanizovaného práporu Martin uskutočnila pietna spomienka za účasti príslušníkov práporu, rodiny a kolegov zosnulého. Omšu slúžil vojenský duchovný martinského práporu poručík Ján Ostapčuk. Rotný Miroslav Staník, priamy účastník tragického incidentu, odhalil pamätnú tabuľu zriadenú príslušníkmi práporu. Vzápätí sa futbalovým turnajom v kasárňach Sever začal nultý ročník Memoriálu Daniela Kavuliaka.

• Spoločný a odborný výcvik jednotky pripravujúcej sa na nasadenie v operácii UNFICYP vyvrcholil záverečným taktickým cvičením Blue Chance vo vojenskom výcvikovom priestore Koliňanský vrch. Preverilo pripravenosť príslušníkov štábu, strážnej jednotky a podporných prvkov. Spôsobilosti a stanovené postupy veliteľov boli hodnotené ako výborné a jednotka získala hodnotenie NASADITELNÁ.

• V dňoch 2. až 18. júla sa v martinskom prápore výcviku uskutočnil výcvik vedenia bojových vozidiel BVP/OT-90. V teoretickej časti sa účastníci oboznámili s konštrukciou bojových vozidiel, ich sústavami, ošetrovaním, predchádzaním možným poruchám a haváriám. Od 10. júla prebehla na cvičisku vedenia pásovej techniky v Sučanoch praktická časť výcviku. Výcvik vyvrcholil ústnym aj písomným preskúšaním a praktickými záverečnými skúškami. Trinásť frekventantov z radov príslušníkov OS SR získalo Certifikáty o absolvovaní výcviku a Oprávnenia na vedenie bojového vozidla BVP/OT-90.

• V priestoroch ženijného práporu Pozemných síl OS SR sa uskutočnil spoločný výcvik príslušníkov ženijného práporu a príslušníkov Armády Českej republiky v oblasti RCP (Route Clearance Patrol) – vyhľadávania mín, nástrah a nástražných výbušných systémov na komunikáciách. Sústredili sa na porovnanie a zladenie postupov v oblasti riadenia, velenia a taktiky boja proti improvizovaným výbušným systémom IED. Cvičiacie jednotky plnili úlohy RCP v zmiešaných medzinárodných tímoch.

• Vo štvrtok 24. júla sa veliteľ Síl výcviku a podpory OS SR plukovník Martin Stoklasa rozlúčil s ďalšími profesionálnymi vojakmi veliteľstva. Štábnym nadrotmajster Ján Brida a nadrotmajster Miroslav Makara od 1. augusta plnia úlohy mimo územia Slovenskej republiky v poľskom meste Bydgoszcz a v Brunssume v Holandskom kráľovstve. Plukovník Stoklasa obidvom poďakoval za prácu, ktorú v prospech síl vykonali a udelil im pamätné odznaky veliteľa Síl výcviku a podpory 1. stupňa.

• V Nemecku, v priestoroch Camp Aachen, Grafenwoehr Training Area, sa uskutočnil Kurz Combat Life Saver. Cieľom bolo pripraviť účastníkov na zvládnutie princípov prvej záchrannej starostlivosti počas boja. Zúčastnilo sa na ňom desať príslušníkov Vojenskej polície z ÚVP B. Bystrica a ÚVP Topoľčany a príslušníci US Army. Viedli ho inštruktori – zdravotníci s množstvom reálnych skúseností. Na záver kurzu sa uskutočnil výcvik v zmiešaných skupinách. Príslušníci Vojenskej polície, ktorí splnili podmienky záverečného preskúšania, získali osvedčenie. V auguste kurz absolvovalo ďalších dvadsať príslušníkov z ÚVP Prešov, ÚVP Topoľčany a CVaK VP Vlkánová.

Tank T-34 opäť víťazne



MK II. „Pochádza z roku 1943, ostalo po Američanoch v Taliansku a jeho rekonštrukcia nám trvala rok,“ uviedol predseda združenia Marián Simeon. Vojenských historických táborov nebolo na Pieskoch vybudovaných toľko čo v minulých rokoch, ale premiéru mal napríklad Armed Forces Club z Bratislavy. Ich tábor pritom vôbec nebol historický. „Vybudovali sme malú predsunutú základňu amerických vojsk v operácii ISAF v Afganistane, aby sa ľudia oboznámili s podmienkami, v akých žijú aj slovenskí vojaci,“ ozrejmil viceprezident klubu Lukáš Marušiak. Motívom historickej rekonštrukcie bojov bol ústup nacistických vojsk cez juhozápadné Slovensko a ich porážka Červenou armádou podporovanou slovenskými partizánmi. Divákov zaujali aj ukážky výcviku a tech-



Už 6. ročník stretnutia priaznivcov historických motorových vozidiel a vojenskej histórie Slovenské piesky, nad ktorým prevzal záštitu minister obrany SR Martin Glváč, vyvrcholil v sobotu 9. augusta vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie rekonštrukciou bojov, dynamickou prehliadkou vozidiel a ich oceňovaním.

Slovenské piesky sa konali pri príležitosti 70. výročia Slovenského národného povstania. Približne 8-tisíc divákov si mohlo pozrieť asi 200 kusov techniky majiteľov z Česka, Poľska, Rakúska, Švajčiarska, Maďarska, Bulharska či Slovenska. Pohár ministra obrany odborná komisia udelila Tatra klubu 141 Bratislava za tank T-34, ktorý sa stal jedným zo symbolov víťazstva nad fašizmom. Pohár náčelníka

Generálneho štábu OS SR generálporučíka Milana Maxima získalo združenie priaznivcov vojenskej historickej techniky Old Duty Trucks z Nového Mesta nad Váhom za americké obojživelné vozidlo DUKW 353, ktoré sa stalo známym najmä z obdobia vylodenia Spojencov v Normandii. Novomešťania pod vedením Mariána Simeona prekvapili aj skvele rekonštruovaným americkým samohybným delom Sexton



jeho súboj so Zlatkom Novosadom, účastníkom šesťdňových pretekov.

„Staršiemu 11-ročnému synovi sa najviac páčili práve historické boje vojakov, mladší mohol nechať oči na burácajúciach historických aj súčasných vojenských autách,“ povedal spokojný otec rodiny Pavol Filípek z Malaciek. „Podporovať historické povedomie našich občanov o vojenských tradíciách je nielen naša povinnosť, ale aj naša hrdosť. O to viac, že na Slovenských pieskoch sa návštevníci mohli stretnúť a aj porozprávať s vojakmi našich ozbrojených síl a oboznámiť sa aspoň s časťou našej techniky a výzbroje,“ povedal náčelník Štábu podpory operácií Generálneho štábu OS SR brigádny generál Daniel Zmeko.

niky 13. mechanizovaného práporu z Levíc, prelet lietadiel L-39, bojové vozidlá Vojenského technického a skúšobného ústavu Záhorie či exponáty Vojenského historického ústavu. Ťažisko logistického zabezpečenia

bolo na vojakoch z Multifunkčného práporu Hlohovec. Keďže aj VVP Záhorie patrí k tréningovým destináciám motocyklového pretekára Ivana Jakeša, známeho najmä z rely Paríž - Dakar, bodkou za programom bol

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Lepšia psychologická starostlivosť pre mierotvorcov



Náčelník generálneho štábu generálporučík Milan Maxim 26. júna 2014 schválil nový Program psychologickej starostlivosti o profesionálnych vojakov po návrate z operácií medzinárodného krízového manažmentu.

Podľa kpt. Olgy Koháryovej zo Štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR je to dôležité aj preto, lebo vojenský psychológovia sa doposiaľ sústreďovali na pomoc našim mierotvorcom predovšetkým po ich bezprostrednom návrate z operácií ISAF a ALTHEA. Bolo to počas niekoľkodňového obdobia vo Vysokošpecializovanom ústave pre pľúcne choroby v Novej Polianke.

Eliminovať riziko

Známy psychiater Anton Heretik nedávno v tlači spomenul, ako po vypuknutí prvej svetovej vojny lekári zistili, že značná časť vojakov, ktorí museli odísť z frontu pre zdravotné ťažkosti, má psychické poruchy. Ako príklad uviedol britskú armádu, kde toto číslo odhadli na 40 percent zo všetkých vojakov. Zdravotná služba sa ich pritom napriek vážnym problémom usilovala všetkými spôsobmi dostať späť na front. Za sto rokov sa prístup vojenských psychológov diametrálne zmenil. „Schválený program výrazne zvýši kvalitu psychologickej starostlivosti o profesionálnych vojakov a zároveň umožní riešiť ich problémy v optimálnom čase,“ zdôrazňuje kapitánka Koháryová. Dodáva: „Program bol prijatý predovšetkým z dôvodu pomôcť vojakom vrátiť sa späť do ich

pôvodného rodinného aj pracovného sveta, ktorý sa mohol za čas odlúčenia výrazne zmeniť. Respektíve – zmenili sa oni sami.“

Psychologická starostlivosť sa teda nesústreďuje len na bezprostredné obdobie po návrate z operácie. Bude prebiehať aj v tzv. kritickom období od príchodu do vlasti, čo je pol roka. „Psychické poruchy, ktorých vznik súvisí najmä s nadlimitnou psychickou záťažou, sa môžu objaviť až po niekoľkých týždňoch či mesiacoch po návrate z nasadenia,“ zdôvodňuje vojenská psychologička. Vojenský psychológovia sa opierajú aj o doterajšie empirické poznatky, ktoré získavali v zmysle predchádzajúcich pravidiel platných v OS SR od roku 2009. Získali ich po návrate vojakov zo skríningových psychodiagnostických vyšetrení v Novej Polianke. Výsledok? Približne 3 percentá vojenských profesionálov udávalo symptómy, ktoré ak by pretrvávali 6 mesiacov, možno považovať za indikátory posttraumatickej stresovej poruchy. Práve vákuum v psychologickej starostlivosti po skríningovom vyšetrení v Polianke do pol roka od návratu z nasadenia je možné hodnotiť ako rizikové. No nejde len o elimináciu posttraumatickej stresovej poruchy, ktorá sa prejavuje stratou pozitívnych emócií, opakujúcimi sa

spomienkami, vyhýbaním sa situácii pripomínajúcej prežitú udalosť, nesústredenosťou, podráždenosťou, agresivitou a celkovou stratou zmyslu života. To všetko môže byť sprevádzané depresiami, úzkosťami či závislosťami. Ide aj o samotnú adaptáciu do pôvodného pracovného i rodinného prostredia, ktorá prebieha spravidla 6 až 8 týždňov. „Prípadné ďalšie adaptačné problémy, ktoré pretrvávajú aj po tomto čase, si zvyčajne vyžadujú aktívnejšiu odbornú starostlivosť.“

Tri stretnutia

Hlavné riziko posttraumatickej stresovej poruchy spočíva v nadlimitnej psychickej záťaži počas nasadenia, ale aj v tom, že narastá počet opakovane rotujúcich vojakov. „Tieto faktory aj podľa medzinárodných výskumov môžu prinášať problémy v oblasti duševného zdravia, v partnerských, resp. manželských vzťahoch,“ zdôrazňuje kpt. Koháryová. Toto riziko bude podľa nových postupov podchytené lepšie. Podľa programu starostlivosti, schváleného v júni profesionálni vojaci absolvujú ešte dve stretnutia so psychológom. Prvé v období do troch mesiacov po návrate z operácie. Druhé do pol roka. „Prvé bude zamerané na adaptačné

problémy a druhé na symptómy nadlimitnej psychickej záťaže,“ avizuje kpt. Koháryová. Tieto stretnutia bude realizovať psychológ v domovskom útvaru. V prípade, že v ňom pozícia psychológa nie je vytvorená alebo obsadená, psychológ na realizáciu týchto služieb zabezpečí psychológ z oddelenia personálnej podpory z generálneho štábu. Vojaci budú povinní absolvovať ich.

Sú vôbec vojaci so psychológmi ochotní spolupracovať? „Chápem, že napríklad po návrate z polročnej operácie ISAF by vojaci chceli byť čo najskôr pri rodinách a najradšej by skrátili pobyt v Polianke. Pokiaľ ide o psychologickú starostlivosť, tú vnímajú pozitívne. Sú radi, že sa im niekto venuje. Že niekoho zaujíma, čo po návrate prežíva...“ Cieľom nie je postaviť niekoho mimo službu, ale práve včasnou diagnostikou a psychologickou starostlivosťou zabezpečiť, aby sa znížil počet profesionálnych vojakov, ktorí by v dôsledku psychickej poruchy nemohli službu vykonávať ďalej. „Som navyše presvedčená, že touto starostlivosťou sa značne eliminuje potenciálna hrozba vzniku následných sociálnopatologických javov v prostredí ozbrojených síl, ako sú napríklad viaceré druhy závislostí,“ zdôrazňuje kpt. Koháryová.

Lepšie zvládať problémy

Dodajme, že nateraz takmer absentovala psychologická starostlivosť o našich mierotvorcov po návrate z misie UNFICYP. Hoci situácia na Cypre isto nie je taká nebezpečná ako v Afganistane, nepochybne je náročná až ročným odlúčením od rodiny. Preto nový program rieši starostlivosť aj o nich. „Vojaci pred návratom domov, ako aj ich partneri dostanú najskôr základné informácie sumarizované v brožúre. V nej

vysvetľujeme možné adaptačné problémy a vysvetlíme ako ich zvládať,“ avizuje kpt. Koháryová. Pôjde napríklad o vyrovnanie sa so zmenami kompetencií a zodpovednosti, ktoré v rodine nastali počas odlúčenia. „Možno sa to nezdá, ale často je problém opäť sa zžiť s deťmi, ktoré sa za jeden rok mohli výrazne zmeniť. Ani začlenenie do bežného pracovného procesu nebýva jednoduché.“ Navyše, a to je tiež novum, sa aj účastníci misie na Cypre po troch mesiacoch od návratu stretnú so psychológom. Bude spolu s nimi venovať pozornosť hlavne riešeniam prípadných adaptačných problémov, ktoré sa vyskytli po ich návrate.

Pre úplnosť dodajme, že príslušníci operácie ALTHEA v Bosne a Hercegovine absolvujú úvodné psychologické skríningové (vyhľadávacie) vyšetrenie hneď po návrate tak ako vojaci vracajúci sa z Afganistanu. Po troch mesiacoch ich bude čakať stretnutie s útvarovým psychológom zamerané na adaptáciu. Keďže sa v ALTHEA nepredpokladá riziko vzniku porúch spôsobených nadlimitnou psychickou záťažou, stretnutie po šiestich mesiacoch sa realizovať nebude pre všetkých. Jednotlivcom však bude venovaná individuálna psychologická starostlivosť. A to nielen po návrate z misií a operácií.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a 5. pšu

V Ozbrojených silách SR v súčasnosti pôsobí 20 vojenských psychológov v útvaroch a 5 psychológov – zamestnancov. Z nich sú traja na personálnom úrade a dve psychologicky pôsobia v Ústrednej vojenskej nemocnici Ružomberok. Je ich toľko ako pred piatimi rokmi. Aj v porovnaní s Armádou Českej republiky je ich počet na pomer vojakov takmer rovnaký. Podľa kpt. Koháryovej však u nás budeme vďaka prijatým novým pravidlám o pol kroka vpredu. No i tak by sa podľa nej v niektorých väčších útvaroch a v operáciách pozícia vojenského psychológa žiadala.

Povyšovanie po novom

Kariérny rast profesionálnych vojakov bude po novom reálne zohľadňovať ich odborné kvality a bude prispôbostený reálnym potrebám Ozbrojených síl SR. Vyplýva to z návrhu nového zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, ktorý zavádza nové pravidlá vytvárania služobnej kariéry profesionálneho vojaka. Vláda SR ho schválila v júni, takže po jeho prerokovaní a schválení Národnou radou Slovenskej republiky u vojakov nepopulárny konkurenčný výber by mal byť už onedlho minulosťou.

„Pri návrhu nového kariérneho postupu sme zohľadnili najmä stabilizáciu kvalitného a odborne pripraveného personálu ozbrojených síl,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. Návrh nového zákona v tejto oblasti posilňuje právomoci veliteľov. Kariéru vojaka bude sledovať garant vojenskej odbornosti a personálne zámery budú zladené tak, aby naplňali potreby ozbrojených síl. „Doterajší konkurenčný výber je postavený skôr na administratívnom princípe riadenia služobnej kariéry profesionálneho vojaka. Nové pravidlá prinesú do systému povyšovania pružnosť a operatívnosť a predovšetkým budú zohľadňovať odborné kvality a schopnosti príslušníkov Ozbrojených síl SR,“ vysvetlil náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Milan Maxim. Neoddeliteľnou súčasťou nového systému kariérneho rastu vojakov bude každoročné novo koncipované služobné hodnotenie profesionálneho vojaka. To bude obsahovať aj návrh jeho ďalšieho kariérneho postupu. Povyšovanie bude po novom možné po uplynutí minimálnej doby štátnej služby vo vojenskej hodnosti, ktorú pre každú hodnosť individuálne stanovuje zákon. Povýšenie musí byť spojené s ustanovením do funkcie s vyššou vojenskou hodnosťou a adept musí spĺňať požiadavky na vojenskú hodnosť a odborné požiadavky na funkciu. Keďže povýšenie profesionálneho vojaka je spojené s ustanovením do funkcie s vyššou vojenskou hodnosťou, môže byť podľa potrieb služobného úradu vykonané aj na základe výberu. Zákon po prijatí Národnou radou Slovenskej republiky novo zavedie aj možnosť tzv. mimoriadneho povýšenia profesionálneho vojaka po uplynutí polovice minimálnej doby štátnej služby vo vojenskej hodnosti, ak dosahuje mimoriadne dobré výsledky.

Konkurenčný výber, na základe ktorého sú vojaci povyšovaní v súčasnosti, bol medzi širokou vojenskou verejnosťou považovaný za neobjektívny, nespravodlivý a nepružný. Obmedzoval totiž právomoci veliteľov na kariérnom postupe a tiež výber na povýšenie.





Generál Ján Il'ánovský:

Boje, zranenia, víťazstvo

„Ak nezabijem ja jeho, zabijú oni mňa. Mal som poslednú šancu. Hoci ešte pred pár minútami mi ten Nemec utrel tvár zaliatu krvou, ktorú mi pri výsluchu rozkopal slovenský gardista, bol to okupant, nepriateľ. Keď ma viedol v Podbrezovej po sadistickom vypočúvaní pod zámok do pivnice, niečo zahučalo. Obzrel sa – a mne sa podarilo vytrhnúť mu pušku. Strieľať som nemohol, počuli by ma. Musel stačiť bodák...“ spomína brigádny generál v. v. Ján Il'ánovský na povstaleckú jeseň 1944.

Ako vojaka slovenskej armády ho 18. marca 1943 odvelili na východný front po boku Nemcov. Dva týždne nato zbehol k Červenej armáde. Syn vojnového invalida z prvej svetovej vojny, rodák zo Závažnej Poruby (1922) mal vo svojich názoroch jasno.

Cigaršpic a zachránená ruka

„Už 14. marca 1940 som dostal bitku na policajnej stanici v Liptovskom Mikuláši len za to, že som spolu s tromi učňami odmietol na výročie vzniku Slovenskej republiky robiť štafáž pri prezentácii priateľstva Slovenska a tretej ríše,“ spomenul vyučený inštalatér. „Aj tak sme takmer všetci prebehli k Sovietom, keď sme videli, ako nacisti na Ukrajine strieľajú bezbranných sedliakov, ako vešajú ženy a zabíjajú deti. Nemci, tí sa správali na Ukrajinu ako nadľudia. No na špinavú prácu mali zapredaných Ukrajincov – a to boli najväčšie svine!“

V 92 rokoch má vynikajúcu pamäť aj napriek tomu, že sa po porážke učil nanovo čítať aj písať. Detaily dramatického prebehnutia opisuje minútu po minúte. Najskôr sa dostal do služby k veliteľovi 24. tankovo-kozáckeho zboru Červenej armády generála Kiričenkina. Keď sa kozáci pri bojoch o Krym radovali, že im prídu na pomoc kaťuše, myslel si, že to sú dievčatá. Čoskoro zistil, akou palebnou silou disponovali legendárne raketomety: „Červená armáda pri meste Geničesk obkľúčila Nemcov aj s časťou slovenských jednotiek. Na tých čo sa nevzdali, spustila paľbu. Potom som dostal vedro s nehaseným vápnom a šiel pochovávať. Vyhrali sme, no keď som videl tú masakru, kľakol som si a prosil Boha, že ak vôbec je, nech mi odpustí, ale ja sa s ním lúčim.“

Jána Il'ánovského na Kryme zranila črepina tak, že lekár mu chcel amputovať ruku. „Našťastie sa ma ujala ruská doktorka Galina. Nemala ani 25, bola múdra, elegantná, krásna, a najmä odvážna. Ope-rovala ma proti vôli šéflekára. Do malej tmavej kuchynky nemohla priniesť ani narkózu. Len mi dala so sestričkou vypiť dva poháre špiritusu. Potom ma priviazali

k stoličke. Vybrala mi z kľbu úlomky kostí, zastavila postupujúcu infekciu – a ruka mi zostala. Po vojne som sa ju pokúšal nájsť, no nepodarilo sa. Ostal mi len tento cigaršpic, ktorý mi dala na pamiatku,“ vraví aj dnes s vďačnosťou.

Povstalecká odvaha

Po bojoch na Dukle priletel 6. októbra s vojakmi 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády na letisko Tri duby: „Ako chudobný dedinský chlapec som kvitoval, že v Povstaní sme proti Nemcom bojovali katolíci, luteráni, židia, neveriaci či komunisti všetci spolu.“ S 2. batériou protitankového oddielu parabrígady prešiel bojmi o Jalnú, Hronskú Dúbravu či Tisovec. Bol odvážny, dokázal prenikať cez frontovú líniu, preto pôsobil ako styčný poddôstojník medzi jednotkami a veliteľstvami. V Podbrezovej, kam mal priniesť tajný rozkaz, ho síce zajali, ale na tretí deň sa mu podarilo ujsť.

Po potlačení Povstania ostal s partizánmi v horách. Okrem spravodajských úloh pomáhal v prospech partizánskych jednotiek A. S. Jegorova a Martina Kučeru organizovať zásobovanie liekmi a potravinami. Osobne zabezpečil aj doručenie peňazí pre veľkoobchodníka Schavernocha a riaditeľa likérky Kráľa na nákup proviantu a liekov pre partizánov. Milión korún.

Keď sa k Liptovskému Mikulášu priblížili vojská 1. čs. armádneho zboru, Ján Il'ánovský opäť prešiel front a na veliteľ-

stvo priniesol cenné informácie o veľkej sile nepriateľa vrátane vyznačenia jeho postavení na mapách. „Bohužiaľ, náčelník štábu zboru major Bohumír Lomský ma vysmial, že Liptovský Mikuláš dobijú za pochodu. Pri Mikuláši však front uviazol na dva mesiace a po ťažkých bojoch sa ho podarilo oslobodiť až 4. apríla 1945.“

Brigádny generál Il'ánovský bol päťkrát ranený. Do zálohy odišiel v roku 1978 v hodnosti plukovníka. Je vdovec, má tri deti, teší sa z vnúčat a stále rád zájde na záhradku. Má desiatky vyznamenaní, prezident republiky Ivan Gašparovič ho v máji menoval do hodnosti brigádny generál. „Nebudem klamať, milo ma to prekvapilo, aj keď mi nedali čas, aby som si na slávnostné menovanie dal ušit' generálsku uniformu,“ povie s úsmevom. Potom dodá, že druhým milým prekvapením pre neho bolo, keď za ním prišli z Akadémie ozbrojených síl s odkazom, že 56 profesionálnych vojakov vrátane rektora brigádneho generála Borisa Ďurkecha mu na uniformu venovalo svoje výstrojné body. „Veľmi som sa potešil. Aj preto, že som na záver svojej vojenskej kariéry pôsobil na Vojenskej vysokej škole technickej v Liptovskom Mikuláši a stále ma berú ako svojho kolegu. No aj preto, lebo naša armáda si Slovenské národné povstanie váži. Sú to jej korene.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Danuša Spilá a archív J. I.



Záverečné skúšky vo výsadkárskej škole v Tule, Ján Il'ánovský v strede

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS



Všiváci idú do kín

Rozviedla sa s ním manželka. Musel sa predčasne v rátiť z Afganistanu. Stará sa o dve malé deti. Nemá peniaze. Zrútil sa mu svet. Nečudujte sa, že sa občas správa ako všivák.

V septembri sa do slovenských kín dostáva nová pôvodná česká dráma scenáristu a režiséra Romana Kašparovského s provokatívnym názvom Všiváci. Rozpráva o dvoch bratoch – špičkovom neurochirurgovi Mikim (Jiří Langmajer) a prchkom Richardovi (Ondřej Vetchý) zvanom Ricky, ktorý sa práve vrátil z misie v Afganistane a prehráva boj s dlhmi, vzťahmi i so zapojením do normálneho života. Staráť sa o dcéry mu pomáha matka (Iva Janžurová).

S životmi bratov sa prelínajú osudy Richardovho spolubojovníka Oldu (Ondřej Malý) a kamarátov Venca s Emanom (Jiří Mádla, Kryštof Hádek), prostredníctvom ktorých chce Ricky získať potrebné peniaze. Každý z nich svojím spôsobom zisťuje, že všetci sa občas musíme správať ako všiváci.

Vo filme, ktorý nakrútili v koprodukcii spoločnosť Axman Production, Česká televízia a pražská filmová škola FAMU, ďalej účinkujú aj známi českí herci Tereza Voříšková, Tatiana Vilhelmová, Marek Taclík, Andrea Kerestešová, Aneta Krejčíková, Nikol Moravcová a Sabina Remundová.

Nakrúcalo sa v roku 2012 v Českej republike, aj pri výcviku príslušníkov 43. výsadkového práporu Armády Českej republiky.

Herci a filmári však pracovali aj na autentických miestach v Afganistane – na základni Shank v provincii Lógar, kde pôsobili príslušníci 7. mechanizovanej brigády Armády ČR. Strávili s nimi dva týždne.

„Fascinovalo ma, aký je tam život intenzívny, ako veľmi tam funguje rešpekt, tolerancia a priateľstvo,“ povedal Ondřej Vetchý. „Dostali sme veľkú školu života v kondenzovanej forme. Veľmi to na mňa zapôsobilo a pomohlo mi vžiť sa do situácie, keď moja postava musí z rodinných dôvodov kvôli deťom odísť do civilu, čím stráca nielen prácu, ale aj rešpekt a najlepších priateľov.“

Režisér a scenárista Roman Kašparovský ho doplnil: „To, že sme mohli nakrúcať v autentickom prostredí v Afganistane, bolo pre náš film kľúčové. V Lógare sme sa zoznámili s prácou našich vojakov. Získali môj hlboký obdiv pre jej náročnosť, nebezpečnosť, ale najmä pre ich profesionálny prístup aj v extrémne stresujúcich okamihoch, akých sme s nimi prežili viacero.“

Príslušníci Armády Českej republiky mali na film, ktorý sa v Česku premieta už od 19. júna tohto roka, v českých kinách zľavnené vstupné.

(aš) • Foto: BONTONFILM

Zrkadlovka do vrecka

Kráľom univerzálnych kompaktov je Sony Cyber-shot RX 100 III. So snímačom Exmor R CMOS zrkadlovkovej veľkosti 1.0 s vysokou svetelnosťou a rozlíšením 20,1 efektívnych megapixelov v kombinácii s objektívom ZEISS Vario-Sonnar T 24-70 mm so svetelnosťou F1.8 - 2.8 a s odolným hliníkovým telom. Zdokonalený objektív a rýchly obrazový procesor dopĺňajú vysúvateľný hľadáčik OLED Tru-Finder a výklopný displej. Veľký snímač s vysokou citlivosťou a nízkou hladinou šumu je kľúčom k efektívnym fotografiám a videám s nízkou hĺbkou ostroty a rozostreným pozadím. Procesor BIONZ X potláča refrakciu a zabezpečuje vyššiu kvalitu fotografií pri vysokom clonovom čísle. V režime XAVC je možné nahrávať video v HD kvalite rýchlosťou až 100 záberov za sekundu! Integrované NFC a Wi-Fi umožňujú zdieľať fotografie a videá jednoduchým dotykom. Cena okolo 850 eur zodpovedá svojej výškou kvalite prístroja.



Astronomická televízia

Juhokórejská spoločnosť LG uviedla do predaja televízny prijímač 105UC9 s uhlopriečkou 105 palcov (267 cm) a rozlíšením Ultra HD, čiže 5K (5120 × 2160 obrazových bodov), ktorým šokovala na veľtrhu CES začiatkom roka. Obrazovka IPS má širokouhlý formát CinemaScope 21 : 9 a je zakrivená na spôsob panoramatického kina. Osemkanálový zvuk 7.1 poskytujú reproduktory s výkonom 150 W. Prístroj je plný najmodernejších technológií, ktoré dokážu prevzorkovať bežný televízny signál s vysokým rozlíšením, nechýba 3D a pokročilé funkcie, spojené s internetom. Ceny v jednotlivých regiónoch sa líšia, tá kórejská je astronomických 120 miliónov wonov, teda 87 162 eur!



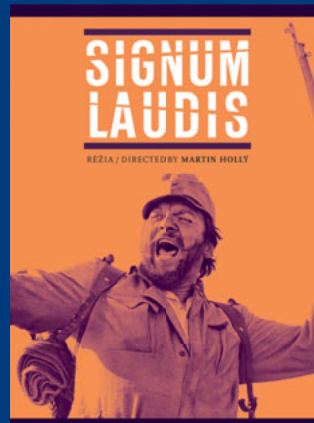
FILM



Equaliser

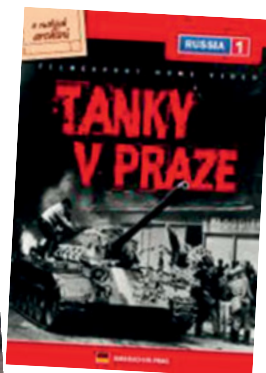
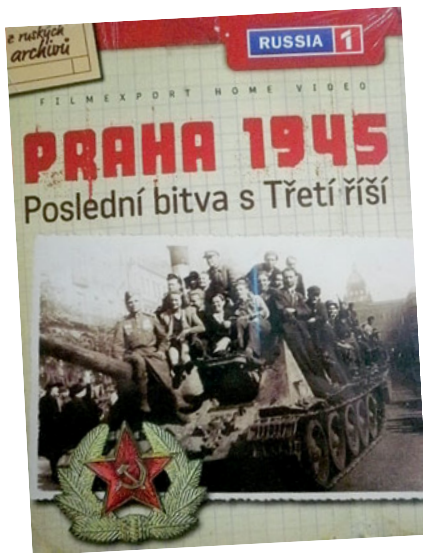
Antoine Fuqua, režisér filmových hitov Training Day, Ostrelovač a Pád Bieleho domu prichádza s kriminálnym trilerom Equalizer, nakrúteným s rozpočtom 50 miliónov dolárov podľa rovnomenného televízneho seriálu. Vyslúžený vojak, člen špeciálnej zásahovej jednotky Robert McCall (Denzel Washington) zinscenoval vlastnú smrť, aby mohol vo výslužbe viesť nerušený život v meste Boston. Pri záchrane malej Teri (Chloë Grace Moretz), známeho dievčaťa zo susedstva, sa však vracia späť do služby – a navyše pri tom skríži plány ruskej mafii. McCall berie spravodlivosť do vlastných rúk, aby ochránil tých, čo už stratili akúkoľvek nádej na záchranu. McCall je totiž Equalizer.

VIDEO



Signum laudis

Pri príležitosti 100. výročia vypuknutia prvej svetovej vojny vydal Slovenský filmový ústav na DVD film Martina Hollého Signum laudis (1980) podľa scenára českých scenáristov Jiřího Křižana a Vladimíra Kalinu. Odohráva sa v posledných dňoch vojny na ruskom fronte. Fanaticky poslušný kaprál Hoferik (Vlado Müller) je bezmedzne oddaný armáde i monarchii. Prílišný zmysel pre povinnosť a slepá viera v ideály sa mu však stanú osudnými. Ďalej účinkujú Ladislav Frej, Ilja Prachař, Josef Bláha, Radovan Lukavský, Jiří Kodet, Miroslav Zounar a Pavel Zedníček. Film má digitálne remasterovaný obraz a zvuk. Disk obsahuje aj texty o tvorcovi, fotogalériu a titulky v šiestich jazykoch: anglickom, francúzskom, nemeckom, talianskom, ruskom a slovenskom.



Ruská propaganda²

Znalci a fanúšikovia vojenskej histórie sa v septembri vďaka pražskému Filmexportu dočkajú dvojice skutočne výnimočných DVD. V roku 2003 v Rusku vznikol dvojdielny televízny dokument Tanky v Prahe o invázii vojsk Varšavskej zmluvy do Československa 21. augusta 1968. Okrem dokrútok a rozhovorov (aj s Vasilom Biľakom) bohato využívajú raritné zábery, zhotovené ruskými vojenskými filmármi a propagandistami. O dva roky neskôr v Rusku pod názvom Praha 1945: Posledná bitka s Tretou ríšou nakrútili 44-minútový dokument o Pražskom povstaní 5. mája 1945. Divák ani nemusí byť odborník, aby si pri jeho sledovaní uvedomil, že tu čosi smrdí.



KNIHA



Martan

Pred šiestimi dňami sa americký astronaut Mark Watney stal jedným z prvých ľudí, ktorí pristáli na Marse. Dnes nepochybuje, že bude prvý, kto na ňom aj zomrie. Spočiatku úspešná misia sa musí predčasne skončiť pre piesočnú búrku, ktorá ohrozuje život posádky. Mark pri nej takmer zahynie, a keď sa preberie, nachádza sa v celkom novej situácii. Ostal sám na neznámej planéte. Vystačí mu silná vôľa, aby prekonal neprekonateľné? Prvotina amerického autora Andyho Weira vyšla v roku 2012 jeho vlastným nákladom. Predal 35 000 výtlačkov, potom dostal ponuku od kamenného vydavateľstva a kniha sa stala bestsellerom.

SEPTEMBER

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR



1. september

1739 Mierová zmluva v Belehrade – koniec vojny o poľské dedičstvo; habsburská monarchia v boji proti Osmanskej ríši utrpela porážku

1939 Začala sa druhá svetová vojna – Nemecko napadlo Poľsko a anektovalo Gdansk

1939 Slovenská armáda po boku nacistického Wehrmachtu začala ťaženie proti Poľsku (do 15. 9.)



3. september

1944 Nemecké lietadlá podnikli útok na letisko Tri Duby pri Sliaci

4. september

1944 Spojenecké sily obsadili Antverpy (Belgicko) a základne lietajúcich striel v Pas de Calais (Francúzsko)

1944 Nemci bez väčších bojov obsadili Liptovský Mikuláš a zmocnili sa aj Vrútok

5. september

1944 Povstalecká armáda nariadila mobilizáciu všetkých záložníkov do 35 rokov

1944 Počas povstaleckých bojov vyhorela horehronská obec Telgárt

6. september

1944 Nemecké vojenské jednotky bez boja obsadili Ružomberok a za šesť dní vytlačili povstalcov z Liptova.

8. september

1944 Červená armáda začala Východokarpatskú operáciu, ktorej cieľom bolo preniknúť cez Duklianský priesmyk na Slovensko

10. september

1919 V Saint Germain-en-Laye (Francúzsko) bola podpísaná mierová zmluva medzi Rakúskom a Spojencami. Monarchia sa rozpadla na suverénne štáty, určila reparácie a obmedzenie vojska. Bola uznaná aj nezávislosť a územná nedotknuteľnosť ČSR.

12. september

1934 Litva, Lotyšsko a Estónsko podpísali Baltskú dohodu na ochranu nezávislosti

1944 Povstalecká SNR zriadila Radu na obranu Slovenska

14. september

1944 Prievidzu obsadili nemecké jednotky. Bojová skupina Schill sa prebila na Hornú Nítru.

17. september

1939 ZSSR obsadil východnú časť Poľska

20. september

1914 Začala sa veľká ofenzíva rakúsko-uhorskej armády proti Srbsku

1944 Martin obsadili nemecké vojenské jednotky

21. september

1944 Červená armáda obsadila slovenskú obec Kalinovo.

25. september

1944 Na núdzovom letisku pri Brezne pristálo lietadlo so štáбом 2. čs. paradesantnej brigády

26. september

1944 Vedenie SNP vyhlásilo druhú mobilizáciu záloh

28. september

1919 Čs. légie v Rusku uzavreli s boľševikmi dohodu o prímerí

30. september

1944 Nemecké vojenské jednotky sa zmocnili Svätého Kríža (dnes Žiar nad Hronom) a vpadli do Sklabine

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Prednedávnom som zachytil, že zahynul Slovak, ktorý slúžil vo francúzskej Cudzineckej légii. Ako je to vlastne s povolením služby v cudzích armádach? Vydáva sa všeobecne, alebo konkrétne pre tú ktorú armádu? Je bez obmedzenia času, alebo platí na určitú dobu?

! Podľa zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti (ďalej len „zákon“) štátny občan SR (ďalej len „občan“) môže vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu len s povolením prezidenta SR (ďalej len „povolenie“). Povolenie sa udeľuje na výkon vojenskej služby v ozbrojených silách konkrétneho štátu, nie všeobecne. Súčasná zákonná úprava na škodu najmä evidenčných potrieb rezortu obrany nestanovuje časové ohraničenie takéhoto povolenia. Povolenie sa však udeľuje na základe konkrétnej žiadosti občana o povolenie výkonu vojenskej služby v ozbrojených silách konkrétneho štátu. Po ukončení takto povoleného výkonu vojenskej služby je preto potrebné podať novú žiadosť, ak chce občan jej výkon zopakovať, pretože službu, na ktorú mal povolenie, už vykonal. Keďže občan môže vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu „len s povolením prezidenta SR,“ je zjavné, že povolenie nemožno udeliť späť.

Občan, ktorému bolo povolenie udelené, je počas výkonu vojenskej služby v ozbrojených silách iného štátu oslobodený od brannej povinnosti v SR. Povolenie sa však stane neplatným, ak je tento štát vo vojne alebo vo vojnovom stave so SR alebo so štátom, ktorý je zmluvným štátom Európskeho dohovoru o občianstve, alebo so štátom, ktorý je členom medzinárodnej organizácie zabezpečujúcej spoločnú obranu proti napadnutiu, ktorej je SR členom.

Občan podáva žiadosť o povolenie prostredníctvom obvodného úradu v sídle kraja Ministerstvu obrany SR, ktoré ju so svojím stanoviskom, stanoviskom Ministerstva vnútra SR a stanoviskom Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR predkladá prezidentovi. Proti rozhodnutiu prezidenta nemožno podať odvolanie. Rozhodnutie nemožno preskúmať súdom. Občan, ktorý má viac štátnych občianstiev, môže vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu, ktorého je štátnym občanom, aj bez povolenia, ale iba ak je tento štát zmluvným štátom Európskeho dohovoru o občianstve alebo ak je tento štát členom medzinárodnej organizácie zabezpečujúcej spoločnú obranu proti napadnutiu, ktorej je SR členom (teda napr. aj USA, ktoré sú členom NATO).

Podľa § 392 ods. 1 Trestného zákona občan SR, ktorý bez povolenia koná službu v cudzom vojsku, spácha trestný čin služby v cudzom vojsku, za čo sa potrestá odňatím slobody na 2 až 8 rokov. Odňatím slobody na 5 až 10 rokov sa páchatel potrestá, ak spácha tento čin počas vojnového stavu alebo vojny vypovedanej prezidentom SR na základe rozhodnutia NR SR.

Počas funkčného obdobia predchádzajúceho prezidenta bolo podaných niekoľko desiatok žiadostí občanov o toto povolenie. Povolenie nebolo udelené len výnimočne. Výkonom takejto služby bez povolenia sa teda občania zbytočne vystavujú trestnému stíhaniu.

Štátne orgány by mali uvažovať o možnej úprave tohto inštitútu v záujme napríklad zreálnenia informácií o výkone vojenskej služby občanov SR v ozbrojených silách iných krajín.

pplk. JUDr. Ľubor Kršjak, právnik – poradca
Vojenská kancelária prezidenta SR

Utešený mobil

Služobné mobilné telefóny. Každý chce mať aspoň jeden. Ten kto ho má, ho používa. A ten, kto ho používa, skôr či neskôr narazí na škodlivý kód.

Vírusy a iné aplikácie znepríjemňujú život od nepamäte. Aj u nás je viacero používateľov, ktorí sa stali ich obeťami, bez ohľadu na to, či bol telefón s logom zeleného robota alebo nahryznutého ovocia. Takže by sme sa mali zamyslieť aspoň nad základnými pravidlami ochrany informácií a zverených zariadení.

PIN už dnes nie je najdôležitejším kódom pre mobilný telefón, no stále má svoj význam. Netriviálne kódy môžu útočníkovi poskytnúť zlomky vášho zoznamu kontaktov, prípadne SMS správy. Samozrejme, aj naše služby, ale tie vieme deaktivovať na diaľku.

Kód zariadenia je heslo, ktoré si váš telefón vypýta pri každom odblokování obrazovky. Zdržuje to. Je to nepríjemné. Nikto to nechce. A pritom je to základný pilier ochrany telefónu. Telefón bez tohto kódu môže nájsť a zneužiť aj štvorročné dieťa. Prezeráť si fotky, správy, e-maily, kontakty. V horšom prípade sa vie dostať do ďalších prepojených zariadení a účtov (napr. Facebook). Platí, že akékoľvek heslo je lepšie ako žiadne.

„Antivírusová ochrana.“ V úvodzovkách preto, že je to celé trochu inak, ale o tom inokedy. Aj slovenská firma ESET poskytuje zadarmo program na ochranu mobilných zariadení, ktorý okrem iného zabráni posielaniu škodlivých SMS správ či volať na drahé zahraničné čísla.

Zdravý rozum. Najdôležitejší bod ochrany. Ak niečo nepoznám, neskúšam to na služobnom mobile. Je lákavá predstava riskovať firemný mobil a svoj súkromný si nechať len pre Angry Birds, ale opak je pravdou. Strata súkromia sa nedá porovnať s prienikom do rezortnej dátovej siete, či vyzradenia citlivých informácií.

Každý by si mal uvedomiť, že mobilný telefón je pekné a užitočné zariadenie, no aj nebezpečný nástroj pre toho, kto nedbá na základnú bezpečnosť a ochranu informácií.

Text: kpt. Peter Garaj



Test IT

Začiatok školského roka je najvhodnejší čas na overenie vedomostí z oblasti IT

Viete správne zapojiť všetky káble do počítača?

Áno (1 bod)

Nie (0 bodov)

Je v mobilnom telefóne potrebný antivírusový program?

Áno (2 body)

Nie (0 bodov)

Čo skontrolujete ako prvé, keď vám prestane tlačiť tlačiareň?

Počítač (4 body)

Tlačiareň (0 bodov)

Je v našom rezorte povolené používanie pamäťových zariadení USB?

Áno (8 bodov)

Nie (0 bodov)

Vypínate počítač na konci pracovnej doby?

Áno (16 bodov)

Nie (0 bodov)

Máte na mobilnom telefóne kód obrazovky, alebo inú ochranu?

Áno (32 bodov)

Nie (0 bodov)

Je váš počítač chránený pred útokmi protivníka?

Áno (64 bodov)

Nie (0 bodov)

Viete sa dovolať na Kontaktné centrum?

Áno (128 bodov)

Nie (0 bodov)

Čo je najväčším rizikom pre služobné KIS?

Cudzí armády (521 bodov)

Škodlivý kód (256 bodov)

Používateľ (0 bodov)

Vyhodnotenie nájdete na našom webe

<http://www.mosr.sk/kviz/>





MILITARY ENGLISH

Post-ISAF Afghanistan: what's next?

Pripráva Nadežda Kochmanová • Foto: Australian Defense Force

On December 20, 2001, the United Nations Security Council Resolution 1386 authorized the establishment of the International Security Assistance Force (ISAF) for Afghanistan, responding to the request of Afghan authorities made a week earlier. ISAF's initial role was to support the Afghan Interim Authority by maintaining security in and around Kabul. ISAF's original force was fielded from 18 different countries contributing troops and other required assets, under the command authority of the United Kingdom. In October 2003, ISAF received a new mandate to expand its area of responsibility beyond Kabul.

ISAF's core responsibilities were set as: assisting the Afghan government in the establishment of a secure and stable environment; supporting reconstruction and development; supporting the growth of governance structures and promoting an environment within which governance can improve; and assisting in counternarcotics efforts.

However, the ISAF endeavors met with fierce opposition in certain places, where the mujahedin freedom fighters took to arms to fight what they saw as foreign intervention, resulting in casualties to several nation contingents. The mission slowly turned from field-and-patrol to training involving multi-national Operation Mentor and Liaison Teams (OMLTs) that consist of between 12-19 personnel. Efforts to train the Afghan National Police (ANP) were geared towards establishing a well-trained, professional force to maintain the rule of law. Initial training efforts progressed slowly and were plagued with numerous issues such as manpower shortages and a lack of oversight and accountability.

A general lack of progress towards reducing the narcotics trade in Afghanistan has resulted in years of swelling opium hauls and massive profits for insurgent and criminal groups linked with the trade. As the security situation in Afghanistan has worsened over the past several years, it became clear that new efforts were required. According to NATO, "experience on the ground demonstrates that opium production and insurgent violence are correlated geographically and opium remains a major source of revenue for both the insurgency and organized crime."

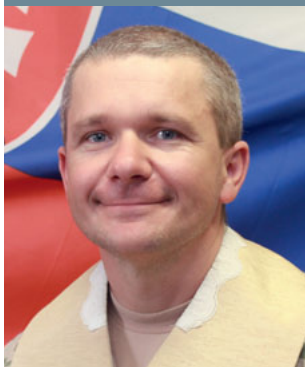
The future of Afghanistan post 2014 remains unpredictable. Corruption is still rampant at all levels of the state apparatus, including in the government which has suffered a legitimacy crisis after allegations of widespread fraud during the 2009 vote. There is also the issue of President Karzai unwillingness to sign the deal with the U.S. for opening the way for the post-2014 mission and the controversial June elections results...

When ISAF withdraws, security concerns in the region go up a notch: on the eastern borders, Pakistan is waiting for the chance to regain its former power status. India and Iran are eyeing an opportunity to re-define their current role and increase their influence. And that is just naming a few of a number of - often conflicting - interests in the region.

Leaving Afghanistan to face these issues alone would ultimately create a series of new stormy civil wars in the country. That is why the world cannot turn a blind eye, and must - to an extent - continue to help shaping Afghanistan's future.

GLOSSARY

• **eyeing** [ˈaɪɪŋ] – sledovať, pozorovať; • **geared** [ɡɪəd] – byť zameraný, sústredený na niečo; • **hauls** [hɔːl] – transporty, presuny; • **insurgent** [ɪnˈsɜːdʒənt] – povstalec; • **notch** [nɒtʃ] – stupienok, zárez; • **rampant** [ˈræmpənt] – bezuzdný, nekontrolovateľný; • **swelling** [ˈswelɪŋ] – narastajúci, zvyšujúci sa; • **turn a blind eye** [ˈtɜːn ə blaɪnd aɪ] – obrátiť sa chrbtom



npor. ThDr. Slavko
Ganaj, PhD
starší kaplán slovenského
kontingentu ISAF



DUCHOVNÉ SLOVO



Svoj čas má...

Autor starozákonnej knihy Kazateľ vraví: „Všetko má svoj čas a svoju chvíľu každé úsilie pod neбом...“ Už desaťročie príslušníci OS SR trávajú svoj čas v misii ISAF v Afganistane. Vystriedalo sa tu množstvo obetavých mužov a žien v uniforme so znakom byzantského dvojkríža, ktorý symbolizuje tiež obetavú misiu slovanských vierozvetcov sv. Cyrila a sv. Metoda na území Slovenska.

Symbolicky pokračujeme s autorom knihy Kazateľ: „Svoj čas má váľať, svoj čas má stavať...“ Koľko práce vykonali jednotky ženistov, strážne, OMLT, SOTU, SOAG, MSF SFAT, Vojenskej polície, NSE, jednotlivcov v tunajších medzinárodných veliteľstvách, vojenských duchovných i psychologov! Teraz prišiel aj „čas váľať“ – v symbolickom zmysle – slovenský tábor v Kandaháre. Práca každého má obrovskú hodnotu vo vzťahu k ostatným. Afganistan pomohol aj v tom, že sme získali múdrosť: jeden druhého potrebujeme ako človek človeka. Nik z nás nie je a ani nemôže zostať osamoteným ostrovom bez pomoci druhých.

Citlivo sme prijímali informácie o náhlých koncoch životov našich koalíčných partnerov. Emotívne sme prežívali mnohé slávnostné vojenské rozlúčky so zosnulými vojakmi. Nastal „čas plakať“, keď sme sa lúčili so slovenskými obeťami. Mená Daniel Kavuliak, Edmund Makovník a Patrik Fraštia ostanú natrvalo v histórii misie ISAF aj v našich srdciach. No operácia ISAF neprinášala len plač, ale aj veľmi veľa „času smiať sa“. Chvíle spoločných debát, hier v čase odpočinku i úsmevov posielaných našim drahým na Slovensko prostredníctvom telefónu či internetu. To všetko utužovalo i spájalo, dávalo odvahu i silu v neľahkých podmienkach. Záver úvah knihy Kazateľ je odkazom pre nás: „Svoj čas má milovať...“ Po okúsení Afganistanu je „čas milovať“. Lebo najcennejšia je láska, nie nenávisť. „Svoj čas má vojna, svoj čas má pokoj...“ nech sa stanú našou modlitbou o pokoj a mier na celej našej zemi.



Otužovanie

Riešenie ako eliminovať časté nachladnutie, kýchanie, smrkanie a chrípkové ochorenia, je pomerne jednoduché: stačí posilniť imunitu. Najjednoduchším, ale dostatočne účinným prostriedkom ako to dosiahnuť, je otužovanie.

Otužovanie by malo tvoriť súčasť života všetkých ľudí a malo by nás sprevádzať od detstva až po starobu. Osobitný význam má pre vojakov, policajtov, záchranárov, ale aj ostatné profesie s vysokým podielom výkonu práce vo vonkajšom prostredí. Tvorí tiež špeciálnu časť prípravy profesionálnych, ale aj amatérskych športovcov. Vo všeobecnosti rozlišujeme dva základné druhy otužovania – športové a rekreačné.

Športovým otužovaním chápeme plávanie v studenej vode pod 10 stupňov Celzia za každého počasia. Zimné plávanie je vhodným doplnkom a prípravou na športy ako je horolezectvo, diaľkové plávanie, potápanie, zimná turistika a lyžovanie.

Väčšinu z vás bude pravdepodobne viac zaujímať práve rekreačné otužovanie. Je to najmä sprchovanie studenou vodou, saunovanie a športovanie v prírode v ľahkom oblečení. Tým, že telo učíme zvykať si na náhle zmeny teploty, zvyšujeme pohotovosť krvných ciev, ktoré potom dokážu rýchlo a pružne reagovať na pôsobenie chladu. Správnym otužovaním sa nielen zníži pravdepodobnosť, že získame nejakú bakteriálnu alebo vírusovú infekciu, ale ak už aj ochoríme, ochorenie máva zvyčajne ľahší a rýchlejší priebeh.

Zásady otužovania:

- pravidelný dostatočne dlhý pobyt vonku za každého počasia
- časté vetranie, spanie pri otvorenom okne a pod ľahšou prikrývkou
- dostatočný príjem tekutín
- neobliekať sa príliš teplo, do mínus 5 až 10 stupňov nepoužívať rukavice a šál, neprekryvať si ústa ani nos šalom či šatkou

- konzumácia ľahko stráviteľných jedál bohatých na vitamíny, enzýmy a minerály, najmä ovocia a surovej zeleniny
- obmedzenie, ešte lepšie vylúčenie cigariet a alkoholu
- saunovanie a potom ochladenie
- systematické a pravidelné sprchovanie sa studenou vodou

Ako sa sprchovať:

- v začiatkoch je vhodné začať s vlažnou vodou a postupne ju ochladzovať
- studenou vodou sa sprchujeme denne, pričom je dôležité hlavne ranné sprchovanie, ktoré má trvať dvakrát tak dlho ako večerné
- sprchujeme celé telo okrem hlavy, pričom začíname od chodidiel smerom nahor, potom paže, hrud', brucho, šiju a tvár
- v zime sa sprchujeme 1 až 3 minúty, v lete 3 – 5 minút
- po osprchovaní sa treba utrieť do sucha

Najvyšším stupňom otužovania je plávanie v ľadovej vode. Ak sa chcete stať tzv. ľadovým medveďom, podľa lekárov je najlepšie tak urobiť ešte pred štyridsiatkou a po absolvovaní dôkladnej zdravotnej prehliadky. Vyhnúť sa tejto forme otužovania musia tí, čo trpia napríklad na srdcovo-cievne alebo respiračné ochorenia. Dôležité je plávať za každého počasia a najlepšie v skupine, kde môžu plavci navzájom na seba dohliadať a v prípade potreby zasiahnuť. Plávanie v ľadovej vode je veľmi účinná metóda, zvykne sa kombinovať s krátkym behom. Výrazne sa prekrvuje organizmus, stabilizuje krvný obeh a aktivuje imunitný systém. Pri plávaní v extrémne studenej vode by ste sa však mali vyhnúť nadmernej námahe.

Vojenské povolanie si samotným charakterom činností vyžaduje okrem dobrej fyzickej kondície aj schopnosť odolávať rôznym poveternostným podmienkam. Ak si ku všetkým spomínaným výhodám otužovania pripočítate zvýšenie duševnej pohody vďaka vyplavovaniu endorfínov, možno by ste mali skúsiť so znižovaním teploty vody pri sprchovaní už dnes večer.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov
Foto: HOREZZA, Veronika Chovancová

Tričká s hrdosťou

„Jsem hrdý na naše vojáky“ stojí veľkými písmenami na pánskych i dámskych tričkách, ktoré ponúka český internetový obchod Garcy (shop.garcy.net). Medzi riadkami je malými literami napísaná modlitbička „Bože, děkuji, že mě posíláš tam, kde jiní nestačí. A že mohu věřit, že na co nebudu stačit ani já, stačíš ty dokonale. A že v této mé víře mohu prožít i dnešní den. Amen.“ Tričko je svetlosivej farby, pozadie nápisu tvorí český lev. Pod golierom na zadnej strane je malý emblém Armády Českej republiky. Tričká vznikli ako spontánny výraz podpory piatim českých výsadkárom zo Žatca a Chrudimi, ktorí zahynuli v Afganistane. Dve tretiny z ceny 300 Kč putujú na transparentný účet pomoci ich pozostalým. Prvá vlna predaja vyniesla 152 400 českých korún.



Foto: Tomáš Třeštík



PSYCHOLÓG RADÍ



kpt. Martin Bittner

Keď je kontrola nadovšetko

Nikto nemá rád situácie, keď mu iní diktujú, čo má robiť. Tí, ktorí sa neustále pokúšajú komandovať iných, v nich nevyhnutne vyburcujú hostilitu a odmietanie. Ľudia, ktorí sa pokúšajú ovládať okolie, si zvyčajne narobia nepriateľov. Ľudia, ktorí sa nestarajú o svoje vlastné veci, ktorí často hovoria druhým, čo majú robiť a ktorí potrebujú ovládať druhých, sú často sami úzkostní a neistí.

Môžete sa spýtať sami seba: Mám sklony ovládať druhých? Bud'te úpinní. Radi dávate svojvoľné rady? Často hovoríte druhým, čo majú a čo nemajú robiť? Radi dávate príkazy a inštrukcie? Ak sa na niekoho hneváte, ste trucovití alebo mrzutí? Pokúšate sa niekedy „vybavovať si úcty“, či niekomu hrozíte? Ak ste na niektorú z týchto otázok odpovedali kladne, je pravdepodobné, že vás ľudia nemajú radi.

Ak vás činy niekoho iného naozaj obťažujú, alebo ak sa niekto pokúša ovládať vás a chcete s tým niečo urobiť, pravdepodobne k spolupráci a k dohode dospejete skôr vtedy, ak danú osobu jednoducho poprosíte, aby to nerobila, než aby ste jej hrozili či kládli si nároky. Ak vaše pokusy napraviť situáciu zlyhajú, tak sa od tej osoby distancujte.

Samozrejme, sú situácie, keď je potrebné, aby ľudia vedeli, kto je šéf, kto má slovo. Núdzové situácie, a obzvlášť tie vojenské si vyžadujú pevné vedenie a supervíziu. No aj v takom predpismi zošnúrovanom organizme akým ozbrojená sila sú, sa v situáciách každodenného života javia prospešnejšie rovnoprávnosť a vzájomný rešpekt.

Ak sa pokúšate držať niekoho pod palcom, tak osoba si aj tak nájde spôsob ako rebelovať. Pre vás a pre každého s kým sa stýkate, je výhodnejšie, ak sa dokážete vyjadrovať asertívne a ak sa nebudete pokúšať ovládať druhých.



Rakúsko-uhorskí zajatci v Rusku

Vzbura v Kragujevacu

Na jar a v lete 1918 vypukli v mnohých posádkach náhradných telies. Súviseli s vojakmi – navrátilcami z ruského zajatia. Tí sa po podpísaní separátneho mieru medzi Ruskom a Rakúsko-Uhorskom (3. marca 1918) začali vraciť späť do vlasti. Po svojom príchode na územie monarchie museli prejsť preberacími stanicami, odkiaľ ich posielali do táborov, kde absolvovali tzv. disciplinárne doškoloňovanie a tvrdý pešiacky dril. Potom odchádzali k náhradným práporom svojich jednotiek, kde v rámci tzv. ospravedlňovacieho konania museli vysvetliť, prečo a za akých okolností padli do zajatia. Až potom dostali štvortýždňovú dovolenku, po ktorej museli opäť nastúpiť do náhradného práporu. Toto zaobchádzanie s navrátilcami spolu so zlou zásobovacou situáciou vo vojsku aj v zázemí viedlo k viacerým vzburám vojakov, na ktorých sa aktívne podieľali aj slovenskí vojaci.

Vzbury slovenských vojakov – navrátilcov proti zlému zaobchádzaniu a nedostatku stravy prepukli v apríli vo Veľkom Bečkeréku (Zreňanin v Srbsku), kde sa vzbúрили vojaci komárňanského 12. pešieho pluku a v máji vojaci náhradného práporu 15. honvédskeho pešieho pluku v Trenčíne, ku ktorým sa pridalo aj civilné obyvateľstvo. Podobne sa o niekoľko dní vzbúрили Slováci a Maďari z náhradnej stotiny 29. práporu poľných strelcov v Lučenci. Všetky boli potlačené a ich iniciátori postavení pred súd.

Oveľa dramatickejšie sa skončili vzbury v Bratislave, srbskom Kragujevacu a v Prešove. Na dvore bratislavských vodných kasární sa 5. júna 1918 vzbúрили navrátilci pridelení k 4. náhradnej stotine, ktorých mali vystrojiť. Obsadili dvor a snažili sa získať na svoju stranu vojakov, ktorí už boli vyzbrojení. Počas ich váhania vydal veliteľ stotiny ostré náboje zmobilizovanej asistenčnej jednotke, a keď vzbúrenci odmietli splniť rozkaz a opustiť kasárňanský dvor, poslal proti nim poddôstojnícky oddiel s nasadenými bodákmi. Tomu sa podarilo vzburu potlačiť. Vodcovia vzbury boli uväznení a šiesti z nich 8. júna 1918 postavení pred súd. Dvoch – Jána Škapíka a Martina Jursu – odsúdili na smrť a 10. júna 1918 popravili.

Vzburu vojakov náhradného práporu 71. pešieho pluku v srbskom Kragujevacu vyvolal odpor navrátilcov voči ich novému nasadeniu na talianskom fronte. Vypukla večer z 2. na 3. júna 1918, keď prišlo k potýčke medzi oneskorencom z vychádzky a veliteľom izby. Na stranu vojaka sa postavili slovenskí vojaci zo štyroch pochodových stotín. Vzbúrenci obsadili kasárne nováčikov a vojakov náhradného práporu. Prenikli do mesta, prerušili železničnú trať, telegrafné a telefónne vedenie a zaútočili na arzenál. V kasárňach však nenašli dostatok streliva a nezískali na svoju stranu vojakov iných národností. Veliteľ náhradného práporu podplukovník Marx tak s pomocou dragúnov, guľometného oddielu a horského delostrelectva ráno 3. júna vzburu potlačil. Počas bojov padli piati vzbúrenci a traja utrpeli zranenie. Súd 8. júna odsúdil štyridsaťštyri slovenských vojakov na trest smrti zastrelením. Ešte v ten deň boli popravení na Stanovljanskom poli v Kragujevaci.

Podobne krvavo sa skončila aj vzbura vojakov náhradného práporu 67. pešieho pluku 31. októbra v Prešove. Komando maďarských dôstojníkov ako odplatu za revoltu mužstva a vyrabovanie obchodov odsúdilo bez dôkladného vypočúvania na smrť asi 120 vojakov. Rozsudok vykonal hneď po jeho oznámení. Viacerým vojakom sa podarilo ujsť, popravených však bolo 40 vojakov a dvaja civilni.

Text: Jana Zaťková, VHÚ

Foto: United States Library of Congress

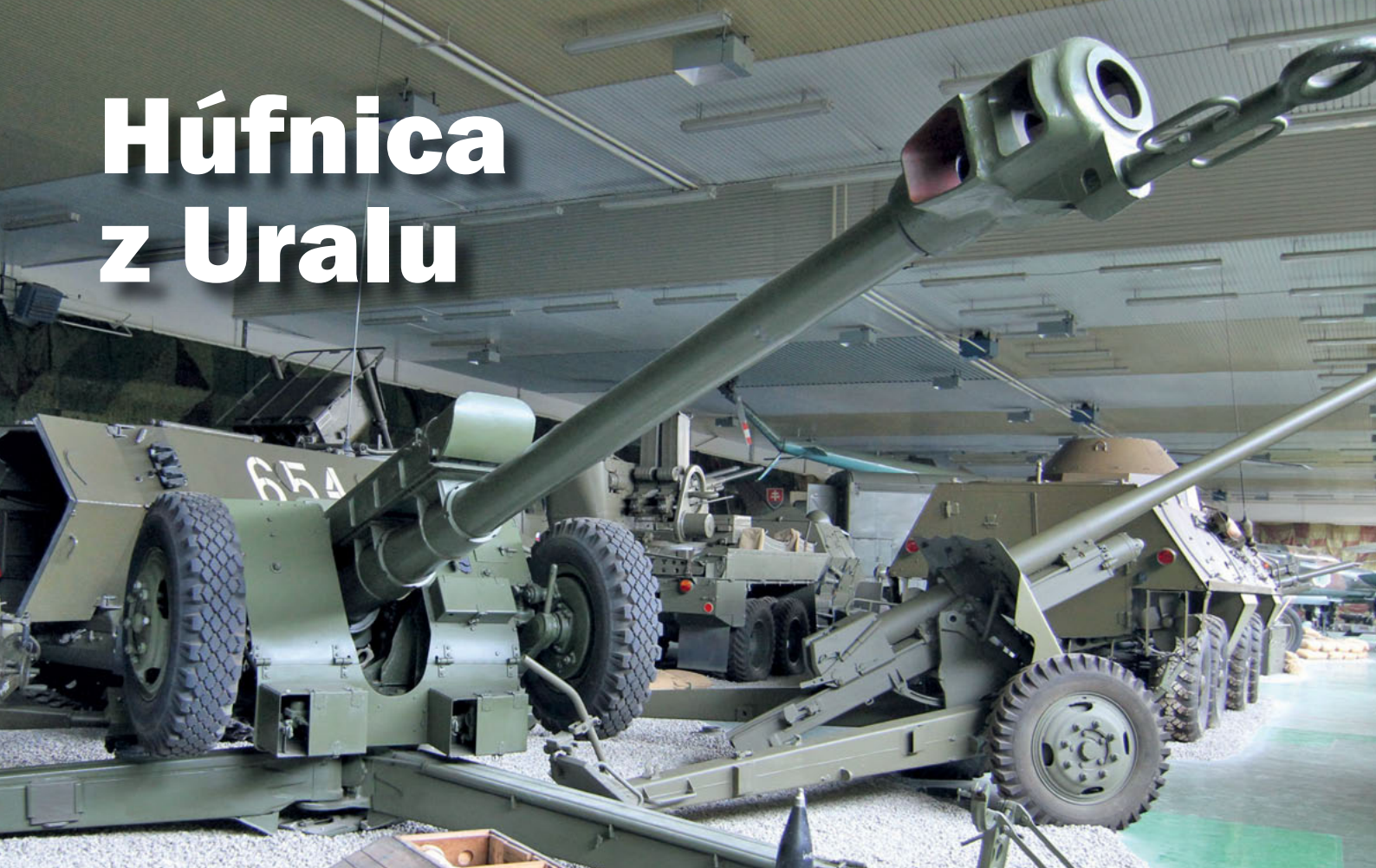
Ján Imro

(24. 3. 1897 Kovačica, Srbsko – 17. 1. 1990, Brezno)

príslušník československých légii
v Taliansku, plukovník pechoty, veliteľ 2.
technickej divízie v Taliansku.

V rokoch 1909 – 1915 študoval na klasickom gymnáziu v Sarvaši. V júli sa ako jednoročný dobrovoľník prezentoval v 7. honvédskom pluku vo Vršatci. Po absolvovaní bol do marca 1916 inštruktor a bol povýšený na podporučíka. V marci 1916 odišiel ako veliteľ čaty 7. honvédskeho pluku na ruský front. Od mája do augusta 1916 bol v zázemí a potom odvelený na rumunský front, kde v októbri 1916 utrpel zranenie. Od decembra 1916 do júna 1917 pôsobil na ruskom fronte. Dňa 29. 6. 1917 bol pridelený k 62. pešiemu pluku a prevelený na taliansky front, kde 18. 8. 1917 ako práporčík prebehol do zajatia. Prvého 11. 1917 sa prihlásil do československých légii v Taliansku, kde bol pridelený k 7. československému pracovnému práporu. Dňa 24. 5. 1918 bol ako poručík zaradený do 7. roty 33. československého streleckého pluku. Po absolvovaní kurzu útočníkov sa ako veliteľ čaty a útočného oddielu zúčastnil na bojoch v severnom Taliansku. Do vlasti sa vrátil 19. 12. 1918 v hodnosti nadporučíka a zúčastnil sa bojov o Slovensko. Od 10. 1. 1920 do júna 1922 bol pridelený na MNO v Prahe. Od 1. 11. bol povýšený na kapitána. Neskôr pôsobil v rôznych funkciách v Bratislave a v ďalších posádkach. Od decembra 1938 do rozbitia ČSR pôsobil ako inštruktor brannej výchovy a zároveň ako zástupca československej vojenskej správy na Oblastnom veliteľstve Hlinkovej gardy v Bratislave. Po vzniku Slovenského štátu od 15. 3. 1939 velil VII. zboru v Banskej Bystrici. V máji 1939 bol premiestnený k pešiemu pluku 3 vo Zvolene. Dňa 28. 8. 1939 prevzal velenie 2. divízie v Poprade a v septembri 1939 bol ustanovený za veliteľa RS Kalinčiak v Humennom, neskôr organizoval Vojenskú akadémiu v Banskej Bystrici. Prvého 7. 1940 bol povýšený na plukovníka. Od mája 1941 vykonával funkciu inšpektora Civilnej protiletectkej obrany, neskôr bol veliteľom etapy v Prešove, veliteľom Civilnej protiletectkej obrany v Bratislave, veliteľom Štátnej slovenskej vojenskej reálky v Turčianskom sv. Martine a veliteľom posádky v Banskej Bystrici. Spolupracoval so SNR, ktorá ho v apríli 1944 poverila zastupovaním podplukovníka J. Goliana, jeho postavenie v povstaleckej vojenskej hierarchii sa však nevyjasnilo. Neskôr bol prevelený do Talianska, kde prevzal velenie 2. technickej divízie. Vo Florencii však opäť prešiel na stranu Spojencov a od augusta 1944 bol v Londýne. V hodnosti podplukovníka bol prijatý do československej zahraničnej armády, kde zastával viaceré funkcie. Dňa 7. 3. 1945 bol povýšený na plukovníka. Do vlasti sa vrátil 18. 4. 1945. Bol ustanovený za veliteľa 2. divízie v Banskej Bystrici a od polovice mája 1945 za dočasný veliteľa VII. zboru v Banskej Bystrici. 1. 6. 1945 bol povýšený na brigádneho generála a 1. 4. 1947 na divízneho generála. Pôsoobil ako veliteľ zborov v Plzni a Brne. V apríli 1949 bol zbavený vojenskej služby a po vykonštruovanom obvinení mu bola odňatá vojenská hodnosť. Po prepustení z armády pracoval ako redaktor, knihovník a na rôznych pracovných pozíciách v Prefe Sučany. V roku 1965 bol rehabilitovaný a vrátili mu hodnosť divízneho generála.

Húfnica z Uralu



122 mm húfnica D-30 s výrobným číslom 3035 tvorí od roka 1993 súčasť zbierkového fondu VHÚ – VHM Piešťany. Vyrobil ju závod na Urale, vo Sverdlovsku (dnešný Jekaterinburg) začiatkom roka 1986. Do výzbroje čs. armády bola prijatá v decembri v tom istom roku. Od decembra 1986 do júna 1987 bola uložená vo VÚ 1217 Moldava nad Bodvou. Začiatkom júla 1987 prevzal húfnicu VÚ 2071 Karlové Vary. V apríli 1991 bola húfnica znovu uložená v Moldave nad Bodvou.

Využili najnovšie poznatky

Začiatkom septembra 1993 bola odovzdaná vznikajúcemu Vojenskému múzeu v Trenčíne. V sú-

časnosti je vystavená v expozícii VHM v Piešťanoch. Vývoj novej 122 mm húfnice, ktorá mala vo výzbroji plukovného a divízneho delostrelectva nahradiť dovtedy používanú 122 mm húfnicu vzor 38, začali v Sovietskom zväze v roku 1950. V konštrukčnej kancelárii Delostreleckého závodu číslo 9 vo Sverdlovsku. V rámci vývojových prác využili okrem iného aj poznatky z konštrukcie trofejných nemeckých viacramenných lafiet. Výsledkom bol prototyp, ktorého konštrukcia trojramennej lafety umožňovala kruhovú streľbu v odmere 360 stupňov pri námere od -7 do +70 stupňov. V roku 1960 bola zavedená do výzbroje Sovietskej armády pod označením 122 mm húfnica D-30. Sériová výroba sa rozbehla začiatkom roka 1961. Koncom roka 1963 bola do výzbroje prijatá 122 mm húfnica D-30A (index 2A18M), ktorá mala lepšie brzdvratné zariadenie, upravenú ústovú brzdú a ťažné zariadenie.

Na streľbu z húfnice sa používal náboj delený triestivo-trhavý 122-EOF-D30 so strelou OF-462, náboj delený priepalný ZVVK9 so strelou BK-13, náboj delený dymový ZVD2 so strelou P-4-D a náboj delený osvetľovací so strelou Š-463Ž. Československej vojenskej delegácii húfnicu predviedli v roku 1975. Do výzbroje čs. armády sa zaviedla v roku 1979. Začiatkom jesene 1979 boli s dvoma kusmi húfnic uskutočnené vo Vojenskom výcvikovom priestore Doupov jazdné a strelecké skúšky. Počas jazdných skúšok najazdili húfnice v závese za ťažnými vozidlami po cestách 800 kilometrov a po poľných cestách a v teréne ďalších 500 kilometrov. V rámci streleckých skúšok bolo z každej húfnice vystrelených 65 výstrelov. Skúšky dopadli dobre.

Vo výzbroji čs. armády

V rokoch 1980 – 1989 nám Sovietsky zväz dodal 258 húfníc D-30A. Prvých 10 kusov bolo pridelených vojenským vysokým a stredným školám pre potreby výučby a výcviku. Húfnice D-30A nahradili vo výzbroji delostreleckých plukov motostreleckých divízií všetky dovtedy používané 122 mm húfnice vzor 38/74. Po reorganizačných zmenách v čs. armáde začiatkom 90. rokov 20. storočia tvorili húfnice D-30A časť delostreleckej výzbroje mechanizovaných a tankových divízií. Po roku 1993 v rámci delenia bývalej federálnej armády prevzala Armáda Slovenskej republiky do svojej výzbroje 76 húfníc. Väčšina z nich bola vo výzbroji mechanizovanej divízií v Prešove a čiastočne aj tankovej divízie v Topoľčanoch. Po reorganizačných zmenách v roku 1995 sa húfnice D-30A nachádzali vo výzbroji mechanizovaných brigád v Bratislave, Michalovciach, v delostreleckej brigáde v Brezne, vo VTSÚ Záhorie a vo Vojenskej akadémii Liptovský Mikuláš. Postupne sa ich počet v útvaroch znižoval a začiatkom roka 2010 boli vyradené z výzbroje.

Text: Peter Turza

Foto: Miroslav Mihálik VHÚ – VHM Piešťany

Technicko-taktické údaje:

Obsluha	6 osôb
Hmotnosť v pochodovej polohe	3 400 kg
Hmotnosť v bojovej polohe	3 300 kg
Dĺžka v pochodovej polohe	5,4 m
Šírka v pochodovej polohe	1 654 mm
Výška	1 800 mm
Dostrel maximálny	15 300 m
Rýchlosť streľby bojová	8 rán/ min
Rýchlosť na ceste maximálna	60 km/h
Rýchlosť po poľných cestách maximálna	30 km/h
Rýchlosť v teréne maximálna	10 km/h



122 mm húfnica D-30 s výrobným číslom 3035, súčasť zbierkového fondu VHÚ – VHM Piešťany